

**T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**ÇİZGİ FİLMLELERLE KAVRAM ÖĞRETİMİ:
PEPEE VE CAILLOU ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Mustafa KÖROĞLU**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Eyyup COŞKUN**

Hatay-2016

**T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**ÇİZGİ FİLMLELERLE KAVRAM ÖĞRETİMİ:
PEPEE VE CAILLOU ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

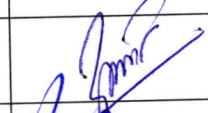

**Hazırlayan
Mustafa KÖROĞLU**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Eyyup COŞKUN**

Hatay-2016

ONAY

MUSTAFA KÖROĞLU tarafından hazırlanan “**ÇİZGİ FİMLERLE KAVRAM ÖĞRETİMİ: PEPEE VE CAILLOU ÖRNEĞİ**” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oy çokluğu ile **TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	İmza
Doç. Dr. Eyyup COŞKUN (Tez Danışmanı - Başkan)	
Doç. Dr. Bilginer ONAN (Üye)	
Yrd. Doç. Dr. Zafer GÜRLER (Üye)	

MUSTAFA KÖROĞLU tarafından hazırlanan “**Çizgi Filmlerle Kavram Öğretimi: Pepee ve Caillou Örneği**” adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini onaylarım.

Prof. Dr. Ali ACARAVCI
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Bu araştırmada Pepee ve Caillou çizgi filmlerinden hareketle çizgi filmlerle kavram öğretimi konusu değerlendirilmiştir. Çalışmanın **Giriş** bölümünde, dil ve çocukta dil gelişimi kavramları hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın **1. Bölümü**'nde araştırmanın temel kavramları olan kavram öğretimi, çizgi film, kavram öğretim teknikleri, çizgi filmlerin eğitimde kullanımı, Pepee ve Caillou çizgi filmleri, medya okuryazarlığı, ilgili çalışmalar ve araştırmanın amacı ve alt amaçları verilmiştir.

Çalışmanın **2. Bölümü'nü**, oluşturan "**Yöntem**" bölümünde "Araştırma Modeli", "Evren ve Örneklem", "Veri Toplama Araçları" ve "Veri Çözümleme Teknikleri" anlatılmıştır.

3. Bölüm'de, araştırmada ulaşılan "**Bulgular**" ortaya konulmuştur. Bu bölümde, Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin kavram öğretimi açasından aralarındaki ilişki belirlenmiştir. Bu değerlendirme yapılırken Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde; öğretilen kavram türü ve sıklığı (ana kavram-yardımcı kavram), kavramın öğreticisi (kahraman, dış anlatıcı, anne, baba, kardeş, arkadaş, öğretmen, büyükanne, ve büyükbaba) ve kavram öğretim teknikleri (doğrudan gösterim, tümevarım, tümdengelim, karşılaştırma, müzik, katılım, merak unsuru oluşturma, çatışma ve rol oynama) açasından incelenerek tablolar hâlinde sunulmuştur. Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde dış anlatıcının işlevini belirlerken de kahramanla iletişim ve yönlendirme, duygu aktarımı, düşünce aktarımı ve izleyici ile iletişim (bilgi verme ve bağlamı/ortamı sunma) sıklığı ayrı ayrı tablolar hâlinde sunulmuştur.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler bölümünde, öncelikle araştırmada ulaşılan sonuçlar benzer içerikli başka çalışmalar ile karşılaştırılarak değerlendirilmiş daha sonra elde edilen bulgulardan yola çıkarak öneriler dile getirilmiştir.

Çalışmamın her aşamasında yoğun temposuna rağmen desteğini esirgemeyen, derin birikimi ile bana yol gösteren, yakın ilgisini ve desteğini gördüğüm, öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyduğum çok değerli hocam Doç. Dr. Eyyup COŞKUN'a sonsuz teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Eğitim yaşamımda her zaman örnek aldığım Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü hocalarıma çalışmam boyunca bana desteklerini esirgemedikleri için teşekkür ederim.

Ayrıca beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan, bugünlere gelmemde büyük emekleri olan, desteklerini her zaman yanımda hissettiğim annem Fadima KÖROĞLU'na, babam Ahmet KÖROĞLU'na ve kardeşlerime teşekkür ediyorum.

Bu tez Mustafa Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi (BAP) tarafından 13962 numaralı proje ile desteklenmiştir. Desteklerinden dolayı MKÜ BAP'a teşekkür ederim.

Mustafa KÖROĞLU

ÇİZGİ FİLMLERLE KAVRAM ÖĞRETİMİ: PEPEE VE CAILLOU ÖRNEĞİ

Mustafa KÖROĞLU

Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2016
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Eyyup COŞKUN

ÖZET

Bu çalışmada Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin kavram öğretimi açısından değerlendirilmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin 20'şer bölümü kavram öğretimi, öğretilen kavram türleri, kavramı öğretenler, dış anlatıcının işlevi ve kullanılan günlük iletişim kalıpları bakımından incelenmiştir. Betimsel tarama yöntemine dayalı olarak yapılan çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen “Kavram Öğretimi Değerlendirme Formu” ve “Dış Anlatıcının İşlevi Formu” kullanılmıştır. Ölçme araçlarının geliştirilmesinde alan yazın taramasından yararlanılmış, uzman görüşü alınmış ve kodlayıcılar arası uyum düzeyine bakılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistik teknikleri (frekans, yüzde, ortalama vb.) kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, Pepee çizgi filminde 25 ana kavram, bu ana kavramları açıklamak ve desteklemek için ise 226 yardımcı kavram tespit edilmiştir. Caillou çizgi filminde ise 20 ana kavram, bu ana kavramları açıklamak ve desteklemek için 254 yardımcı kavram tespit edilmiştir. Ana kavramların tekrarlanma sıklığı Pepee’de (f=526) iken Caillou’da (f=142)’dir. Tüm kavram kullanımları içinde Pepee’de ana kavram kullanımı %33.33 yardımcı kavram kullanımı %66 iken Caillou’da ana kavram kullanımı % 17.35 yardımcı kavram kullanımı %82.64’tür.

Pepee’de tespit edilen 26 ana kavramdan 19’u somut, 7’si ise soyuttur. Caillou’da 20 ana kavramın 18’i somut 2’si soyuttur. Pepee’de tespit edilen 226 yardımcı kavramın 156’sı somut, 70’i soyuttur. Caillou’da 254 yardımcı kavramın 202’si somut, 52’si soyuttur. Pepee’de ana kavramların %84.6’sı isim %15.3’ü fiil; yardımcı kavramların %64.6’sı isim, %35.4’ü fiil türündedir. Caillou’da ise ana kavramların %80’i isim, %20’si fiil; yardımcı kavramların %70.5’i isim %29.5’i fiil türündedir.

Pepee’de ve Caillou’da kullanılan günlük iletişim kalıplarının çoğunluğu durumsal günlük iletişim kalıplarıdır. En fazla kullanılan günlük iletişim kalıpları Pepee’de “merhaba” (f=87), “yaşasın” (f=42), “aferin” (f=23) iken Caillou’da ise “merhaba” (f=37), “teşekkür ederim” (f=23), “vay canına”dır (f=23).

Pepee’de ve Caillou’da dış anlatıcının işlevi farklılık göstermektedir. Pepee’de dış anlatıcı çoğunlukla kahramanla iletişim/yönlendirme (f=146) işlevi yaparken Caillou’da ise duygu akarımı (f=66) ve düşünce aktarımı (f=58) işlevi yapmaktadır.

Pepee ve Caillou’da en çok kullanılan kavram öğretim tekniği “doğrudan gösterim” tekniğidir. Pepee’de 69 kavram “şarkı” tekniği ile öğretilirken Caillou’da 104 kavram “vurgu tekniği” ile öğretilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Çizgi Film, Kavram Öğretimi, Pepee, Caillou

CONCEPT TEACHING THROUGH CARTOONS:**PEPEE AND CAILLOU CASE****Mustafa KÖROĞLU****Mustafa Kemal University, Institute of Social Sciences****Department of Turkish Language Education, Master Thesis, 2016****Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Eyyup COŞKUN****ABSTRACT**

In this study, it was aimed to evaluate and compare the cartoons “Pepee” and “Caillou” in terms of concept teaching. Twenty episodes of Pepee and Caillou were analyzed in terms of concept teaching, types of concepts taught, elements / individuals conveying concepts, function of the heterodiegetic narrator and daily communicative structures used for this purpose. “Concept Teaching Evaluation Form” and “Function of the Heterodiegetic Narrator Form” developed by the researcher were used in this descriptive study. Literature review was applied for improving the measuring instruments, expert opinion was asked, and consistency between the coders was taken into consideration. Descriptive statistics techniques (frequency, percentage, mean, etc.) were used for data analysis.

According to the results of the study, 26 key concepts and 226 related concepts to define and support the key concepts were determined in Pepee cartoons. However, 20 key concepts and 254 related concepts were defined in Caillou cartoons. While frequency of key concepts was (f=526) in Pepee, it was (f=142) in Caillou. Additionally, while use of key concepts was found as 33.33% and related concepts as 66% in Pepee, use of key concepts was found as 17.35% and related concepts as 82.64% in Caillou.

19 out of 26 key concepts were concrete, and the remaining 7 were abstract in Pepee cartoons. However, 18 out of 20 key concepts were concrete, and 2 of them were abstract in Caillou cartoons. While 156 out of 226 related concepts were concrete, and the remaining 70 were abstract in Pepee cartoons, 202 out of 254 related concepts were concrete and 52 of them were abstract in Caillou cartoons. 84.6 % of the key concepts in Pepee were nouns, and 15.3 % of them were verbs, but 64.6 % of the related concepts were nouns and 35.4 % of them were verbs. On the other hand, 80 % of the key concepts in Caillou were nouns, and 20 % of them were verbs, yet 70.5 % of the related concepts were nouns, and 29.5 % of them were verbs.

Most of the daily communicative structures used in Pepee and Caillou cartoons were situational. While mostly used daily communicative structures were “hello” (f=87), “hurray” (f=42) and “well done” (f=23) in Pepee cartoons, they were “hello” (f=37), “thank you” (f=23) and “wow” (f=23) in Caillou cartoons.

Functions of the heterodiegetic were different in Pepee and Caillou. While the heterodiegetic mostly communicated with/guided the protagonist in Pepee cartoons (f=146), he / she transferred feelings (f=66) and opinions (f=58) in Caillou cartoons.

“Direct demonstration” technique was the most applied concept teaching technique in Pepee and Caillou cartoons. 69 concepts were taught through “songs” in Pepee cartoons; however, 104 concepts were taught through “emphasis” technique in Caillou cartoons.

Key Words

Cartoon, Concept Teaching, Pepee, Caillou

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖN SÖZ	i
ÖZET VE ANAHTAR KELİMELER	iii
ABSTRACT and KEY WORDS	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
TABLOLAR LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1
	1
Dil ve Çocukta Dil Gelişimi	1
BİRİNCİ BÖLÜM	6
1. Kavram Öğretimi ve Çizgi Film	6
1.1. Kelime ve Kavram	6
1.2. Kavram Türleri	9
1.3. Kavram Öğretimi ve Aşamaları	10
2. Medya Okuryazarlığı	16
3. Çizgi Filmlerin Eğitimde Kullanımı	18
3.1. Çizgi Filmin Tarihi	18
3.2. Çocukların Televizyona ve Çizgi Filme İlgisi	22
3.3. Eğitsel Amaçlı Çizgi Filmler	26
4. Caillou Çizgi Filmi	28
4.1. Caillou Çizgi Filminin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	28
4.2. Caillou Çizgi Film Karakterleri	29

5. Pepee Çizgi Filmi	30
5.1. Pepee Çizgi Filminin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	31
5.2. Pepee Çizgi Film Karakterleri	33
6. İlgili Araştırmalar	34
7. Araştırmanın Amacı	41

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli	42
2.2. Evren ve Örneklem	42
2.3. Veri Toplama Araçları	43
2.3.1. Kavram Öğretimi Değerlendirme Formunda Kullanılan Ölçütler	45
A. Kavram Türleri	45
A.1. Ana Kavram	45
A.2. Yardımcı Kavram	46
A.3. Günlük İletişim Kalıpları	47
B. Pepee'de ve Caillou'da Öğreticiler	48
B.1. Pepee'de Öğreticiler	48
B.2. Caillou'da Öğreticiler	48
C. Kavram Öğretim Teknikleri	48
C.1. Doğrudan Gösterim	48
C.2. Tümevarım	49
C.3. Tümdengelim	50
C.4. Karşılaştırma	50
C.5. Müzikle Öğretim	51
C.5.1. Kavramı Vurgulama	51
C.5.2. Kavramı Şarkı İle Öğretme	52

C.6. Katılım Sağlama	52
C.7. Merak Unsuru Oluşturma	53
C.8. Çatışma	54
C.8.1. İ atışma	55
C.8.2. Dış atışma	55
C.9. Rol Oynama	56
2.3.2. Duş Anlatıcının İşlevi Formunda Kullanılan Ölçütler	57
A. Kahramanla İletifim Yönlendirme	57
B. Duygu Aktarımı	58
C. Düşünce Aktarımı	58
D. İzleyici ile İletifim	59
D.1. Bilgi verme	59
D.2. Baēlam Oluşturma/Ortamı Sunma	60
2.4. Veri özümleme Teknikleri	60
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
BULGULAR	
3.1. Pepee ve Caillou'da Ana ve Yardımcı Kavramlar	61
3.2. Pepee ve Caillou'da Somut ve Soyut Kavramlar	88
3.3. Pepee ve Caillou'daki İsim ve Fiil Türündeki Kavramlar	93
3.4. Pepee ve Caillou'daki Kavramları Öğretenler	97
3.5. Pepee ve Caillou'daki Dış Anlatıcının İşlevi	98
3.6. Pepee ve Caillou'daki Kavramların Öğretim Tekniēi	99
3.7. Pepee ve Caillou'da Öğretilen Günlük İletifim Kalıpları	100
SONUÇ, TARTIşMA VE ÖNERİLER	
4.1. Sonuç ve Tartışma	103
4.2. Öneriler	108

KAYNAKÇA**109****EKLER****116**

EK-1: Kavram Öğretimi Değerlendirme Formu	117
EK-2: Dış Anlatıcının İşlevi Formu	118
EK-3: İncelenmiş Örnek Metinler	119

ŞEKİLLER LİSTESİ**SAYFA**

Şekil-1: Pepee'nin "Bir Aşağı Bir Yukarı" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	65
Şekil-2: Pepee'nin "Sabır, Sabır, Sabır, Sabır" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	65
Şekil-3: Pepee'nin "Asıl Küreklere Pepee" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	66
Şekil-4: Pepee'nin "Balıkçı Pepee" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	66
Şekil-5: Pepee'nin "Zulu'ya Şaşırtı" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	67
Şekil-6: Pepee'nin "Sevgili Doktor" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	67
Şekil-7: Pepee'nin "Şut ve Gol İşte Futbol" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	68
Şekil-8: Pepee'nin "Islak-Kuru" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	68
Şekil-9: Pepee'nin "Dünyayı Keşfet" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	69
Şekil-10: Pepee'nin "Çöpler Çöp Kovalasına Atılır" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	69
Şekil-11: Pepee'nin "Pepee Saklambaç Oynuyor" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	70
Şekil-12: Pepee'nin "Paylaşmak Güzeldir" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	70

Şekil-13: Pepee'nin "Gerçek Arkadaşlar Birbirlerini Üzmezler" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	71
Şekil-14: Pepee'nin "İlkbahar, Yaz, Sonbahar, Kış" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	72
Şekil-15: Pepee'nin "Hangisi Büyük Hangisi Küçük" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	73
Şekil-16: Pepee'nin "Hızlı-Yavaş, Hafif-Ağır" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	73
Şekil-17: Pepee'nin "Pepee'nin Şekilleri" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	74
Şekil-18: Pepee'nin Filmi "Ay Ay Ay" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	74
Şekil-19: Pepee'nin "Birlikten Kuvvet Doğar" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	75
Şekil-20: Pepee'nin "Yaşasın Farklılıklar" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	75
Şekil-21: Caillou'nun "Merhaba İlkbahar" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	76
Şekil-22: Caillou'nun "Ekşi ve Tatlı" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	77
Şekil-23: Caillou'nun "Caillou Koyunlarla Tanışıyor" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	77
Şekil-24: Caillou'nun "Caillou ve Sevimli Böcekler" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	78
Şekil-25: Caillou'nun "Elektrik Kesintisi" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	79
Şekil-26: Caillou'nun "Caillou'nun Doktor Kontrolü" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	80
Şekil-27: Caillou'nun "İtfaiyeci Caillou" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	80
Şekil-28: Caillou'nun "Caillou Kütüphaneci" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	81
Şekil-29: Caillou'nun "Caillou'nun Araba Yolculuğu" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	82

Şekil-30: Caillou'nun "Caillou Alışverişe Gidiyor" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	82
Şekil-31: Caillou'nun "Pinata" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	83
Şekil-32: Caillou'nun "Caillou Büyükbabasına Yardım Ediyor" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	83
Şekil-33: Caillou'nun "Caillou Yardım Ediyor" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	84
Şekil-34: Caillou'nun "Göster ve Açıkla" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	84
Şekil-35: Caillou'nun "Caillou'nun Gösterisi" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	85
Şekil-36: Caillou'nun "Caillou Yol İşçisi" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	86
Şekil-37: Caillou'nun "Caillou'nun Keşif Avı" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	87
Şekil-38: Caillou'nun "Caillou'nun Tekne Macerası" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	87
Şekil-39: Caillou'nun "Caillou'nun Kano Gezisi" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	88
Şekil-40: Caillou'nun "Bizim Uzay Gemimiz" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları	89

TABLolar LİSTESİ	SAYFA
Tablo 1: 0-5 Yaş Çocuğunun Dil Gelişimi	4
Tablo 2: Araştırmanın Örneklemine Alınan Çizgi Film Bölüm İsimleri	43
Tablo 3: Pepee Çizgi Filminde Öğretilen Ana Kavramlar ve Yardımcı Kavramların Sayısı	62
Tablo 4: Caillou Çizgi Filminde Öğretilen Ana Kavramlar ve Yardımcı Kavramların Sayısı	63
Tablo5: Pepee ve Caillou'da Ana ve Yan Kavramların Dağılımı	64
Tablo 6: Pepee ve Caillou Çizgi Filmlerinin Ana ve Yardımcı Kavramların Söylenme Sayıları Açısından Karşılaştırılması Kavram	64
Tablo 7: Caillou'da Ana Kavramların Somut ve Soyut Oluşuna Göre Dağılımı	90
Tablo 8: Pepee'de Yardımcı Kavramların Somut ve Soyut Oluşuna Göre Dağılımı	90
Tablo 9: Caillou'da Yardımcı Kavramların Somut ve Soyut Oluşuna Göre Dağılımı	91
Tablo 10: Pepee'de Ana Kavramların İsim ve Fiil Oluşuna Göre Dağılımı	92
Tablo 11: Caillou'da Ana Kavramların İsim ve Fiil Oluşuna Göre Dağılımı	93
Tablo 12: Pepee'de Yardımcı Kavramların İsim ve Fiil Oluşuna Göre Dağılımı	94
Tablo 13: Caillou'da Yardımcı Kavramların İsim ve Fiil Oluşuna Göre Dağılımı	94
Tablo 14: Pepee'de Kavramı Öğretenler, Öğrettikleri Kavram Sayıları ve Yüzdeleri	95
Tablo 15: Caillou'da Kavramı Öğretenler, Öğrettikleri Kavram Sayıları ve Yüzdeleri	96
Tablo 16: Pepee ve Caillou Çizgi Filmlerinde Dış Anlatıcının İşlevleri	97
Tablo 17: Pepee ve Caillou Çizgi Filmlerinde Ana Kavram ve Yardımcı Kavramların Öğretim Tekniği	97
Tablo 18: Pepee Çizgi Filminde Günlük İletişim Kalıpları, Türleri ve Frekansları	98
Tablo 19: Caillou Çizgi Filminde Günlük İletişim Kalıpları, Türleri ve	98

Frekansları

Tablo 20: Pepee ve Caillou Çizgi Filmlerinde Ana Kavram ve Yardımcı Kavramların Öğretim Tekniği	99
Tablo 21: Pepee Çizgi Filminde Günlük İletişim Kalıpları, Türleri ve Frekansları	100
Tablo 22: Caillou Çizgi Filminde Günlük İletişim Kalıpları, Türleri ve Frekansları	101
Tablo 23: Pepee ve Caillou Çizgi Filmindeki Günlük İletişim Kalıplarının Karşılaştırılması	102

KISALTMALAR LİSTESİ

KÖDF	Kavram Öğretimi Değerlendirme Formu
DAİF	Dış Anlatıcının İşlevi Formu
GİK	Günlük İletişim Kalıpları
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
Y. K.	Yardımcı Kavram
Akt.	Aktaran
vd.	Ve Diğerleri
f	Frekans

GİRİŞ:

DİL VE ÇOCUKTA DİL GELİŞİMİ

Bu bölümde; ilk olarak dilin tanımı yapılmış, çocukta dil gelişimi üzerinde durulmuş daha sonra 0-24 ay, 24-48 ay ve 49-72 ay arasında çocukta dil gelişimi konuları hakkında alan yazın taranarak bilgi verilmiştir.

Dil, bütün canlılar arasında iletişimi sağlayan araçtır. Dil, hem toplumsal bir üründür hem de toplumun benimsediği zorunlu uzlaşımın bütünüdür. Bireyin edilgen biçimde belleğine aktardığı ürün olması dolayısıyla dil, önceden tasarlama gerektirmez. Dil aynı zamanda kavramları belirten göstergeler dizgesidir (Saussure, 1958'den akt. Onan, 2013: 76).

“Dil, düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir.” (Aksan, 1998: 55)

“Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir.” (Ergin, 2002: 1)

“Dil, insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir.” (Korkmaz, 1992:67)

Yukarıdaki dil tanımlarından hareketle dilin, birden çok yönünün olduğu görülmektedir. Buna göre dil; duygu ve düşünce, davranış, iletişim aracı, toplumların

değer yargılarına göre şekillenmiş ve toplumlar arası iletişimi sağlayan yan yana dizilmiş sesler sistemidir.

Çapan'a (1987:27) göre *“Dil edinimi, dil öğreniminden farklı olarak, dilin doğal bir ortamda, herhangi özel bir eğitim gerektirmeden kazanılmasıdır. Bu, çocukların ortalama 2-3 sene gibi bir süre içinde ana dillerini edinmeleri veya ana dilini konuşabilen kişilerin belli bir dil eğitimi görmeden ikinci bir dil edinmeleri şeklinde olmaktadır.”*

Chomsky'e göre, çocukta dil; çocukla beraber doğar yani çocuk dili doğuştan getirmektedir. Çocuk doğuştan itibaren tüm dilleri konuşma kapasitesine sahiptir fakat ebeveynlerin çocuğu kendi ana dilini öğrenmeye zorlar (Bacanlı, 2002).

Piaget'e göre, çocuk doğduğu andan itibaren çevresiyle etkileşim içindedir. Çocuğun çevresiyle kurduğu bu etkileşim onun dünyasında yaşantı oluşturur. Yaşantılar, çocuğun fiziksel ve sosyal çevresiyle ilgili genellemeler yaparak şemalar oluşturmasına yol açar. Bu açıdan bakıldığında bilişsel gelişim; yaşantı, uyum sağlama ve şema oluşturma süreçleri arasında zincirleme etkileşim sürecidir. Dil edinimi de bilişsel gelişimin bir parçasıdır. Çocuğun dil edinebilmesi için öncelikle duyuşsal motor gelişimini tamamlaması gerekmektedir (Fidan, 2014:188).

Özbay'a (2002) göre, çocukların dil gelişiminde en önemli aşama kelimelerin cümle hâline getirildiği aşamadır. Bunun başarılması söz dizimi bilgi ve becerisinin kazanılmasıyla gerçekleşir. Çocuk ana dilinin söz dizimini; kelimeleri cümle hâlinde birbirine eklemeyi ve başkaları tarafından söylenen çok kelimeli cümleleri anlamayı başardığı zaman öğrenir.

Çiçek'e (2002) göre, çocuğun dil gelişimi öğrenme miktarıyla paralellik gösterir. Genellikle çocuk iki aylıkken birçok sesi çıkarma olgunluğuna sahiptir ama zihin ve çevre şartlarının yeterince olgunluğa ulaşmaması sebebiyle çocuğun dil gelişimi en erken bir yaşının sonunda ortaya çıkmaya başlar.

Onan'a (2013:82) göre çocuklarda dil edinim süreci üç aşamadan oluşmaktadır:

1. Ses dizelerinin ayrıştırılıp kelime ve kelime gruplarının tespit edilmesi. Bu, bir anlamda fonetik analizdir.
2. Analiz yoluyla tespit edilen dil birimlerinin eski bilgilerle karşılaştırılıp anlamlandırılması süreci. Senteze dayalı semantik süreç.
3. Senteze dayalı semantik süreç sonunda elde edilen tümcelerle dış çevre arasında bağdaşıklık kurmak. İletişim aşaması.

Senemoğlu'na (2010) göre çocuklar, okula gidinceye kadar dil becerilerini kazanırlar. Çocukta dilin gelişimi sözlü ve yazılı anlatımla ilgilidir. Doğal olarak çocuğun sözel iletişimi daha önce gelişir. Çocukların 2-5 yaş arasında konuşma becerilerinin gelişimi çok hızlıdır. Çocuk üç yaşında çok iyi bir konuşmacı olabilir ve kurdukları cümlelerde fiillerin zamanlarını doğru kullanabilirler. Çocuğun dil gelişimi yalnızca sözcükleri doğru kullanmasıyla değil aynı zamanda sözcük ve cümlelerin yapısını doğru öğrenmesini de kapsar.

Çocuğun doğumundan beş yaşına kadar olan dil gelişimi ana hatlarıyla aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo-1: 0-5 Yaş Çocuğunun Dil Gelişimi

Yıllar	Tanımlama	Örnekler
Birinci Yıl		
Kategorik algılama	Bebek birinci ayda konuşma sesini yetişkinlerin yaptığı gibi kategoriler	
Agulama	3-4. aylarda agulamaya başlar. Agulamada belli seslerin çıkış sırası, pekiştirme ve ana babanın konuşmasında kullandığı seslerden bağımsız olarak tüm çocuklarda aynıdır. Birinci yılın sonunda bebek kendi dilinin seslerini tam olarak öğrenir ve ilk sözcüğünü üretir.	Baba Didi Gehgeh Mama
İkinci Yıl		
Tek Sözcük	On sekizinci ayın sonuna kadar, bebek muhtemelen bir düzine sözcüğü tek tek söyleyebilir.	Aç, Yap, O Top
İki sözcük	Duyusal-motor düzeyde kazandığı bilgiyi yansıtan iki sözcükle konuşmaya başlar.	Mama iç, Kapı aç, Çok top, Top vur
Üçüncü Yıl		
Anlamli Konuşma	Cümlelerine dil bilgisi kurallarını ekler. Ancak "büyüme hataları" adı verilen, kuralların yanlış genellemelerini yapabilir. İki buçuk yaşında, ortalama sözcük dağarcığı 400 civarındadır. Sözcükleri bir ya da iki duymada öğrenir. Sözcük dağarcığı hızlı bir artış içindedir.	Yemek yiyorum Annem geldi Manavcı amca
Dördüncü Yıl		
Doğru fakat karmaşık olmayan bir dil	Dil bilgisi kuralları bilinmekle birlikte, birçoğu kullanılmamaktadır. Edilgen cümleler, koşullu cümleler vb. kullanılmaz. Gelecek zaman kullanılmaya başlar. Üç yaşına gelinceye kadar çocuk cümleyi olumsuz hâle getiren ekleri kullanabilir. Dört yaşına geldiğinde soru cümlesini yetişkin gibi kurabilir.	Babam gidecek mi? Ayşe niçin ağlıyor?
Beşinci Yıl		
Hızlı bir şekilde yetişkin modellere benzeyen bir dil	İki ya da daha fazla fikri, düzgün olarak bir birleşik cümlede ifade edebilir.	Ne yaptığımı gördüm. Sen onu benim yaptığımı sanıyorsun, fakat yapmadım.

(Gardner, 1982'den akt. Senemoğlu, 2010:46)

Tablo-1'e göre çocukta dil gelişimi birbirini takip eden basamaklar gibi bir sonraki diğ erinin hazırlayıcısı olan dönemlerden oluşmaktadır. Çocukların ilk kelimelerini söylemeleriyle birlikte gerçek konuşma dönemi başlamaktadır. Çocuğun ilk

kelimeleri söylemesinden sonra iki yaşına gelinceye kadar kelime hazinesi hızla gelişir. Bu yıllarda çocuk birkaç kelimeyi bir arada söyleyerek çevresiyle iletişime geçer.

“Bu dönemde çocuğun düşüncesinin bulanık ve şekilsiz bir bütün olarak doğduğu için ifadesini tek bir sözcükte bulmak zorunda olduğunu belirtir ve çocuğun düşüncesinin farklılaşmasıyla birlikte bu düşüncenin tek tek sözcüklerle dile getirilmesinin giderek zorlaştığını, bunun da çocuğu birleşik bir bütün oluşturmaya zorladığını bildirmektedir” (Vygotsky, 1998:180’dan akt. Karadağ, 2013:58).

Çocuğun iki kelimelik konuşma aşaması kelimeler arasında anlam ilişkisi kurması ve çevresiyle iletişime geçmesi bakımından önemlidir. Yapıcı’ya (2004) göre çocuğun iki kelimeyi bir arada kullanması hem gramer bilgisinin hem de anlam bilgisinin geliştiğini göstermektedir.

Çocukta dil gelişiminin üçüncü aşamasını gramer kurallarına uygun cümle kurması oluşturmaktadır. Bu dönemde çocuğun sözcük dağarcığının hızla arttığı gözlemlenir.

Dil gelişiminin dördüncü yılında çocuk, gramer kurallarına uygun cümleler kurar. Zaman kavramını genellikle gelecek zaman kavramını ve soru cümlelerini kullanmaya başlar.

Beş yaşındaki çocuklar ise fikirlerini açık ve düzgün bir şekilde ifade edebilirler. Senemoğlu’na (2010) göre bu yaşlarda çocuklar, dilin kurallarıyla ve sözcüklerle oynayarak komik cümleler ve sözcükler üretmekten çok hoşlanırlar. Özbay’a (2001) göre, beş yaşındaki çocukların öğrenme ihtiyacı iyice artar. Çocuk duyduğu kelimenin anlamını öğrenmek ister. Bu yaştaki çocukların konuşma yeteneği gelişir ve uzun, bağlı cümleler kurarlar.

Karadağ’a (2013) göre çocuğun ana dilinin seslerini taklit ederek başladığı dil öğrenme süreci ana dilinin gramer yapısını öğrenmesiyle son bulmaz. Dil gelişimi sürekli devam etmektedir. Dil edinim süreci çocuğun zihnine ve ana dilinin özelliklerine göre biçimlenmektedir. Dil gelişiminin kaynağını bu biçimlenme oluşturmaktadır.

Bu çalışmada Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin kavram öğretimi açısından değerlendirilmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Kavram Öğretimi ve Çizgi Film

Bu bölümde; kelime, kavram, kavram türleri, kavram öğretimi yöntemleri ve aşamaları, çizgi filmlerin eğitimde kullanımı, Caillou ve Pepee çizgi filmi, medya okuryazarlığı hakkında bilgi verilmiştir.

1.1. Kelime ve Kavram

Kelime, anlamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011: 1381). Ergin'e (1986: 56) göre; kelime, "Manası veya gramer vazifesi bulunan tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğudur"

Onan'a (2013: 151) göre; kelimenin dört temel özelliği vardır. Bunlar; anlam, biçim, görev ve sestir. "Anlamsız bir sözcük boş bir sestir. Dolayısıyla anlam, sözcüğün bir ölçütü, vazgeçilmez bir bileşenidir" (Vygotsky, 1986: 173'ten akt. Onan, 2013: 151).

Kelime tanımının sınırlarını belirlenmesinde bir başka yol da anlam ve şekil olarak bakış açısının birleştirilmesidir. Ergin'e göre kelime, "Manası ve gramer vazifesi bulunan ve tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğudur." Ergin, bu sınırları çizerken anlamlı (isim ve fiil) ve görevli (edat, bağlaç) olarak ikiye ayırdığı kelimeyi şekil ve anlam bakış açıları açısından birleştirerek tanımlamıştır.

Korkmaz'a (1992: 100) göre; kelime, "Bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında belli bir kavrama karşılık olan somut veya belli bir düşünceyi yansıtan yahut da somut veya soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimidir."

Alperen'e (2001) göre kelime ile kavram arasında yakın bir ilişki vardır. Kelime telaffuz edildiğinde onu karşılayan kavram akla gelir. Bunların oluşması için duygu, düşünce ve hayalin hafızada canlanması ve bunu karşılayan bir kelimenin olması gerekmektedir.

Duygu, hayal bir yönüyle düşünce ise tamamıyla kelimelere dayanır. Dolayısıyla insan ne kadar çok sözcük biliyorsa o kadar düşüncesi, de o kadar çok gelişmiştir. Karatay'a (2007) göre, her sözcük insan zihnine kavram olarak yerleşir. Bu nedenle insanlar, kavramlarla yani sözcüklerle düşünür.

Genel anlamda kavram, "İnsan zihninde anlaşılan, farklı obje ve olguların değişebilen ortak özelliklerini temsil eden bir bilgi formu yapısıdır; bir değişkendir; bir sözcükle ifade edilir" (Onan, 2013:149). Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi kavram, bir nesnenin veya düşüncenin insan zihnindeki tasarlanmış halidir.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere kelime ve kavram arasında bir bağ vardır. Kavramın zihinde oluşması için kelime olarak daha önce zihinde kodlanmış olması gerekmektedir. Kelime, kavramın zihinde soyut ya da somut olarak karşılık bulması hâlidir.

Ülgen'e (2004: 108-116) göre, kavramların özellikleri şunlardır:

1. Kavramların algılanan özellikleri bireyden bireye değişebilir.
2. Kavramın orijinali (Prototype) vardır.
3. Kavramların bazı özellikleri, bazen birden fazla kavramın üyesi olabilirler.
4. Kavramlar objelerin ve olayların hem doğrudan hem de dolaylı olarak gözlenebilen özelliklerinden oluşurlar.
5. Kavramlar çok boyutludur.
6. Kavramlar kendi içlerinde, özelliklerine uygun belli ölçütlere göre gruplanabilirler.
7. Kavramlar aralarındaki etkileşime dayanarak, bir bütünlük oluştururlar.
8. Kavramlar dille ilgilidir.
9. Kavramların özellikleri de kendi içinde birer kavramdır.

Temelde kavramlar, insanlarla ve onların duygu, düşünce, hareket bütünlüğü içinde edindikleri tecrübeleri ile var olurlar. İnsanların oluşturduğu bu kavramlar dünyayı anlamaya ve insanlar arasında iletişim kurmayı sağlar (Ülgen, 2004:117). Kavramlar; insanların, olayları, değişik fikirleri birbirinden ayırmasını veya birbirleri arasında ilişki kurmasını sağlar.

Vygotsky'e (1998: 92) göre, çocuklarda kelime anlamının kesinleşmesi ve kavram oluşturma üç temel aşamada gerçekleşir:

- 1- Düzensiz bir küme yığını olarak bulunan kelimeler çocuğun zihninde tek tek nesnelere verilen isim olarak yığın hâlinde bulunur. Çocuk ve yetişkinler arasında somut nesnelere temsil eden kelimeler aynı anlamı taşır. Bu sayede çocuk ve yetişkin karşılıklı olarak anlaşma sağlayabilir.
- 2- İkinci aşama karmaşalarla düşünme aşamasıdır. Bu aşamada çocuk kelimelerin anlamlarını zihninde oluşturur fakat zamanla anlamlarını değiştirir. Örneğin: “Çocuk vak vak sözcüğünü önce su birikintisinde yüzen bir ördeği, daha sonra da şişesindeki süt de dâhil herhangi bir sıvıyı ifade etmek için kullanır; üstünde kartal resmi olan madeni bir para gördüğü zaman, paraya da vak vak der ve daha sonra madeni paraya benzeyen bütün yuvarlak nesnelere aynı adı alır”.
- 3- Kavram oluşturma son aşaması çocuğun kavramı soyutlamasıdır. Bu aşamada çocuk kavramların ortak özelliklerini diğerlerinden ayırt eder, belli özelliklerini soyutlar, bazı özellikleri birleştirir.

Yukarıdaki özelliklerden de anlaşılacağı gibi çocuk kavram gelişimini tamamlarken önce kelimeyi tanıyıp ve özelliklerini öğrenmektedir. Daha sonra kelimeleri ayırt etmeye çalışmakta ve kavramı zihninde sabitlemeye uğraşmaktadır. Son olarak da kavramı tanımlayarak diğer kavramlarla ortak ve farklı yönlerini ayırt etmeye çalışmaktadır.

Yaşı, gelişim düzeyi ve bulunduğu sosyal ortamı aynı olan çocukların sahip oldukları kavramlar aynı değildir. Çünkü çocuklarda kavram gelişimini ve

oluşumunu etkileyen birçok faktör vardır. Beydoğan'a (1998) göre çocuklarda kavram gelişimini etkileyen faktörler şunlardır:

1. Duyu organları
2. Zekâ
3. Cinsiyet
4. Kişilik yapısı
5. Yaşantılar
6. Öğrenme fırsatları
7. Çocuklara sağlanan rehberlik düzeyi
8. Kitle iletişim araçları
9. Sosyal sınıf farklılığı
10. Yanlış anlaşılmalarda (Beydoğan, 1998: 25-39).

Yukarıda verilen çocuklarda kavram gelişimini etkileyen faktörler içerisinde bizim çalışmamıza yönelik olarak kitle iletişim araçları önemli rol oynamaktadır. Kitle iletişim araçları içerisinde yer alan televizyon, günümüzde insanları etkisi altına alan ve yönlendiren en önemli kitle iletişim araçlarından birisidir. Kitle iletişim araçlarından etkilenen en geniş kitlelerden birisi de çocuklardır.

Beydoğan'a (1998) göre, çocuklar, kitle iletişim araçlarından aldıkları mesajları anlamlı hâle getirirken duydukları, gördükleri ve okudukları ile sınırlılığı olan, duygusal bir boyut katar. Bu nedenle çocuğun gelişimine, yaşına uygun olmayan materyaller hatalı ve şaşırtıcı kavramlar geliştirmesine neden olabilir.

1.2. Kavram Türleri

Kavramlar, zihinde oluşum şekillerine göre soyut ve somut olmak üzere ikiye ayrılır. Senemoğlu'na (2010: 512) göre, somut kavramlar yaşamın ilk aylarından itibaren informal yollarla öğrenilir. Ancak, tanımlanmış ya da soyut kavramları öğrenmek için genellikle öğretim gerekmektedir.

Duyu organlarımızla algıladıklarımız somut kavramlar, algılayamadıklarımız ise soyut kavramlardır. Cantekin, Çağdaş ve Albayrak'a (2000) göre çocuklar somut kavramları soyut kavramlara göre daha kolay öğrenmektedirler. Senemoğlu'na (2010) göre, çocuk araba kavramını çevresini de gözlemleyerek, araçları görerek, duyarak öğrenir. İlk önce kamyon, traktör ve otomobil gibi tüm araçlara araba der. Daha sonraları sadece otomobile araba diyerek otomobil olanlarla olmayanları ayırt eder. Ayrıca çocuk, adalet, ulus, komik, yaramaz gibi soyut kavramları da gözlem yoluyla daha çabuk öğrenir.

Çocuk soyut kavramları genellikle formal eğitim yoluyla kazanır. Senemoğlu'na (2010) göre, çocuğun soyut kavramları öğrenebilmesi için soyut işlemler döneminde olması gerekmektedir. Bu tür soyut kavramları bilişsel gelişim bakımından somut işlemler döneminde olan ilkokul yıllarındaki çocuklar öğrenemezler.

1.3. Kavram Öğretimi ve Aşamaları

Kavram öğrenme, esas olarak öğrenilecek olan kavramın belirli aşamalardan geçerek yaşantı ve bilgi yığınlarının zihinde belirli bir şemaya oturtulmasıdır. Ülgen'e (2004) göre, kavram öğrenme, bireyin dünyaya gelmesiyle başlamakta ve ölünceye kadar devam etmektedir. Çocuklar genel olarak kavramları rastlantısal olarak öğrenirler. Planlı bir şekilde kavram öğrenmeleri okullarda gerçekleşir. Çocuklar yaşları ilerledikçe karmaşık kavramları da öğrenirler. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi kavram öğrenme hayat boyu devam etmektedir. Beydoğan'a (1998) göre ise kavram edinme bireyin öğrenme yaşı, dil gelişimi ve zihinsel gelişim seviyesinden etkilenmektedir. Bu üç faktörü dikkate alan Bruner bilişsel gelişim dönemini; eylemsel dönem, imgesel dönem ve sembolik dönem olarak üçe ayırmaktadır. Bilişsel dönemin ilk evresi eylemsel dönemdir. Bu dönemde çocuk çevresini eylemlerle tanır, nesnelere doğrudan ilişki kurar ve nesnelere anlamı çocuğun onlarla neler yaptığına bağlıdır. Bilişsel gelişimin ikinci evresi imgesel dönemdir. Bu dönemde bilgi imgelerle taşınır. Çocukta bu dönemde görsel bellek gelişmiştir. Bilişsel gelişimin sonuncu düzeyi sembolik dönemdir. Çocuk bu dönemde dil, mantık, matematik ve müzik gibi alanların sembollerini kullanarak

iletişim kurabilir (<http://talataksu.blogcu.com/bruner-in-bilissel-gelisim-kurami/49104>).

Çocukluk döneminde kavramların öğrenilmesi daha zordur. Çocukluk döneminde kavramlar önce tek tek öğrenilir daha sonra aralarında benzerlik ve farklılık olanlar gruplaştırılır. Malatyalı ve Yılmaz'a (2010) göre, çocukların algılarının netleşmesi ve deneyimlerinin artması sayesinde kelime dağarcıkları da gelişir.

Kavram öğretiminde etkili olan faktörler şunlardır: Zaman, kavram geliştirme stratejisi, hafıza, dil, kültür ve gelişim (Arı, Üstün ve Akman, 1994). Çocuğun kavramları öğrenmesi için belirli zaman aralığının geçmesi, bilişsel anlamda kavram öğrenmeye zihninin hazır olması ve yetiştiği sosyal çevrenin de kavramı öğrenmeye uygun olması gerekmektedir.

Senemoğlu'na (2010: 519) göre, çocukların kavram öğrenebilmeleri için öncelikle sinir sistemlerinin olgunlaşması gerekmektedir. Bunun yanında çocuğun öğrenme yaşantısı da önemlidir. İkinci olarak çocukta farklı kavramları öğrenme farklı zamanlarda gerçekleşebilir. Bu yargılardan da anlaşılacağı gibi çocuklar kavramları farklı düzeylerde öğrenebilirler. Bundan dolayı çocukların olgunluk düzeyleri dikkate alınarak kavram öğretimi yapılmalıdır.

Kavram öğrenmenin aşamalarına yönelik çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Bu görüşlerden bazıları şunlardır:

Tennyson ve Cocchierella'ya (1986) göre, kavram öğretimi üç aşamada gerçekleşir. Birinci aşamada önceden var olan bilgi ile öğrenilecek bilgi arasında bağlantı kurulur. İkinci aşamada gözlenen ilişkilere dayalı olarak kavram oluşturmanın iyileştirilmesi üzerinde durulur. Üçüncü aşamada çocuk tarafından oluşturulan sınıflama kurallarının geliştirilmesine çalışılır (akt. Kılıç, 2008:224).

Martorella'ya (1986) göre, kavram öğretiminde şu model kullanılmalıdır (akt. Kılıç, 2008:224-225):

- 1- Kavram uygunluk envanterini ve planlama envanterini yanıtlama.
- 2- Öğretim sırasında kullanılacak bir giriş geliştirme.
- 3- Çeşitli örnek olanlar ve olmayanlar sunma.
- 4- Eğer olanaklı ise örnek olanlar ve olmayanları sunma.
- 5- Öğretim materyallerini, örnek olanlar ve olmayanlar arasındaki benzerliklere, farklılıklara ve ayırt edici özelliklerle, ayırt edici olmayan özelliklere dikkat çekmek için gerekli ipuçlarını, yönergeleri ve soruları kapsayacak biçimde hazırlama.
- 6- Kavramın kazanıldığını anlamak için, öğrencinin verilen yeni örneklerle örnek olmayanları doğru olarak ayırıp ayırmadığını ölçme.

Martorella'ya göre kavramın öğretilmesi için kavram analizinin yapılması ve içerik öğelerinin sunulması gerekmektedir. Ona göre kavramın; adı belirlenmeli, tanımı yapılmalı, ayırt edici olan ve olmayan özellikleri belirlenmelidir.

Çeşitli araştırmalara (Gagne, 1985; Ormned, 1990; Oven vd.,1978) göre kavram öğrenmede etkili olan faktörler şunlardır (Akt. Özbay'a, 2004: 195-196):

- 1- *Kavramların önce tanımının sunulması gerekmektedir.*
- 2- *Kavram öğretilmesi için çok sayıda olumlu örneklerinin sunulması kavramın şematik yapısının oluşmasına yardımcı olur.*
- 3- *Kavram öğretiminde kavramın ne olmadığı belli sayıda özelliklerle beraber verilmelidir.*
- 4- *Olumlu ve olumsuz durumlar beraber sunulmalıdır. Kavram öğrenmede kavrama özellik olan durumlarla kavramın tanımlayıcı özelliği olmayan durumların birlikte işlenmesi kavram öğrenmeyi hızlandırır.*
- 5- *Yeni örnekleri sınıflandırarak öğrencilerin kavramları anlayıp anlamadıklarını test etmek gerekir.*
- 6- *Öğrencilerden kendi örneklerini vermelerini istemek ve bunları uygulamak kavram öğrenmeyi kolaylaştırır.*
- 7- *Belli kavramların öğrenilmesi için gerekli becerileri belirlemek ve kavramlar arasındaki ilişkileri göstermek kavram öğrenmede dikkate alınmalıdır.*
- 8- *Kavramlar genel kategorilerden özele doğru verilmelidir.*

9- *Somut ve basit kavramlar kavram haritalamada önemli kolaylıklar sağlar.*

10- *Kavramların öğretilmesinde resimlerden, şekillerden, kişisel yaşantılardan, demonstrasyonlardan faydalanılması kavramların daha kolay öğrenilmesini sağlar.*

Kavram öğrenmede etkili olan bu faktörlerden anlaşılacağı üzere öncelikle kavramın tanımının yapılması, özelliklerinin tam olarak verilmesi, kavramı açıklayıcı örneklerin verilmesi, kavramlar arasında ilişkinin kurulması, öğretilecek kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin verilmesi, resimlerden, şekillerden faydalanılması kavramın öğrenilmesini kolaylaştırmaktadır.

Senemoğlu'na (2010) göre, kavram öğretiminde aşamalı dört düzey bulunmaktadır. Bu aşamalar en alt düzeyden en yükseğe doğru şöyledir: Somut düzey, tanıma düzeyi, sınıflama düzeyi ve soyut düzeydir. Somut düzeyde, şu zihinsel işlemler yapılmaktadır:

- ✓ *Objenin algılanabilen çevresine dikkat etme,*
- ✓ *Objeyi diğer objelerden ayırt etme,*
- ✓ *Ayırt edilen objeyi, aynı kapsam ve durumda bir başka zamanda da gördüğünde hatırlama (Senemoğlu, 2010: 514).*

Örneğin; somut düzeyde çocuk, kurşun kalemi gördüğünde onu çevresindeki diğer nesnelere ayırt eder. Kalemi gördüğü aynı yer ve durumlarda tanır.

Tanıma düzeyinde kavram öğrenmenin zihinsel işlemleri şunlardır:

- ✓ *Objenin algılanabilen çerçevesine dikkat etme,*
- ✓ *Objeyi diğer objelerden ayırt etme,*
- ✓ *Ayırt edilen objeyi hatırlama,*
- ✓ *Objeyi farklı ortam ve durumda gördüğünde de aynı obje olduğuna ilişkin genelleme yapma,*
- ✓ *Genelleme yapılan objeyi hatırlama (Senemoğlu, 2010: 515).*

Tanıma düzeyinde çocuk, somut düzeyde aynı ortamda ve durumda gördüğü objeyi farklı yer ve durumda gördüğünde de tanıyabilir. Senemoğlu'na (2010) göre, tanıma düzeyinde çocuk, kavramı görerek, işiterek, dokunarak, koklayarak öğrenebilir ve depolayabilir. Ayrıca bu dönemde kavramın adını da öğrenebilir ve depolayabilir.

Sınıflama düzeyinde kavram öğrenmenin zihinsel işlemleri şunlardır:

- ✓ *Objenin bir sınıfına ilişkin en az iki örneğin çok belirgin olmayan özelliklerine dikkat etme,*
- ✓ *Her bir örneği, örnek olmayandan ayırt etme,*
- ✓ *Ayırt edilen örnekleri hatırlama,*
- ✓ *Farklı bir kapsam ve durumda karşılaşılan her bir örneğin aynı örnek olduğu genellemesine varma,*
- ✓ *Aynı sınıfa ait olan en az iki örneğin eşdeğer olduğu genellemesini yapma,*
- ✓ *Genellemeyi hatırlama (Senemoğlu, 2010: 515-516).*

Sınıflama düzeyinin diğer düzeylerden ayrılan en önemli yönü, birden fazla kavramın eş değer olduğunun genellenmesidir. Senemoğlu'na (2010:516) göre, çocuğun farklı renk ve biçimdeki kurşun kalemleri eşdeğer olarak aynı grupta görmesi, sınıflama düzeyinde kavram öğrenmedir. Çocuk bu sırada, dolmakalem, pastel kalem, boya kalemi kavramlarını sınıflama düzeyinde öğrenir.

Soyut düzeyde kavram öğrenmenin zihinsel işlemleri şunlardır:

- ✓ *Kavram örneklerini doğru tanıma,*
- ✓ *Kavramın adını verme,*
- ✓ *Kavramın tanımlanan özelliklerini ayırt etme,*
- ✓ *Kavramın toplumca kabul edilmiş tanımını verme,*
- ✓ *Kavram örneklerinin aynı düzlemdeki benzer kavram örneklerinden nasıl farklılaştığını açıklamalıdır (Senemoğlu, 2010:516).*

Kavramı soyut düzeyde öğrenen çocuk, öğrendiği kavramın bütün özelliklerini, eşdeğer olan kavramların bütün özelliklerini, kavramlar arasındaki farklılıkları, kavramların her birinin diğerinden farklılaştığı noktaları açıklayabilir.

Kavram öğretiminde değişik öğretim yöntemleri kullanılabilir. Malatyalı ve Yılmaz'a (2010) göre kavram öğretimi, davranışçı yaklaşıma göre geleneksel sunuş yoluyla, yapılandırmacı yaklaşıma göre buluş yoluyla gerçekleştirilebilir. Kaptan'a (1998) göre, kavramın sunuş yoluyla öğretiminde öğretim materyalleri öğretime başlamadan önce hazırlanır ve öğrencilere aktarılmaya hazır hâle getirilir. Bu süreçte ilk önce kavramın adı verilir ve tanımı yapılır. Daha sonra kavramı tanımlayıcı ve ayırt edici özellikleri verilir ve kavrama dair örnekler görseller kullanılarak aktarılır. Buluş yoluyla öğretim modelinde ise özelden genele doğru tümevarım yöntemiyle genellemelere gidilir. Buluş yoluyla kavram öğrenmede öğrencinin kendisi aktif rol oynar. Öğrenci buluş yoluyla öğrenmesini gerçekleştirirken, daha önceki bilgileri, gözlemleri, araştırmaları sonucu edindiği bilgiler ve çevreyle etkileşimi sonucu kazandığı deneyimler vasıtasıyla kavramı kendisi bulur.

Duman'a (2008: 47) göre, kavram öğretiminde şu sıra takip edilmelidir:

- ✓ *Basitten karmaşığa,*
- ✓ *Kavramın örneği olan nesnelere örneği olmayana,*
- ✓ *Bilinenden bilinmeyene,*
- ✓ *Öğrenciye görelilik olandan olmayana,*
- ✓ *Aynı cins olandan farklı cins olana,*
- ✓ *Kavramın tanımlayıcı ve ayırt edici niteliklerini belirten örneklerle,*
- ✓ *Öğrencini kavrama dâhil birçok örneği inceleyerek tanımlayıcı nitelikleri bulması, kavramı tanımlaması, kavramlar arası ilişkilerden ilkeyi bulması,*
- ✓ *Kavramlar arası ilkelere hareketle doğru genellemeye ulaştıktan sonra, kavrama dâhil olmayan örnekler üzerinde ayırt edici nitelikleri bulması gibi belirli bir sırayı takip etmelidir (Duman, 2008: 47).*

Kavram öğretilirken çocuğun zihinsel durumunun elverişli olması en önemli faktördür. Zihinsel olarak hazır olan çocuğa belirli sıralama takip edilerek kavram

öğretilmelidir. Yukarıda verilen sıralamadan da anlaşılacağı üzere, önce basit ve özellikleri bilinen kavramlar öğretilmeli daha sonra karmaşık ve örneği az olan kavramlar öğretilmelidir.

2. Medya Okuryazarlığı

Medya; gazete, radyo, televizyon ve internet uygulamaları gibi kitlesel iletişime olanak sağlayan ortamlar başta olmak üzere, kişilerarası iletişime de olanak sağlayan teknoloji ve uygulamaları kapsamaktadır (Bilici, 2014).

Baran'a (1999) göre medya; radyo, televizyon, dergi, film, dijital bilgi teknolojileri, internet ve bilgisayar ağları gibi fiziksel ve/veya sanal varlığı ile inceleme konusu edilen kitle iletişim araçlarının sunduğu ortamları ifade etmektedir.

Medyanın özellikle de televizyonun okulun alternatifi en büyük meydan okuma olduğu iddiasıyla Cortes (2005: 55) medyanın bilgi sunma, düşünceleri örgütleme, değerleri yayma, beklentiler oluşturma ve davranış modelleri geliştirme konusunda temel bir yapı taşı olduğunu söylemektedir.

Medyanın günümüz teknolojik gelişimine paralel olarak kapsamı da genişlemiştir. Bu açıdan bakılacak olursa günümüzde kitlelere ulaşım medya vasıtasıyla daha da kolay olmuştur. Medya 'medium' (ortam) kavramının çoğuludur, 'medium'; sosyal, kurumsal ve estetik olarak bilgi, fikir, metin ve imajları taşıyan ve dağıtan her türlü ortamdır (Lister, Dovey, Giddings, 2003:108). Buna göre gazete, dergi, televizyon, bilgisayar ortam, günlük yayın yapan herhangi bir gazete (Akşam, Milliyet, Sabah...) araç ve bunların hepsi de kitle iletişim aracı olarak adlandırılabilir.

Medya okuryazarlığı kavramı ilk olarak 1930'lu yıllardan itibaren İngiltere, Avustralya, G. Afrika, Kanada ve Amerika'da gelişmiş, Hollanda, İtalya,

Yunanistan, Avusturya ve İsviçre gibi ülkeler tarafından da artan bir ilgiyle izlenmiştir (Onan,2013).

Medya okuryazarlığı, Türkiye’de 2003 yılında toplanan İletişim Şura’sında gündeme getirilmiş ve çocukların zararlı yayınlardan korunması için AB’ye uyum çalışmalarının başlatılması ilk ve ortaöğretim ders programlarına çocuklar ve gençlerin bilinçlendirilmesini sağlayacak medya okuryazarlığı dersinin eklenmesi önerilmiştir (Avşar, 2014). 2007-2008 eğitim-öğretim yılından itibaren ise medya okuryazarlığı dersi tüm Türkiye’deki ilköğretim okullarında 6, 7 ve 8. sınıflarda seçmeli ders olarak okutulmaya başlanmıştır (RTÜK, 2009:144). Talim ve Terbiye Kurulu, RTÜK ve akademisyenler tarafından “Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı ve Öğretmen Kılavuzu” hazırlanmıştır. “İlköğretim Seçmeli Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı” ise 31.08.2006 tarihinde MEB Talim ve Terbiye Kurulunda görüşülerek kabul edilmiştir (RTÜK, 2008). Medya okuryazarlığı dersi öğretim programı, ilköğretim okullarının 6, 7 ya da 8. sınıflarında seçmeli olarak haftada bir ders saati üzerinden toplam 36 saatlik bir süre öngörülerek hazırlanmıştır (RTÜK ve MEB, 2007).

Medya okuryazarlığı çalışmaları, medya iletilerinin kitleler üzerindeki etkileri üzerine yapılan araştırmalarla başlamıştır. Medya okuryazarlığı, eğitim bilimlerinden iletişime, sağlıktan siyaset bilimine kadar birçok alanın çalışma konusu olduğu için bu kavramla ilgili her alanın bakış açısı doğrultusunda farklı tanımların yapıldığı görülmektedir. Potter, medya okuryazarlığına ilişkin tanımlar yapan farklı disiplinlerin ilgi alanlarını dört başlık altında toplamıştır (Akt: Tüzel: 2012).

- a. Medya iletilerinin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerine ilgi duyanlar.
- b. Medya iletilerinin doğru şekilde anlamlandırılmasına yönelik becerilerin nasıl geliştirilebileceği üzerinde çalışanlar.
- c. Çocukların medya iletilerini doğru şekilde anlamlandırabilmesine yönelik ebeveyn ve yetişkinlere yardımcı olabilecek çalışmalar yapanlar.
- d. Kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etkileri üzerinde yoğunlaşanlar.

Altun'a (2013) göre medya okuryazarlığı becerisi yaşam boyu öğrenme çerçevesinde ele alınmalı ve bu bağlamda formal eğitim kademelerinde derslerle ilişkilendirilerek verilmesi anlayışı esas alınmalıdır.

Tüzel'e (2012) göre medya iletileri ve araçları her yaştan bireyin hayatını etkilemektedir. Özellikle çocuklar okul öncesi dönemde, medyanın alıcısı, üreticisi ve dağıtıcısı olabilmektedirler. Medya okuryazarlığı hayat bilgisi, Türkçe, fen bilgisi, din kültürü vb. dersleriyle de ilişkilidir. Medya okuryazarlığı, Türkçe dersiyle 'Dil becerilerinin geliştirilmesi, eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi, güzel konuşma örnekleri, yazılı ifade yeteneği, dilin doğru ve yanlış kullanımı, dilimizdeki yabancı sözcükler, kelimelerin doğru kullanımı ve yazım kurallarının görsel olarak sunulması' gibi konularla ilişkilendirilebilir.

3. Çizgi Filmlerin Eğitimde Kullanımı

Bu bölümde; çizgi film kavramı, çizgi filmin gelişim tarihi, çocukların televizyona ve çizgi filme ilgisi, eğitsel amaçlı çizgi filmler hakkında alan yazın taranarak bilgi verilmiştir.

3.1. Çizgi Filmin Tarihi

Çizgi film en sık kullanılan animasyon tekniğidir. Animasyon kavramı Latince "animare" fiilinden gelmektedir ve ruhlaştırmak, hayata geçirmek, değiştirmek anlamını taşımaktadır. Animasyonda temel özellik durgun olan bir şeye hareket ve canlılık kazandırılmasıdır. Özakçaoğlu'na (2009) göre animasyonun dilimizdeki karşılığı canlandırma dır. Animasyon anlık görüntülerin teknolojik işlemlerden geçirilerek devinen imajlara dönüştürme işlemine denir. Animasyonun amacı, durağan hareketsiz olan bir nesne ya da resme hareket ve canlılık kazandırabilme çabasıdır. Animasyonda filler uçar, iskeletler dans eder, su aygırları ince bir balerin estetiğinde bale yapar, ancak bütün bu hareketler sonuçta sanatçının

hayal gücünün bir ürünü ise de belli doğal etkenler ve hareketlerin çözülmesi sonucunda elde edilmiştir.

Kaba'ya (1992) göre animasyonun temel yapısını hareket oluşturur, sanatçının oluşturduğu her kare birbirini takip eden bir dizinin parçası durumundadır. Her hareket artistik biçimin temel parçası olan bir başlangıç ve sona sahiptir (Halas, 1976'dan akt. Kaba, 1992). Tura'ya (2001) göre tek kare çekilebilen bir alıcı ile hareketlerin çözümlenmiş pozlarının çizilmiş resimlerini ya da hareketsiz cisimlerin, göstericide hareket duygusu verecek biçimde yeniden düzenlenmesine animasyon, bu teknikle hazırlanmış filmlere canlandırma filmi denir. Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi sanatçı önce dış dünyaya bağlı olarak hareketi tasarlar sonra filmini ortaya koyar.

Çizgi film, “Bir konuyla ilgili olarak karakterlerin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi” olarak tanımlanmaktadır (TDK Türkçe Sözlük, 2005: 442). Bu tanımda çizgi film olarak sadece resimlerin filme aktarılması esas alınmıştır. Ancak alanyazında hareketsiz nesnelere resimlerinin filme aktarılmasını da çizgi film kavramı içerisinde değerlendiren çalışmalar bulunmaktadır. Özön (1981: 49) tarafından yayınlanan Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü'ne göre çizgi film, “tek tek resimleri ya da devinimsiz nesnelere gösterim sırasında devinim duygusu verebilecek biçimde düzenlemek ve filme aktarma işi” şeklinde tanımlanmaktadır.

Bir diğer ifadeyle çizgi film, cansız nesnelere, figürlere, karakterlere ve materyallere filme özgü teknikler aracılığıyla hareket kazandırılarak yaratılan sinemasal bir anlatıyı ifade etmektedir. Bunun için tek tek resimler çekilerek her çekim arasında iki ya da üç boyutlu objelerin belirli biçimde hareket ettirilmesiyle ya da çizilmesiyle filmde hareket duygusu yaratılmaktadır. (Eber, 1997: 29'dan akt. Bilis, 2011).

Hünerli'ye (2005) göre, 1895 yılına kadar gerçekleşen ilk deneyimler, sinemanın olduğu gibi çizimlerden oluşan canlandırma sanatının da başlangıcı olarak kabul edilebilir. İlkçağlarda Altamira mağaraları duvarlarına çizilen avlanma sahnelerinin çizilmesiyle yetinmeyen insanlar hayvan resimlerinin hareketlerini de

anlatan resimler çizmişlerdir. Mağara duvarına çizilen koşan domuz çiziminde toplam sekiz tane ayak çizilerek hayvanın hareketleri gösterilmeye çalışılmıştır. Bu örnekten de anlaşılacağı üzere canlandırma sanatı için en önemli nokta nesnelere hareket verme onlara canlılık izlenimi vermektir.

XX. Yüzyıl'ın başlarında resimleri hareket ediyormuş gibi gösteren bazı oyuncaklar yapılmıştır. Bunların en eskisine "Traumetrope" denir. İki yüzünde birer resim olan yanlarından iplere bağlı bir disk şeklindedir. İpler parmakların arasında çevrildiği zaman iki resmin birbirinin art arda hareket etmesi sonucu tek bir resim gibi görülmesine sebep olmaktadır. Bu alete "mucize davulu" ya da "mucize silindiri" denmektedir. Silindir döndükçe göz resimlerin hareket ettiğini sanmaktadır (Atan, 1995). Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere animasyon filmlerinde hareketsiz nesnelere hareketli, canlı göstermek esastır.

XX. Yüzyılın başlarında Emile Reynaud, animasyon tarihi için önemli sayılan buluşunu ortaya koymuş ve optik büyütücü kullanarak resimleri perdeye yansıtmayı başarmıştır. Böylece Reynaud'un geliştirdiği teknik sayesinde animasyon resimleri daha çok izleyiciye aynı anda ulaştırılmıştır (Atan, 1995).

Animasyon filmlerin altın çağı sesli filmlerin yapılması ile başlamıştır. 1923'de stüdyosunu kuran Walt Disney ilk sesli "Miki Fare" (Mickey Mouse) filmini 1928 yılında yaptı. Disney'in bu stüdyosu günümüze kadar varlığını sürdürdü ve binlerce animasyon filme bu stüdyolarda imza atıldı (Mealing 1998'den akt. Tüzel, 2009).

Türkiye'de animasyon sanatının kökenini Karagöz-Hacivat'a, yani gölge oyununa bağlamak mümkündür (Abalı, 2012). 1930'lu yıllarda Disney ve çağdaşı olan sanatçıların filmlerinin Türkiye sinemalarında gösterime başlamasıyla karikatür sanatçıları, animasyon sinemasına ilgi duymuş ve bu alanda çalışmalar başlatmışlardır (Hünerli, 2005). Bu tarihten itibaren karikatür sanatçıları Türkiye'de çizgi film sektörünün temelini atmıştır.

Türkiye'de ilk çizgi film denemeleri 1947-1949 yılları arasında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğretim görevlisi olan Vedat Ar'ın verdiği bir kursla

başlamıştır. Ar'ın 1947 yılında kurstaki on beş öğrencisiyle birlikte yaptığı üç dakikalık “Zeybek Oyunu” isimli çalışması Türkiye'nin ilk animasyon filmidir (Onaran, 1999:196).

Kaba'ya (2001) göre, Türk çizgi filminin tarihsel süreci hakkında günümüze gelen kaynaklar ve o dönemi yaşamış sanatçılar ile gerçekleştirilen söyleşiler gösteriyor ki, Türk canlandırma sineması ya da çizgi filmi 1950'li yıllara kadar çeşitli denemelerin ötesine geçememiştir. Türkiye'de profesyonel anlamda gerçekleştirilen ilk film ise "Evvel Zaman İçinde (Nasreddin Hoca, Keloğlan ve Gülderen Sultan)" isimli çizgi filmidir. Bu film, uzun bir süre Türk canlandırma tarihinin başlangıcı olarak gösterilmiştir.

1940'lı yıllarda sinema gösterimi öncesi reklam filmlerinin çekilmeye başlanmasından itibaren animasyon filmlere talep artmıştır. Artan talepler doğrultusunda karikatür sanatçıları çizgi filmler hazırlanmış ve hazırlanan bu filmler yoğun ilgi görmüştür. Tonguç Yaşar, Sezer Tansu ile birlikte hazırladığı “Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü?” isimli çizgi filmle 1972 yılında 3. Altın Koza Film Festivali'nde özel ödül kazanmıştır (Abalı, 2012). Ayrıca bu film dokuz yüz filmin katıldığı 9. Annecy Çizgi Film Şenliği'nde ön elemeyi geçerek gösterilmeye değer bulunan ilk Türkiye çizgi filmi olmuştur.(www. gorselsanatlar.org).

1980'li yıllarda Türkiye'de televizyonun yayın hayatına girmesiyle reklam filmleri ve çizgi filmlere olan ilgi de artmıştır. TRT, Türkiye yapımı çizgi filmlere yer vermeye başlamıştır. 1984'te Derviş Pasin ve Ateş Benice'nin kurduğu Pasin-Benice Stüdyoları, TRT için “Tomurcuk”, “Süper Cıvcıv”, “Evliya Çelebi”, “Karınca Ailesi”, “Ece ile Yüce” gibi birçok film çekilmiştir. Beş dakikalık ve yetmiş beş bölümden oluşan “Karınca Ailesi” ilgi görmüş ve yurtdışı pazarında da gösterime girmiştir (Hünerli, 2005; 65). 1988 yılında Dede Korkut Hikâyeleri'nden alınarak çizgi filme aktarılan 50 dakikalık “Boğaç Han” Türkiye'nin ilk uzun metrajlı filmidir (Abalı, 2012). Seksenli yıllar çizgi filmlere talebin yoğunlaşmaya başladığı yıllardır. Bu dönemde reklam filmlerinin çekilmeye başlanması çizgi filmlere olan yoğun ilgiyi arttırmıştır.

1990 yılında Türkiye’de ilk defa Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde çizgi film (Animasyon) bölümü açılmıştır. Bu yıllarda Kültür Bakanlığı “Dedem Korkut, Manas Destanı” gibi Türk kültürünü tanıtıcı çizgi filmler yaptırmıştır (Atan, 1995; 33).

2008 yılında Türkiye’nin ilk yerli çocuk kanalı TRT Çocuk yayın hayatına başlamıştır. 2009 yılında Türkiye’nin ilk üç boyutlu çizgi filmi “Keloğlan” TRT Çocuk kanalında yayınlanmıştır (Abalı, 2012).

2011 yılında yayınlanan “Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun” un 14. maddesine göre “Genel ve tematik içerikli yayın yapan televizyon kuruluşlarının, çocuk yayınlarında çizgi filmlere yer vermeleri hâlinde, çizgi filmlerin en az yüzde yirmisinin, diğer çocuk programlarının en az yüzde kırkının Türkçe dilinde üretilmiş yapım olması ve Türk kültürünü yansıtması zorunludur.” (www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6112.doc) maddesi ile yerli üretim çizgi filmlerin önemi ve üretimi artmıştır.

Günümüzde animasyon film yapımında bilgisayar destekli programların kullanılması sonucunda çizgi film yapımında hızlı gelişmeler olmuştur. Yapılan bu çizgi filmler zengin görsel içerikler ile birleştirilerek 2 boyutlu ve 3 boyutlu yapılmaya başlanılmıştır (Eskandari, 2007).

3.2. Çocukların Televizyona ve Çizgi Filme İlgisi

Günümüzde görsel ve işitsel etkinliği nedeniyle çok sayıda kişiye ulaşan en güçlü iletişim aracı olarak televizyonun önde gelen işlevleri arasında eğlendirici ve öğretici nitelikleri sayılabilir (Can, 1995). Bunun yanında televizyon, bireylerin kendilerini tanıyabilmelerine, kişiliklerini geliştirebilmelerine ortam hazırlayan zaman zaman onlara düşünme ve eleştirme fırsatı veren önemli bir aygıttır. Kulağa ve göze hitap etmesi çocuk ve gençlerin eğitimi açısından televizyonun etkinliğini arttırmaktadır.

İnsanların günlük yaşamlarında gittikçe daha çok yer almaya başlayan televizyonun bireylerin dünyayı kavrayışları ve verecekleri tepkinin belirlenmesi

üzerinde her gün biraz daha etkili olduğu, genel kabul görmektedir. Hemen hemen her evde yer alan televizyon, herkesi farklı biçim ve düzeyde etkilemektedir. En çok etkilenen grubun ise çocuklar olduğu konunun uzmanları tarafından kabul edilmektedir. Çünkü öğrenmeye en açık oldukları dönemlerinde televizyon, çocuklar ve gençler için önemli bir öğretim aracıdır. Bu etkililiği nedeniyle televizyon programlarında işlenen temalar günlük hayatta karşılaşılan sorunlar olduğundan genel olarak bireylerin ruhsal yönünü ve kişiliğini belirlemektedir. Öte yandan, televizyonun izleyenlere davranış kalıpları oluşturucu etkisi, toplumda bazı davranışların yaygınlaşmasına yol açabilmektedir (MEB, 2008).

Ulaşılması ve kullanılması kolay olması nedeniyle televizyon bugün hemen hemen bütün evlerde bulunmakta ve izlenmektedir. Televizyonun ortaya çıkışından itibaren çocuklar üzerindeki etkisi araştırılmaya başlanmıştır. 2012 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yapmış olduğu araştırmaya göre Türk toplumunun %91.9'u televizyon izlemektedir. Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından 2012 yılında yapılan araştırmaya göre Türkiye'de çocuklar iki-üç yaş arasında televizyon izlemeye başlamaktadır.

Çocukların televizyon izleme sürelerinin çok fazla olduğunu yapılan birçok çalışma ortaya koymaktadır. Aral ve Aktaş (1997) tarafından yapılan çalışmaya göre çocukların günlük yaşamlarında televizyon seyretmeye diğer etkinliklerden daha fazla zaman ayırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların televizyon izlemek için ayırdıkları süre erken çocukluk döneminde artarken ergenlik döneminde azalmaktadır.

Aşçı'nın (2006) 8-9 ve 11-12 yaşındaki öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmasında hafta içinde çocukların %41'inin 5 saat, %26.7'sinin 10 saat, %11.3'ünün 15 saat; hafta sonunda ise çocukların %23.1'nin 4 saat, %20.3'nün 6 saat, %19'unun 2 saat televizyon izlediği saptanmıştır.

Arslan, Ünal, Güler ve Kardaş'ın (2006) 6-12 yaş grubu çocukların televizyon izleme alışkanlıklarını belirlemek için yaptıkları çalışmada, çocukların %43'ünün (n=43) tv izleme sürelerinin günde 3 saatten fazla olduğu, %54'ünün can sıkıntısı, %48'inin ise sevdikleri için televizyon izledikleri belirlenmiştir.

Centerwall'ın (1992) Amerika'daki çocukların televizyon izleme oranlarını belirlediği çalışmada, 2-5 yaş aralığındaki çocukların haftada yaklaşık 27 saat televizyon izledikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu yüzden Amerika Pedyatrik Akademisi'nin çocukların televizyon izleme saatlerinin bir iki saate indirilmesi yönünde bir politika belirlemiştir.

MEB'in 2008 yılında 'Öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları' üzerine yaptığı çalışmada öğrencilere sorulan 'Televizyon izlemeyi seviyor musunuz?' sorusuna evet diyenlerin oranı %86.3, hayır diyenlerin oranı ise %13,7'dir. Aynı araştırmaya göre öğrencilerden evinde bir televizyon olanların oranı % 51.8 iken evinde iki televizyon bulunanların oranı % 35.9' dur. Evinde üç ve üstü televizyon bulunanların oranı ise % 12.3' tür. Hafta içi bir saatten az televizyon izleyenlerin oranı %40, hafta sonu bir saatten az televizyon izleyenlerin oranı %18.6' dır. 1-3 saat televizyon izleyenlerin oranı hafta içinde % 49.3, hafta sonunda %50.4' tür. 4-6 saat televizyon izleyenler hafta içinde %7.3, hafta sonunda %22.6' dır. 6 saatten fazla televizyon izleyenler hafta içinde % 3.3 iken hafta sonunda % 8.3' tür.

Okul öncesi dönem (2-6 yaş) çocukların büyük oranda çizgi filmlerle büyüdüğü bir gerçektir (Oruç, Tecim ve Özyürek, 2011). Cesur ve Paker (2007) çocukların on yaşına kadar çizgi filmlere yönelik ilgisinin olduğunu, bu yaştan sonra ise bu ilgilerinde düşüşün yaşandığını tespit etmiştir. Çocukların televizyonda çizgi film ve animasyonlara daha çok ilgi duydukları belirtilmiştir (Özakar ve Koçak (2012). Bu nedenle çocuklara yönelik program ve reklamlarda, ürün önerilirken çocuklar tarafından sevilen çizgi ve animasyon karakterler sıklıkla kullanılmaktadır (İnce, 1991).

Aral, Ceylan ve Bıçakçı'nın (2011) araştırmasına göre boş zamanlarında televizyon seyretmek erkek çocukların birinci tercihi iken (%50.3) kız çocukların ikinci tercihidir (%49.4). Erkeklerin %39.1'i dizi, %31.7'si çizgi film; kızların %30.6'sı çizgi film, %22.9'u diğer programları izlemektedir. Can'ın (1995) yaptığı çalışmada da Türkiye'deki çocukların %63.1'inin her gün çizgi film izlediği belirlenmiştir.

Şimşek ve Baran'a (2001) göre okul öncesi dönemde çocukların en çok izlediği programlar çizgi filmler olmakla birlikte, çocuklar hayvanlarla ilgili basit hikâyeleri ve basit komedileri de izlemekten hoşlanmaktadır.

Yukarıdaki araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı gibi çocukların büyük çoğunluğu günde ortalama iki-üç saat televizyon seyretmektedir ve en çok izledikleri program türü çizgi filmidir.

Yağlı'ya (2013: 718) göre çizgi filmlerin, çocuğun gelişmesine, eğitim sürecine katkısı şunlardır:

- ✓ *Çocukların daha erken yaşta kavrama ve öğrenmesine katkı sağlar.*
- ✓ *Çocukların sadece duygu ve düşünce dünyasını değil aynı zaman estetik zevkini de geliştirir.*
- ✓ *Hayata bakış açılarını zenginleştirir, evrensel ve millî değerleri öğrenerek öğrenmelerine katkı sağlar.*
- ✓ *Dilsel ve bilişsel becerilerini geliştirir ve onları düşünme ve karşılaştırma yapmaya yöneltir.*
- ✓ *Çocukların iyilik yardımseverlik gibi bazı olumlu davranışları taklit ederek öğrenmelerine sağlar.*
- ✓ *Çizgi filmlerdeki görselliğin ve işitmenin devreye girmesiyle çocuklarda öğrenme daha etkin hale gelir, bununla birlikte çizgi film kahramanlarının çizgi romana uyarlanmasıyla çocuklara daha çabuk okuma alışkanlığı kazandırılabilir (Yağlı, 2013: 718).*

Görsel ve işitsel öğelerin yoğun olarak kullanıldığı çizgi filmler çocukların konuşma, dinleme ve anlama becerilerini geliştirir ve olumlu davranış değişikliklerine ortam hazırlar. Çocukların öğrenmede güçlük çektikleri kavramlar, milli ve manevi değerleri öğrenmelerini kolaylaştırır.

Yağlı'ya (2013: 718) göre çizgi filmlerin olumsuz etkilerinden korunmak için dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- ✓ *Çocukların seyredeceği filmler yaşlarına, ilgi ve beklentilerine uygun seçilmelidirler.*
- ✓ *Çizgi filmin içeriği aile sevgisi, doğayı ve hayvanları tanıma, yardım severlik, iyilik, doğruluk, barış ve hoşgörü gibi eğitici ve faydalı konulardan seçilmelidir.*
- ✓ *Özellikle yabancı çizgi film kahramanlarının konuşmaları, davranışları ve ilişkileri millî, manevi ve toplumsal değerlerle ters düşmemelidir.*
- ✓ *Çocukların taklit yoluyla öğrendiği davranışları uygulayacağı göz önünde bulundurularak saldırganca tutum ve şiddet öğeleri içeren çizgi filmler seyrettilmemelidir.*
- ✓ *Çizgi filmler çocuk yaramazlık yaptığıında onu susturmak için başvurulan çocuk bakıcısı olarak düşünülmemeli ve çocuğun çizgi film seyretme saati olmalıdır.*
- ✓ *Çocukların okul öncesi çok sık çizgi film seyretmeleri okuldaki başarısını olumsuz etkilemektedir, zira seyrettiği çizgi filmler sayesinde yaşının üstünde bilgilerle donanacaktır.*
- ✓ *Çocuklar çizgi film kahramanlarını kendilerine model olarak aldıklarından kahramanın konuşması, davranışları çocuklara olumsuz etki yapmamalıdır.*
- ✓ *Farklı kanallarda fazla çizgi film seyretmek çocuğu hareketsiz bırakarak onun psikolojisini ve fiziksel gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir.*
- ✓ *Yabancı çizgi filmlerin çevirisi yapılırken çocuklarda toplumsal ve kültürel yozlaşmalara neden olabilecek kavramlardan sakınılmalıdır.*
- ✓ *Çocuklara yönelik tüketim maddelerinde özellikle gıda ürünlerinde ambalajların üzerindeki çizgi film kahramanlarının resimleri çocuklarda uyarıcı bir etki yapacağından ürünler yetkililerce sık sık kontrol edilmeli ve aileler bu konuda bilinçli davranmalıdırlar (Yağlı, 2013: 718).*

Televizyonun ve çizgi filmlerin çocuklar üzerinde olumlu etkilerinin yanında birçok olumsuz etkileri de vardır. Çizgi filmlerin çocukların yaş seviyelerine uygun

seçilmemesi, çizgi film kahramanlarının olumsuz davranışlarını çocuğun rol model alması ve çocuğun uzun zaman televizyon karşısında kalması bu olumsuz etkilerden bazılarıdır.

3.3. Eğitsel Amaçlı Çizgi Filmler

Eğitim amaçlı çizgi filmler ilk kez 1910 yılında Thomas Edison ile başladı. Edison, filmlerin sınırsız bir öğretme potansiyeline sahip olduğunu, eğitim sisteminde devrim yaratıp kitapların yerini alacağı inancını savundu. Edison'un ilk öğretici filminde The Man Who Learned pastörize sütün tehlikelerini anlattı (Can, 1995).

Can'a (1995) göre başlangıçta yalnızca eğlence amaçlı yapılan çizgi filmler, kurdukları düşsel dünya aracılığıyla izleyiciler üzerinde büyük bir etki yaratmış ve bunun bir sonucu olarak günümüzde eğlenceden eğitime, reklâm filmlerinden görsel efektlere kadar uzanan birçok alanda çizgi filmin etkinliği ve popülerliği gün geçtikçe artmaktadır.

Çizgi filmin eğitim alanıyla olan bağlantısı onun yapısında var olan görsel düzenlemeler ve hareketlere dayanmaktadır. Görsel-işitsel bir iletişim aracı olarak çizgi film, karmaşıklığı sadeleştiren, görünmez olanı görselleştiren, ivedi ve özlü bir öğretim sağlama gücü bulunmaktadır. Canlandırmanın tarihsel gelişiminde bir iletişim aracı olan çizgi filmlerin aynı zamanda toplumsal bir işlevi de bulunmaktadır. Her çizgi filmin bir iletisi vardır ve bu iletiyi genellikle simgesel anlatımla vermektedir. Çizgi filmde konu gerçekçi bir üslupla aktarılabilir gibi, karikatürize edilerek ya da güldürücü bir biçimde de gösterilebilmektedir. Can'a (1995) göre çizgi filmle eğitim süreci sevimli bir hâle dönüştürülerek izler kitlenin dikkati kazanılmaktadır. Görsel-işitsel bir iletişim aracı olarak çizgi filmin temel gizil gücü, karmaşıklığı açıklığa kavuşturacak, görünmez olanı görselleştirecek, ivedi ve özlü bir öğretim sağlamada yoğunlaşmaktır. Çizgi filmde konu, gerçekçi bir yaklaşımla verilebildiği gibi, karikatürize edilerek ya da güldürücü bir biçimde de sunulabilmektedir. Böylece eğitim süreci sevimli bir hale dönüştürülerek, kişilik bilgisi isteği artırılabilir. Ayrıca rengin ve sesin devreye girmesi ile kişilik bilgisinin akılda kalıcılığı artmaktadır.

Bilis'e (2011) göre çizgi filmin eğitim alanıyla olan bağlantısı, onun yapısında var olan görsel düzenlemeler ve hareketlere dayanmaktadır. Görsel-işitsel bir iletişim aracı olarak çizgi film, karmaşıklığı sadeleştiren, görünmez olanı görselleştiren, ivedi ve özlü bir öğretim sağlama gücü bulunmaktadır. Çizgi filmde konu gerçekçi bir üslupla aktarılabilceği gibi, karikatürize edilerek ya da güldürücü bir biçimde de gösterilebilmektedir. Dolayısıyla içerdiği eğitim süreci sevimli bir hâle dönüştürülerek izler kitlenin dikkati kazanılmaktadır.

Eğitim amaçlı çizgi filmlerde aktarılan göstergeler, anlamların tanımlanması ve çözümlenmesiyle oluşmaktadır. Çizgi filmde her resim en küçük anlamı taşıyan birimdir. Tüm resimler birlikte çizgi filmin anlam bütününe meydana getirmektedir. Tek tek hazırlanan resimler, kendilerine özgü nokta, biçim, renk gibi plastik öğelerin görsel düzenlemelerini içermektedir. Çizgi film, görsel yapısı içinde çok fazla gösterge türü kullanmakta ancak buna karşın simgesel bir anlatım aracı olma özelliğini taşımaktadır (Sezgin, 1981: 349).

4. Caillou Çizgi Filmi

Bu bölümde Caillou çizgi filminin ortaya çıkışı ve gelişimi, Caillou çizgi filmindeki kahramanlar ve özellikleri, Caillou çizgi filmine yönelik araştırmalar üzerinde durulmuştur.

4.1. Caillou Çizgi Filminin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Caillou ilk olarak 1989 yılında Quebec asıllı yazar Christine L'Heureux ve çizer Hélène Desputeaux ve Michel Aubin'nin ortak çalışması olarak resimli hikâye formatında Chouette yayınevinde yayımlanmıştır. Halen çocukların televizyonda severek izledikleri Caillou çizgi filmleri, 0-3 yaşındaki saçsız Caillou'nun maceralarının anlatıldığı kitaplardan yola çıkarak hazırlanmıştır. İlk önce Caillou saçsız olarak 9 aylık bir bebeğin özelliklerini yansıtan görüntüsüyle çizilmiştir. Caillou'nun yazarı Christine L'heureux 0-6 yaş arası çocuk kitabı yazmaktadır. Yazar, Caillou projesi üzerinde çalışırken Fransız Psikanalist Françoise Dolto'nun

eserlerinden yararlandığını ve kendisine insana saygı çocuga saygı göstermekten geçer sözünün rehberlik ettiğini söyler. Caillou ismi Dolton'un kendi icadı olan bir kuralla ortaya çıkmıştır: "Çocukların muayeneye geldiklerinde ödeme için sembolik olarak kendisine çakıl taşı (caillou) vermesini arzuluyordu". Onun için bu talep bir birey olarak çocuga saygının felsefesini yansıtıyordu. Caillou isminin anlamı sözlükte saçsız, kafatası, büyük kafa, çakıl taşı anlamlarına gelmektedir (Roux, 2001'den aktaran Yağlı, 2013).

Caillou çizgi filminin orijinal dili Fransızcadır. Caillou, ilk olarak Kanada'da Télétoon kanalı tarafından yaptırılarak yayımlanmıştır. Daha sonra Türkiye, Almanya, Birleşik Krallık, İspanya, Brezilya ve Hindistan gibi bir çok ülkede yayımlanmaya devam etmiştir (<http://www.kundak.org/cizgi-filmler/caillou-kimdir.html>).

Caillou'nun yazarı ChristineL'Heureux bu projenin çıkış amacını "Doğumdan itibaren 6 yaşına kadar çocuklar için kitap yayımlamak ve onların yaşadıkları dünya ile uyum içinde büyümeleri için öğrenmeleri sırasında, kendi benzersiz kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olmak" diye özetlemektedir. Caillou kitaplarının tüm dünyada on milyondan fazla satılmış ve halen de satılmaya devam etmektedir. ChristineL'Heureux bu başarıyı hikâyelerin evrenselliğine ve çocukların Caillou ile kolayca empati kurabilmesine bağlamaktadır (<http://www.evimizde.com/konudetay.php?kid=5>).

Caillou sözcüğü Fransızcada "çakıl taşı" demektir ve bu sözcük saçsız baş anlamında da kullanılır. Dizideki Caillou karakterinin saçı yoktur. Dizinin yapımcıları bu konu hakkındaki soruları resmî sitesinde şöyle yanıtlamışlardır: Kitaptaki Caillou karakterinin yaşı, çizgi dizidekinden daha küçüktür ve bebeklerin saçları gür değildir. Diziye yapılan uyarlamada da aslı bozulmamış ve bu yüzden yaşı büyümesine karşın Caillou karakteri televizyona saçsız olarak aktarılmıştır (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Caillou>).

4.2. Caillou Çizgi Film Karakterleri

Caillou, çizgi filmin ana karakteridir. Caillou, 4 yaşında bir erkek çocuktur ve çizgi filmin bölümlerinde Caillou'nun yaşadığı olaylar anlatılır. Genellikle kırmızı yakalı sarı bir tişört ve mavi bir şort giymektedir. Saçı yoktur.

Caillou çizgi filminde, genellikle anne ve babasının Caillou'ya sorumluluklar verildiğini görülmektedir. Caillou'da olumlu davranış değişiklikleri kazandırabilmek için ailesi ona sevgi ve sabırla yaklaşmaktadır. Caillou ailesi ve çevresiyle iyi ilişkiler içinde olan, olaylara karşı nasıl davranması gerektiğini bilen ve olayları sorgulayarak çözüm bulan bir kahramandır.

Baba ve Anne: Caillou çizgi filminde anne ve baba karakterleri nazik, anlayışlı ve çevresiyle uyum içinde yaşayan bir çift olarak karşımıza çıkmaktadır. Caillou'nun yardıma ihtiyacı olduğunda ve olayların izleyiciye aktarıldığı zamanlarda genellikle hep yanında bulunmaktadırlar.

Rosie: Caillou'nun kız kardeşidir. Caillou kız kardeşini çok sevmektedir ve onu korumaktadır. Olayların aktarılışı sırasında gülmesiyle dikkat çeker. Yaşı tam olarak belli değildir. Akıcı konuşamaz, sadece bazı kelimeleri tekrar eder.

Büyükanne ve Büyükbaba: Büyükanne ve büyükbaba Caillou ve Rosie'yi çok severler. Anne ve babanın işleri olduğunda çocuklara onlar bakmaktadırlar. Caillou ile birlikte vakit geçirdiklerinde doğayı tanır, çevreyi korumaya özen gösterirler.

Gilbert: Caillou'nun kedisidir. Caillou onunla konuşmayı, oyun oynamayı çok sever.

Bayan Martin: Caillou'nun öğretmenidir. Caillou ve arkadaşları öğretmenlerini çok severler. Bayan Martin, çocuklara daima güler yüzlü davranan onlarla iyi vakit geçiren birisidir.

Clemantain, Leo, Sarah, Xavier, Emma, Andre ve Billy: Caillou'nun arkadaşlarıdır. Billy, Clemantain'ın abisidir. Leo, Caillou'nun en yakın arkadaşıdır. Sarah, Caillou'nun hem arkadaşı hem de komşusudur ve Çinlidir. Emma, Caillou'nun diyabet hastası olan arkadaşıdır. Caillou'da arkadaşlar (Çinli, Zenci) aracılığıyla çok kültürlülüğe vurgu yapılmaktadır.

5. Pepee Çizgi Filmi

Bu bölümde Pepee çizgi filminin ortaya çıkışı ve gelişimi, Pepee çizgi filmindeki kahramanlar ve özellikleri ve Pepee çizgi filmine yönelik araştırmalar üzerinde durulmuştur.

5.1. Pepee Çizgi Filminin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Son zamanlarda çocukların izlemeyi en çok tercih ettikleri çizgi filmlerden biri de Pepee çizgi filmidir. İletişimci Ayşe Şule Bilgiç tarafından tasarlanan ve hayata geçirilen Pepee, yapımcıları tarafından; “Öncelikli olarak 4-6 yaş grubu çocuklara bunun yanı sıra 3-9 yaş aralığındaki çocuklara da hitap eden bir karakter” olarak tanıtılmaktadır. Çizgi film kahramanının insan ilişkilerinin yanı sıra okul öncesi yaş grubuna yönelik şekil, renk ve sayı gibi bazı temel kavram eğitimlerinin şarkılarla verilmesi, kültürel özelliklerin halk dansları ve türkülerle işlenmesi yönleri ile dikkat çekmektedir.

Pepee'nin karakterleri arasında: Pepee, Şila, Zulu, Bebe, Anne, Baba, Dede, Nene, Maymuş, Dış ses (Şila), Keke, Mimi, Zeze, Bibi ve Tutu vardır. Dış ses (Şila) çizgi filmin içinde aktif olarak rol almakta ve karakterlerle diyaloga girmektedir.

Deniz Karabudak'ın Pepee çizgi filminin senaristi Ayşe Şule Bilgiç'le yaptığı röportajda Bilgiç, Pepee'den şöyle bahsediyor: *“Pepee Türk kültüründen yola çıkarak ele aldığı konularla ve özellikle de folklorik temalarıyla çocukların beğenisini kazanmaktadır. Çocuklar onu seyrederken yabancı olmadıkları konularla kendi milli değerleriyle harmanlanmış olaylarla karşılaşmaktadır. Milli bir çizgi film kahramanı olarak kabul edilen mavi şapkalı, nazar boncuklu, halay çeken*

pekmezden ve süttten asla vazgeçmeyen bu çocuk kahramanın isminin Pepee olması akıllara bu ismin yabancı olup olmadığı sorusunu getirmektedir. Pepee yüzyıllardır Anadolu'da güzel Türkçemizde konuşma zorluğu çeken insanlara takılan bir sıfattır. Pepee Ahmet, Pepee Ali'lerimiz vardır. Ama bizim ilk aklımıza gelen elin İspanyol "Pepee"si oluyor ne acı. Burada seyirciden tek bir şey için af dileyebilirim o da sondaki fazladan "e" harfi. Bu ise tamamen teknik olarak marka ayrıştırması yapabilmek ve uzatma efekti ile konulmuş bir fazladan "e"dir. O fazladan "e" olmasa yine bizim Anadolu'muzun "Pepee"si büyük şehirlerde kimsenin aklına gelmeyecekti eminim. Yani Pepee yüzde 100 Türkçe bir isimdir" (<http://www.haber7.com/televizyon/haber/787115-pepeenin-annesi-pepeeyi-anlatti>).

Pepee; aile yapısı, konuşması ve mizacı ile tam bir Türk çocuğunu anımsatmaktadır. Pepee, çizgi filminde çocuklara düzgün konuşmayı ve bazı kavramları öğretmek amacı da güdülmektedir. Bu amaçla çocuklara Pepee rol model olarak sunulmuştur. Yağcı'ya (2013) göre Pepee izleyenlerini coşkulu müzikler eşliğinde eğlendirmekte, eğlendirirken de eğitici yönüyle de dikkat çekmektedir.

Pepee çizgi filminde büyük, küçük, hafif, ağır, hızlı, yavaş, yardım etmek, futbol, şut, gol, ilkbahar, yaz, sonbahar, kış... vb. gibi kavramların yanı sıra arkadaşlarıyla paylaşmak, kardeşlerle ilişkiler gibi konular işlenmektedir. Çocukların gelişimine katkıda bulunacak olaylardan örnekler seçilmesine özen gösterilmektedir. Çizgi filmde aile yapısından öğeler gösterilerek aile içi iletişime yönelik güzel örnekler sergilenmektedir. Pepee çizgi filminin ana karakterleri şunlardır: "Anne, baba, dede, nene ve Şıla" Pepe'nin bu aile büyükleriyle iletişimi, yaşantısı, aile büyüklerinin evdeki otoritesi, Pepee'nin onlara karşı tavrı, kardeşine karşı sorumlulukları ve davranışı çizgi filmi izleyen çocuklar için olumlu bir rol model oluşturmaktadır. Bu karakterlere ek olarak Zulu, Köpüş ve Maymuş isimli hayvan karakterlerle, hem arkadaşlık ilişkisi hem de hayvan sevgisi yansıtılmaya çalışılmaktadır.

Pepee çocuklara aile sevgisi, paylaşım, yardımlaşma gibi diğer çizgi filmlerde görebileceğimiz olumlu davranışları kazandırmanın yanında özellikle kültürel değerlerin öğretilmesiyle öne çıkmaktadır. Küçük kardeş Bebe'nin Pepee ile sık sık oyunlar oynaması, onunla birçok şeyi paylaşması, dedesinin ders verici konuşmaları,

dış sesin Pepee'ye bilmediği şeylerde yardım etmesi, çocuklara olumlu davranışların müzik eşliğinde öğretilmesi, çocukların ihtiyaçları olan şeyleri orada görmeleri açısından Pepee olumlu bir tablo sergilemektedir. Pepee çizgi filmindeki bazı bölümlerde kültürel değerleri geliştirici folklorik görselliklere olduğu kadar sözel iletilere de yer verilmiştir (Türkmen, 2012).

Bu yapımda yansıtılan karakterlerle, çevre öğelerinin kullanımıyla ve bölüm içeriklerinde gösterilmeye çalışılan öğelerle, çocuk gelişimi, yöresel kültür oluşumu, arkadaşlık ve aile bilinci, hayvan sevgisi ve sosyal yaşam koşullarının gösterilmesi gibi konular ön plana çıkmaktadır. Pepee karakterinin birçok etkinliği birlikte gerçekleştirdiği 'dede, nene, anne, baba, Bebee ve Şila gibi karakterlerin, ekrana yansıtılan görünüş tarzları yani giyim kuşamları, konuşma biçimleri ve bölüm içeriğine bağlı olarak kıyafet seçimleri Türk kültürüne uygun olarak sunulmaktadır. Filmde kullanılan mekânların yerelliği, her bölümün başlangıcındaki cıngıl sırasında kullanılan Türk bayrağı simgesiyle yerellik ve millilik vurgulanmaktadır. Her bölümde çocuklara farklı bir ileti verilmesini hedefleyen Pepee çizgi filminde, Türk kültürüne ait yöresel öğeler, kıyafetler, simgeler, halk oyunları, türküler ve çocuk gelişiminde etkili olabilecek mesajlar ön plana çıkarılmaktadır. Örneğin, Pepee'nin Karadeniz yöresine ait 'horon' halk oyununu öğrenmesi, Türk kültürüne ait türküler söylemesiyle ya da bir bölümde arkadaşı için hazırladığı bir doğum günü kutlamasında sürpriz olarak bir başka halk oyunu hazırlaması, çocuklardaki kültürel ve yöresel bilincin oluşturulmasını amaçlamaktadır. Ayrıca bölümlerde renklerin, sayı saymanın öğretilmesi, tuvalet eğitiminin önemi, arkadaşlar arasındaki ilişkilerin nasıl olması gerektiği ve eşyaların özenli kullanılması gibi konular seçilerek, çocukların gelişiminde etkili öğelerin ve basit eğitim öğelerinin sunumu söz konusudur (Şeker ve Balcı, 2013: 55).

5.2 Pepee Çizgi Film Karakterleri

Pepee, her bölümün başında gönderde asılı Türk bayrağı ile çocukların karşısına çıkmaktadır. Mavi şapkalı, nazar boncuklu, arkadaşlarıyla oynayan, hareketli bir karakter olarak görünür. Çoğunlukla olayların başkahramanı olarak karşımıza çıkar. Dış anlatıcı (Şuşu) ile iletişime geçen, arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi seven, kardeşini koruyup kollayan bir karakterdir.

Bebe: Pepee'nin küçük kardeşidir. Pepee ile sık sık oyunlar oynamaktadır ve onunla birçok şey paylaşmaktadır. Kardeşler arasında görebileceğimiz olumlu davranışları kazandırmak ve abisi Pepee'ye saygılı davranış ve konuşmalarıyla karşımıza çıkmaktadır.

Dış anlatıcı (Şuşu), izleyiciye bilgi vermekte, bilinmeyeni açıklamakta, Pepee'ye yol göstermekte ve öğretilen kavramların anlaşılmasını sağlamaktadır. Dış anlatıcı (Şuşu), kavramın izleyiciye öğretilmeye başlanması esnasında kahramanla iletişim kurup onu yönlendirmekte, kahramanın duygu ve düşüncelerini aktarmakta ve bazen de izleyici ile iletişim kurup kavramın öğretilmesinde rol oynamaktadır.

Dede ve Nene: Dede bıyığı ve yelegi ile alışık olunan bir 'tonton dede'; nene ise başörtüsü, gözlüğü, elbisesi ve elbisesinin içine giydiği fanila ile 'tonton teyze' algısını yansıtmaktadır (Türkmen, 2012: 48).

Şila: Pepee'nin kuzeni ve arkadaşıdır. Olaylar genellikle Pepee ve Şila üzerinden izleyiciye aktarılır. Pepee'nin en sevdiği ve en çok vakit geçirdiği arkadaşı olarak karşımıza çıkar.

Zulu: Pepee'nin zürafa arkadaşı. En iyi özelliği bütün yöresel oyunları bilmesidir.

Köpüş: Pepee'nin köpeği.

Maymuş: Pepee'nin konuşamayan maymun arkadaşı.

Pepee çizgi filminde hayvan karakterlere yer verilerek çocuklara, hayvan sevgisi ve hayvanlara nasıl davranılması gerektiği konusunda örnek olaylar izletilmekte ve mesajlar verilmektedir.

Mimi, Zeze, Bibi, Dudu, Tutu ve Keke: Pepee'nin arkadaşlarıdır. Keke, yürüme engeli olan birisidir ama Pepee ve diğer arkadaşları gibi bütün oyunları

oyunar ve bütün etkinliklerde vardır. Bu karakterle izleyiciye engelli insanlara nasıl davranılması gerektiği mesajları verilmektedir.

6. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde çizgi film ile ilgili olarak yurt içinde yurt dışında yapılan bazı çalışmaların kapsamı, yöntemi ve sonuçları üzerinde durulmuştur.

İnce (1991), tarafından yapılan “Çizgi Filmlerin 6-18 Yaş Grubu Bireylerin Yaşantılarında Yeri ve Önemi” adlı çalışmada çocukların, televizyon izleme oranları, en çok izledikleri program türü, çizgi filmi beğenme oranları ve çizgi film deyince hangi teknik yapım türünü (gölge-animasyon, obje-kukla, karton-animasyon) çağrıştırdığı saha araştırması ve anket uygulaması yöntemiyle tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre çocukların, televizyon izleme ve çizgi filmleri beğenme oranları %100’dür. En çok izlediğiniz program türü sorusuna ankete katılan 32 öğrencinin 25’i (%78,1) çizgi film cevabını vermiştir. Çocukların, çizgi filmin hangi yapım tekniğini çağrıştırdığı sorusuna ise çalışmaya katılan 14 kişi (%43,8) bilmiyorum cevabını vermiştir.

Can (1995) tarafından yapılan “Okulöncesi Çocuklara Yönelik Televizyon Programları İçinde Çizgi Filmlerin Çocukların Gelişimine ve İletişimine Etkileri” adlı çalışmada çizgi filmlerin çocuğun gelişimini ve iletişimini nasıl etkilediği alan araştırılmasıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Çocuklara Türkiye’de televizyonda yayınlanan “Taş Devri”, “Ninja Kaplumbağalar”, “Temel Reis”, “He-Man” çizgi filmleri izlettirilmiştir. Bu çizgi filmlerle ilgili 18 adet anket sorusu hazırlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, çocukların tamamı çizgi film izlediklerini belirtmişlerdir. Çocukların en çok çizgi film kahramanlarının, sözlerinden ve davranışlarından etkilendikleri, kullandıkları olumlu ve olumsuz sözcükleri cümle dağarcıklarına kattıkları ve isimlerini oyuncaklarına verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Köşker (2005) tarafından hazırlanan "Televizyondaki Çizgi Filmlerin (Animasyon), İlköğretim Çağı Çocuklarının Eğitimi Üzerine Etkileri" isimli

çalışmasının sonuçlarına göre çocuklar çizgi filmlerin olumsuz etkilerine zaman zaman maruz kalmaktadır. Bazen bu olumsuz davranışları örnek almaktadırlar. Yararlı çizgi filmler çocukların hayal gücünü geliştirmekte ve eğitici özelliği ile olumlu yönde etkilemektedir. Zararlı çizgi filmlerin başlıca özelliği ise çocukları şiddet davranışına yöneltmeleridir.

Aşkaroğlu (2006) tarafından yapılan “Şiddet İçeren Çizgi Filmlerin İlköğretim Dönemi Çocuklarının Resimleri Üzerine Etkileri” isimli çalışmada şiddet içeren çizgi filmlerin ilköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin gelişimine ve resimlerine etkisi irdelenmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, çocukların izledikleri şiddet içeren çizgi filmlerden genellikle olumsuz etkilendikleri, bu etkinin sonucunda çocukların hayatlarında şiddeti sorunları çözmeye bir araç olarak kullanabildikleri, çizgi filmlerde sunulan şiddeti kanıksadıkları buna bağlı olarak da günlük hayatta uygulanan şiddeti olağan karşılayabildikleri ve genel anlamda şiddet içeren çizgi filmlerin çocukların üzerinde psikolojik, kavramsal, düşünsel ve plastik açıdan olumsuz etkilere yol açtığı tespit edilmiştir.

Eskandari (2007) tarafından yapılan “İran’da TV’de Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlkokul Öğrencilerinin Eğitimine Etkisi” adlı çalışmada İran televizyon kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin 1-5. sınıf öğrencileri üzerine etkisi değerlendirilmiştir.

Araştırmada,

1) İran’da televizyon kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin ilköğrencilerinin tümü tarafından her gün en az birer saat izlediği

2) Öğrencilerin çoğunluğunun televizyonda yayınlanan çizgi filmlerden olumlu ve olumsuz yönde etkilendiğinin.

3) Etkilenme oranı ve türünün, sosyoekonomik ve cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Alan (2009) tarafından yapılan “Sevgi İçerikli Çizgi Filmlerin İlköğretim 5. Sınıftaki Çocukların Görsel Sanatlar Dersinde Yaptıkları Resimler Üzerindeki

Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmada, sevgi içerikli çizgi filmlerin ilköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin yaptıkları resimler üzerinde etkisi incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, sevgi içerikli çizgi film izleyen çocuklar daha sakin, uyumlu, hoşgörülü davranışlar sergilemeye başlamışlardır. Bunun neticesinde de birbiriyle diyalogları olumlu yönde gelişme göstermiştir.

Özakçaoğlu (2009) tarafından yapılan “Çizgi Filmlerin Eğitilebilir Zihinsel Engelli Öğrencilerin Resimlerine Anlatım, Biçim ve Renk Olarak Yansıması” adlı çalışmada öğrencilerin çizgi film izlemeden önce ve izledikten sonra yaptıkları resimler arasındaki fark ortaya konulmuştur. Öğrencilerin çizgi film sahnelerinin, zihinlerinde oluşturduğu etkilerin, kâğıda yansıtılması sonucu elde edilen resimler araştırmanın verilerini oluşturmuştur.

Araştırmanın sonucunda, çizgi film izlettirilmesinin resimlere, anlatım, biçim ve renk yönünden %47 oranında olumlu yönde etki ettiği tespit edilmiştir.

Oruç, Tecim ve Özyürek (2011) tarafından yapılan “Okul Öncesi Çocuğunun Kişilik Gelişiminde Rol Modellik ve Çizgi Filmler” adlı çalışmada, Muş il merkezinde öğrenim gören beş ve altı yaşlarında 66 öğrenci katılmıştır.

Araştırmaya göre; çocukların; izledikleri çizgi filmlerdeki kahramanları model aldıkları, kendi cinsiyetlerinden olan kahramanları daha ileri düzeyde benimsedikleri, model almada birçok gerekçenin yanında iyilik yapma ve vatani koruma gibi davranışların yer alması çizgi kahramanların modelleme sürecinde ahlak gelişimine katkı sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yaşar ve Paksoy (2011) tarafından yapılan “Çizgi Filmlerdeki Saldırgan İçerikli Görüntülerin, Çocukların Serbest Oyunları Sırasındaki Saldırganlık Düzeylerine Etkisi” adlı çalışmada, okul öncesi beş yaş grubu çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki saldırgan içerikli görüntülerin, çocukların serbest oyunları sırasındaki saldırganlık düzeylerine etkileri araştırılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, saldırgan içerikli çizgi film öğelerini çocukların oyunlarının başlangıç aşamasında daha çok kullandıkları, uygulama ve bitiş evrelerine pek taşımadıkları saptanmıştır.

Özer (2012) tarafından yapılan “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı” adlı çalışmada sosyal bilgiler öğretiminde çizgi film kullanmanın öğrencilerin akademik başarısına etkisini belirlemek için 7. sınıf sosyal bilgiler programının içerisinde yer alan “Ülkeler Arası Köprüler”, ünitesi “Birinci Dünya Savaşı ve Çanakkale de Mustafa Kemal” konusu seçilmiş ve bu kapsama uygun olan Çanakkale Geçilmez çizgi filmi kullanılmıştır. Araştırma, 70 kişiden oluşan örneklem üzerinde öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen modelinde tasarlanmıştır.

Araştırmada, sosyal bilgiler öğretiminde çizgi film izleterek ders işlemenin öğrencilerin akademik başarılarını artırmada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlhan ve Çetinkaya (2013) tarafından yapılan “İlkokul Öğrencilerinin Tematik Çocuk Kanallarındaki Çizgi Filmleri İzleme Alışkanlıkları” adlı çalışmada ilkokul öğrencilerinin çizgi film izleme alışkanlıkları hakkındaki görüşleri betimlenmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, en çok izlenen çizgi filmler sırasıyla ‘Keloğlan, Pepee, Damla’nın Dolabı, Caillou ve Laura’nın Yıldızı’dır’. Katılımcıların 19’unun (%47.5) hem sabah saatlerinde hem de akşam saatlerinde televizyon izledikleri tespit edilmiştir.

Demir (2013) tarafından yapılan “Türk Televizyonlarında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Toplumsallaşma Sürecine Etkilerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmada çizgi filmlerin ilköğretim (4, 5 ve 6. Sınıf) öğrencilerinin toplumsallaşma sürecine etkilerinin analiz edilmesi amaçlanmıştır ve bu çalışmada araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmada, televizyonda 3 saatten fazla çizgi film izleyen çocukların canlandırmanın toplumsallaştırma etkisine daha fazla maruz kaldıkları, canlandırma

filmlerin toplumsallaşmaya etkisinin 5. sınıf öğrencilerinde en düşük, 4. sınıf öğrencilerinde en yüksek düzeyde olduğu, canlandırma müziklerinin araştırmaya katılanların çoğunluğunu (%67) etkilediği sonuncuna ulaşılmıştır.

Yağlı (2013) tarafından yapılan “Çocuğun Eğitiminde ve Gelişiminde Çizgi Filmlerin Rolü: Caillou ve Pepee Örneği” adlı çalışmada, Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin, ortaya çıkışı, kahramanları ve olay örgüsü üzerinde durulmuştur.

Araştırmaya göre, çocukların, izleyeceği çizgi filmlerin seçilirken hem yaşına hem de içeriğine dikkat ederek seçilmesi gerektiği, ekran başında çok zaman geçirmesinin çocuğun psikolojisini ve fiziksel gelişimini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yorulmaz (2013) tarafından yapılan “Pepee Çizgi Filminin Din ve Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmada Pepee çizgi filmi din ve değerler eğitimi açısından incelenmiştir.

Araştırmada sonucunda, Pepee çizgi filminde İslam dininden soyutlanmış bir Türk kültürüne yer verildiği, fiziksel, sözel ve psikolojik şiddet kullanıldığı, filmin kahramanı Pepee'nin olumsuz karakter özelliklerine sahip olduğu ve model olduğu, izleyicilere olumsuz örnekler teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Samur, Demirhan, Soydan ve Önkol (2014) tarafından yapılan “Pepee Çizgi Filminin Ebeveyn Öğretmen ve Çocuk Gözüyle Değerlendirilmesi” adlı çalışmada Pepee çizgi filmi, 400 ebeveyn, 99 okul öncesi öğretmeni ve 435 çocuğun bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Pepee çizgi filmi konulu öğretmen anket formu ebeveyn formu ve çocuk formu kullanılmıştır.

Araştırmada, çocukların; %98.4'ünün Pepee çizgi filmini izlediği, ebeveynlerin; Pepee çizgi filminin yerli ve eğitici olması yönlerini beğendikleri, %93'ünün “Kültürümüzü tanıtmaktan memnunum, karakterler çocuklara uygun, içerikteki şarkılar eğitici, çizgi filmler eğlencelidir.” görüşlerine katıldıkları, öğretmenlerin filmi gerçekçi bulduğu, karakterlerin gerçeğe ve yaş grubuna uygun

çizildiğini düşündüğü, kavram ve değerler eğitimi açısından değerlendirdiklerinde olumlu buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Bursalı ve Ünal (2015) tarafından yapılan “Çizgi Dizilerin 5. Ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Söz Varlığına Katkısı” adlı çalışmada 2012-2013 yılları arasında Türkiye televizyonlarında yayınlanan beş çizgi dizinin (Keloğlan Masalları, Ben 10, Jetgiller, Kaptan Tusubasa, Nane Limon) ilk beş bölümü içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Söz varlığı, ana tema, yabancı kelimeler, terimler, argo, deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıplaşmış sözler, kalıp (ilişki) sözler, çeviri sözler ise alt temalar olarak belirlenmiştir.

Araştırmada, söz varlığı unsurlarının hepsi değerlendirildiğinde 5. Ve 6. sınıf öğrencilerinin söz varlığına özellikle “Bir Varmış Bir Yokmuş Keloğlan Masalları” adlı çizgi dizinin katkı yaptığı, genel olarak çalışma grubu olarak belirlenen çizgi dizilerin öğrencilerin söz varlığına katkısının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ayan ve Baş (2015), tarafından yapılan “Çizgi Filmlerdeki Söz Varlığıyla İlkokul Öğrencilerinin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada, ilkokul öğrencilerinin izledikleri çizgi filmlerin, öğrencilerin söz varlığı gelişimlerine katkılarının belirlenmesi ve bu söz varlığı unsurlarını ilkokul öğrencilerinin kelime hazineleri ile karşılaştırılması amaçlanmıştır. Öğrencilerin en fazla izledikleri 10 çizgi filmde toplam 30.000 kelimelik veri derlenmiştir. Söz varlığı unsurları kelimeler, deyimler, atasözleri, ikilemeler, özel isimler, kalıp sözler ve argo kelimeler olmak üzere toplam yedi kategoride incelenmiştir.

Araştırmada, çizgi filmlerden toplam 27.946, farklı 3.839 söz varlığı unsuru elde edilmiştir. Bu söz varlığı unsurlarının kelimeler dışındaki 424’ü deyim, 4’ü atasözü, 72’si ikileme, 205’i kalıp söz, 4’ü argo kelime, 1592’si ise özel isimdir. Ayrıca çizgi filmlerde bulunan farklı kelimelerin %49,90’ının, toplam kelimelerin %80,70’nin ilkokul öğrencileri tarafından da kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bayındır (2015), tarafından yapılan “Sınıf Öğretmenlerinin Çizgi Filmlerin Öğretimsel Rolüne İlişkin Görüşleri” adlı çalışmada, sınıf öğretmenlerinin çizgi filmlerden öğretimsel beklentileri araştırılmıştır. 113 sınıf öğretmeni ile betimsel

tarama yöntemine dayalı olarak yapılan araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin %94,7'si çizgi filmlerin sınıfta öğretimsel olarak kullanılabilmesine inanmakta, %79,6'sı öğretimsel nitelikteki çizgi filmleri bilmekte, %85,8'i ise öğretimsel çizgi filmlerin yararına inanmaktadır.

7. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin kavram öğretimi açısından değerlendirilmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu genel amaca bağlı olarak araştırmanın alt amaçları şunlardır:

1. Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde;
 - a. Öğretilen ana kavram ve yardımcı kavramları belirlemek
 - b. Somut ve soyut kavramları belirlemek
 - c. İsim ve fiil türündeki kavramları belirlemek
 - d. Ana ve yardımcı kavramların öğretiminde rol alan kişileri belirlemek
 - e. Dış anlatıcının işlevlerini belirlemek
 - f. Ana ve yardımcı kavramların öğretim tekniklerini belirlemek
 - g. Öğretilen günlük iletişim kalıplarını belirlemek
2. Pepee ve Caillou çizgi filmlerini
 - a. Öğretilen ana kavram ve yardımcı kavramlar
 - b. Somut ve soyut kavramlar
 - c. İsim ve fiil türündeki kavramlar
 - d. Ana ve yardımcı kavramların öğretiminde rol alan kişiler
 - e. Dış anlatıcının işlevleri
 - f. Ana ve yardımcı kavramların öğretim teknikleri
 - g. Öğretilen günlük iletişim kalıpları

bakımından karşılaştırmak.

İKİNCİ BÖLÜM:

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın “Yöntemi” anlatılmaktadır. Bu amaçla, sırasıyla “Araştırmanın Modeli”, “Evren ve Örneklem”, “Veri Toplama Araçları” ve “Veri Çözümleme Teknikleri” açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. “Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez” (Karasar, 2002, s.77).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de yayınlanan Pepee ve Caillou çizgi filmleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen yirmişer bölümü oluşturmaktadır.

Tablo 2: Araştırmanın Örneklemine Alınan Çizgi Film Bölüm İsimleri

Bölüm No	Pepee	Caillou
1	Bir Aşağıda Bir Yukarıda	Merhaba İlkbahar
2	Sabır, Sabır, Ya Sabır	Ekşi ve Tatlı
3	Asıl Küreklere Pepee	Caillou Koyunlarla Tanışıyor
4	Balıkçı Pepee	Caillou ve Sevimli Böcekler
5	Zulu'ya Şaşırtı	Elektrik Kesintisi
6	Sevgili Doktor	Caillou'nun Doktor Kontrolü
7	Şut ve Gol İşte Futbol	İtfaiyeci Caillou
8	Islak-Kuru	Caillou Kütüphaneci
9	Dünyayı Keşfet	Caillou'nun Araba Yolculuğu
10	Çöpler Çöp Kovalasına Atılır	Caillou Alışverişe Gidiyor
11	Pepee Saklambaç Oynuyor	Pinata
12	Paylaşmak Güzeldir	Caillou Büyükbabasına Yardım Ediyor
13	Gerçek Arkadaşlar Birbirlerini Üzmezler	Caillou Yardım Ediyor
14	İlkbahar, Yaz, Sonbahar, Kış	Göstererek Açıkla
15	Hangisi Büyük Hangisi Küçük	Caillou'nun Gösterisi
16	Hızlı-Yavaş, Hafif-Ağır	Caillou Yol İşçisi
17	Pepee'nin Şekilleri	Caillou'nun Keşif Avı
18	Ay Ay Ay	Caillou'nun Tekne Macerası
19	Birlikten Kuvvet Doğar	Caillou'nun Kano Gezisi
20	Yaşasın Farklılıklar	Bizim Uzay Gemimiz

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin bölümleri doküman analizi yapılarak incelenmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen “**Kavram Öğretimi Değerlendirme Formu (Ek-1)**” aracılığıyla araştırmanın 1a, 1b,1c, 1d, 1e,1f, 1g ve 2a, 2b, 2c, 2d, 2e, 2d, 2e numaralı alt amaçlarına yönelik veriler elde edilmiştir.

İncelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde ana kavramlar, bölüm başlığının yanında dış anlatıcı tarafından da vurgulanmaktadır. Dış anlatıcı; izleyiciye bilgi vermekte, bilinmeyeni açıklamakta, Pepee ve Caillou'ya yol göstermekte ve öğretilen kavramların anlaşılmasını sağlamaktadır. Araştırmanın 1f ve 2f numaralı alt amaçlarına yönelik olarak “**Dış Anlatıcının İşlevi Formu (EK-2)**” aracılığıyla Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde dış anlatıcının işlevleri değerlendirilmiştir.

“Kavram Öğretimi Değerlendirme Formu’nun” ve “Dış Anlatıcının İşlevi Formunun” geliştirilmesinde sırasıyla şu işlemler yapılmıştır:

- a. İlgili literatür taranmış ve taslak değerlendirme formu oluşturulmuştur.
- b. Hazırlanan taslak uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü alınması için kavram öğretimi formunun birimlerini kısaca tanıtan ve örneklendiren bir bilgi notu oluşturulmuş, uzmanlardan taslak formunu bu bilgi notunu dikkate alarak değerlendirmeleri istenmiştir.
- c. Uzman görüşleri doğrultusunda formda bazı değişiklikler yapılmış ve forma son hali verilmiştir. Buraya kadar olan adımlar ölçeğin geçerliliği için yeterli sayılmıştır.
- d. Ölçeğin güvenilirliğinin sağlanması için “değerlendirmeciler arası tutarlılık” yöntemine başvurulmuştur. Bağımsız değerlendirme arası uyum olarak da isimlendirilen bu yöntem çok sayıda objenin belli bir özelliğe ne derece sahip olduğuna ilişkin iki veya daha fazla bağımsız gözlemcinin verdiği puanların güvenilirliğini incelemede kullanılır. Gözlemcilerin verdiği puanlar birbirine yaklaştıkça güvenilirliğin artacağı söylenebilir (Büyüköztürk vd., 2013:114).

Bu amaçla araştırmacı, Türkçe öğretimi alanında uzman olan ikinci gözlemci ile ölçme aracının nitelikleri üzerine çalışmıştır. Bu çalışmadan sonra evrenden seçilen örnekleme grubundan ayrı 5 bölüm incelenmiştir. Bu bölümlerden bazıları gözlemci ile birlikte değerlendirilmiştir. Bu denemelerde iki gözlemcinin ulaştıkları sonuçların birbirine yakın olduğu belirlendikten sonra araştırmacı ve Türkçe eğitimi alanında uzman 2. gözlemci uygulamada elde edilen 5 bölüm üzerinde değerlendirme formunu kullanarak her bölümü bağımsız biçimde değerlendirmiştir.

“Kavram Öğretimi Değerlendirme Formu’nun” ve “Dış Anlatıcının İşlevi Formu’nun” değerlendirilmesinde içerik analizi kodlarının güvenilirlik çalışması için Miles ve Huberman (1994) tarafından nitel araştırmalarda kodlayıcılar arası

güvenirlilik düzeyini belirlemeye yönelik olarak geliştirilen

$$\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$$

formülü kullanılmıştır.

Araştırmacılar tarafından yapılan kodlamalar karşılaştırılmış, “Kavram Öğretimi Değerlendirme Formu” ve “Dış Anlatıcının İşlevi Formu” nu için ayrı ayrı olmak üzere Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen güvenirlilik formülü kullanılarak yapılan güvenirlilik analizi sonucu “Kavram Öğretimi Değerlendirme Formu” Pepee çizgi filmi için güvenirlilik .954, Caillou çizgi filmi için .964 olarak belirlenmiştir. “Dış Anlatıcının İşlevi Formu” Pepee çizgi filmi için güvenirlilik .941, Caillou çizgi filmi için ise .934 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkılarak “Kavram Öğretimi Değerlendirme Formu” ve “Dış Anlatıcının İşlevi Formu”nda kodlayıcılar arası uyumun yeterli olduğu kabul edilmiştir.

2.3.1. Kavram Öğretimi Değerlendirme Formunda Kullanılan Ölçütler

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının (Kavram Öğretimi Değerlendirme Formu ve Dış Anlatıcının İşlevi Formu) bölümleri, tanımları incelenen çizgi filmlerden alınan örneklerle aşağıda açıklanmıştır.

A. Kavram Türleri: İncelen Pepee ve Caillou çizgi filmleri temelde 4-7 yaş çocuklarına kavram öğretmeyi amaçlamaktadır. Bu çizgi filmlerde öğretilen kavramlar ana kavram, yardımcı kavram ve günlük iletişim kalıpları olmak üzere üç başlıkta değerlendirilmiştir.

A.1. Ana Kavram: Bir bölümde kavratılmaya çalışılan temel kavram ya da kavramlardır. Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin her bölümünde genellikle bir kavram

veya birbiriyle ilişkili birden fazla kavram, kurgunun merkezinde yer almaktadır. Bölümler merkeze alınan kavramların etrafında geliştirilmektedir. Çizgi filmlerin bölüm başlıkları genellikle bu kavramları kapsamaktadır.

Örnek: (Aşağı/Yukarı)

Şila: Pepee**aşağıda**, Pepee**aşağıda**.

Pepee: Şilay**ukarıda**.

Dış Anlatıcı Şuşu: Evet Pepee**aşağıda**, Şilay**ukarıda**.

Şila: Pepee**aşağıda** kaldı. Pepee**aşağıda** kaldı.

Pepee: Şilay**ukarı** çıktı. Şilay**ukarda** ben **aşağıda**.

Örnek (Yardım etmek):

Dış Anlatıcı: Caillou, Rozi'nin uyumasına **yardım ettiği** için mutluydu ve şimdi kendi uykusu da çok gelmişti. (Ana kavram: yardımlaşma)

Caillou: Belki ben Rozi'yi eğlendirebilirim.

Anne: Belki sen **yardım edebilirsin** Caillou. Onu uyutmayı denesene hayatım.

Caillou: Tamam.

Dış anlatıcı: Caillou, kardeşinin ağladığını duyunca çok üzülüyordu. Onun kendisini iyi hissetmesini istiyordu.

A.2. Yardımcı Kavram: Kavratılmaya çalışılan temel kavramın açıklanması ve daha anlaşılır hâle gelmesi için verilen kavramlardır. Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin her bölümünde birden fazla yardımcı kavram bulunabilmektedir.

Pepee'nin "Bir Aşağıda Bir Yukarıda" isimli bölümünde ana kavramlar aşağı ve yukarı kavramlarıdır. Filmde ana kavramların yanında özellikle dış anlatıcı Şuşu'nun yönlendirmesiyle hızlı ve arka kavramları da öğretilmeye çalışılmaktadır.

Örnek: (hızlı ve arka)

Şuşu: Şila ne kadar da **hızlı** koşuyor.

Şuşu: Pepee bak bakalım Şila nerde?

Pepee: Şila nerde? Orda evin **arkasında**.

Caillou'nun "Caillou Yardım Ediyor" isimli bölümünde ana kavram yardım etmektir. Filmde ana kavramın yanında kardeşlik sevgisi kavramı da öğretilmeye çalışılmaktadır.

Örnek: (kardeşlik sevgisi, sorumluluk)

Caillou: Belki ben Rozi'yi eğlendirebilirim.

Anne: Belki sen **yardım edebilirsin** Caillou. Onu uyutmayı denesene hayatım.

Caillou: Tamam.

Dış anlatıcı: Caillou, **kardeşinin** ağladığını duyunca çok **üzülüyordu**. Onun kendisini **iyi hissetmesini** istiyordu.

A.3. Günlük İletişim Kalıpları: Pepee ve Caillou filmlerinde ana ve yardımcı kavramların yanında izleyicilere selamlaşma, teşekkür etme, söz alma ve nezaket kuralları günlük iletişime ait kalıplar da öğretilmektedir.

Örnek: (Pepee)

Pepee: **Merhaba**

Şuşu: **Merhaba**Şila, merhaba Pepee.

Şila: **Merhaba**Şuşu

Şuşu: Hadi Pepee yapabilirsin, kayarak aşağı inebilirsin. Harika, işte böyle **aferin** sana.

Örnek: (Caillou)

Caillou: **İyi geceler**Rozi, **tatlı rüyalar**.

Dış Anlatıcı: **İyi geceler** büyük abi Caillou.

B. Pepee ve Caillou'da Öğreticiler

B.1. Pepee'de Öğreticiler

Pepee çizgi filminde kavramları öğreten çoğunlukla başkahraman Pepee'dir. Bunun yanında kavram öğretiminde dış anlatıcı, aile büyükleri (anne-baba, büyükanne-büyükbaba), kardeşi Bebe ve Pepee'nin arkadaşları (Şila, Zeze, Tutu, Mimi) de rol oynamaktadır.

B.2. Caillou'da Öğreticiler

Caillou çizgi filminde kavramları öğreten çoğunlukla başkahraman Caillou'dur. Caillou'nun yanı sıra kavram öğretiminde dış anlatıcı, aile büyükleri (anne-baba, büyükanne-büyükbaba), Caillou'nun kardeşi ve Caillou'nun arkadaşları (Leo, Clemantain, Sarah) da rol oynamaktadır.

C. Kavram Öğretimi Teknikleri

İncelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde kavramlar öğretilirken kullanılan teknikler tümevarım, tümdengelim, karşılaştırma, müzikle öğretim, kavramı vurgulama, kavramı şarkı ile öğretme başlıkları altında incelenmiştir.

C.1. Doğrudan Gösterim: İncelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde öğretilmek istene kavram, kahramanlar veya dış anlatıcı tarafından sadece söylenerek izleyiciye aktarılır, özelliği verilmez.

Örneğin “Caillou Alışverişe Gidiyor” isimli bölümde kar, kardan adam, kıyafet ve kazak kavramları izleyiciye aktarılırken kahramanlar ve dış anlatıcı tarafından bu kavramların sadece isimleri ve görüntüleri izleyiciye aktarılmaktadır.

Örnek:

Baba: Caillou, uyanma zamanı. Dışarda kar yağıyor.

Caillou: Yaşasın. **Kardan adam** yapmak istiyorum ben.

Baba: Ama önce **kıyafetlerimizi** giyelim. **Kazakların** neredeydi bakalım.

Pepee çizgi filminin “Bir Aşağıda Bir Yukarıda” isimli bölümünde de tırmanmak, çıkmak, inmek kavramları öğretilirken doğrudan gösterim yoluyla izleyiciye aktarılmıştır.

Örnek:

Şuşu: Şila nerde Pepee?

Pepee: Şila

Şuşu: Evet işte orda. Merdivenlerden yukarı **tırmanıyor**.

Şila: Pepee aşağıda kaldı. Pepee aşağıda kaldı.

Pepee: Şila yukarı **çıktı**. Şila yukarda, ben aşağıda. Olmaz. Bu sefer yakalayacağım seni.

Şuşu: Hadi Pepee yapabilirsin. Kayarak aşağı **inebilirsin**. Harika işte böyle. Aferin sana.

C.2. Tümevarım: Öğretilmek istenen kavramın öncelikle özel yönleri hakkındaki bilgiler parça parça verilmekte, daha sonra kavramla ilgili ayrıntıların öğrenilmesi sağlanmaktadır.

Örnek: (Caillou'nun “Koyunlarla Tanışıyor” adlı bölümünde Caillou, büyüannesinin arkadaşını ziyarete gittikleri sırada çiftlikte koyun seslerini duymaktadır. O anda Caillou büyükannesiyile konuşur)

Caillou: Nedir Bu? Koyun mu? Vay canına büyükanne koyuna bak. Bu

koyun.

Dış Anlatıcı: Caillou çok heyecanlanmıştı daha önce bu kadar yakından bir koyun görmemişti.

Caillou: Bak büyükanne ot yiyor.

(Bu örnekte Caillou, öncelikle koyunu tanımakta daha sonra ona ait bir ayrıntıyı (ot yemesi)yansıtılmaktadır.)

C.3. Tümdengelim: Öğretilmek istenen kavramın öncelikle genel bir tanımı/tanıtımı yapılır, daha sonra kavram hakkındaki ayrıntılı bilgiler verilmektedir.

Caillou'nun "Göster ve Açıkla" isimli bölümünde bu yöntem şu şekilde kullanılmıştır.

Örnek:

Dış Anlatıcı: Caillou bunun çok iyi bir fikir olduğunu düşündü ve en çok sevdiği üç tane oyuncacı ayırdı. Yemekten sonra Caillou göster ve açıkla gösterisine çalışmaya başladı.

Caillou: Bu Rexi, kendisi bir dinazordur. Çok sivri dişleri var ama zarar vermez. Benim en sevdiğim oyuncacımdır ve bu da benim uçurtmam. Onu parka götürürüm ve çok yükseklerle uçurabilirim.

Rozi: Rozi yükseklerle uçar.

Caillou: Ve son sürprizim itfaiye arabam. Merdivenleri açılabilir ve sürdüğüm zaman ışıkları yanıyor. Evet en çok hangisini beğendiniz?

(Bu örnekte Caillou, dinazor, uçurtma, itfaiye arabasını gösterip sonra bunlarla ilgili ayrıntıları anlatmıştır.)

C.4. Karşılaştırma: Kişi veya nesnelerin benzer ya da farklı yönlerini ortaya çıkarmak için kullanılan yöntemdir. Pepee çizgi filmde öğretilen kavramlar ve bazı bölüm adları da genellikle karşılaştırma yapılarak verilmiştir.Örneğin; 'Bir Aşağıda Bir Yukarıda', 'Hızlı, Yavaş, Hafif, Ağır', 'Hangisi Büyük Hangisi Küçük' gibi.

Örnek:

Pepee: Hadi Şila çok **yavaşsın**. Daha **hızlı**, daha **hızlı**.

Şila: Ben çok **yavaşım**.

Dış Anlatıcı Şuşu: Evet, Şila gerçekten çok **yavaş** ilerliyor. Pepee ise çok **hızlı**.

Şila: Ben **hızlı** gidemiyorum. Çok **yavaş** gidiyorum.

Pepee: Aaa, neden?

Şila: Çünkü benim çuvalım çok **ağır**. **Ağır** olduğu için **yavaş** gidebiliyorum. Senin çuvalın ise çok **hafif**. Bu yüzden **hızlı** gidebiliyorsun.

C.5. Müzikle Öğretim: Analizi yapılan çizgi filmlerde kavram öğretilirken veya kavram vurgulanırken müzik kullanılmaktadır.

İncelenen çizgi filmlerde müzikle öğretim iki farklı şekilde yapılmaktadır. Bunlar:

C.5.1. Kavramı vurgulama (Müziği/sesi arka planda kullanma): Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde öğretilen kavramlar arka planda müzikle desteklenmektedir. Örneğin Pepee çizgi filminin “Bir Aşağıda Bir Yukarıda” isimli bölümünde aşağı ve yukarı kavramları çizgi film karakterleri tarafından söylenirken kavramlar müziğin/sesin ritmiyle görsel olarak vurgulanmaktadır. Kahramanların diyalogunda aşağı ve yukarı kelimelerinin geçtiği anda arka planda bu kavramları vurgulayan kısa sesler yer almaktadır.

Caillou çizgi filminde de öğretilen kavramlar genellikle müziğin ritmi kullanılarak vurgulanmaktadır. Caillou'nun “Göstererek Açıkla” isimli bölümünde de öğretilen kavramlar verilirken arka planda müziğin ritmi değiştirilerek ve sürpriz vurgusu üzerinden öğretilecek kavram vurgulanmaktadır. Örneğin Caillou bu benim uçurtmam diye söylediğinde arka planda müziğin ritmi arttırılarak uçurtma kavramı vurgulanmaktadır. Kavramı vurgulamaya yönelik müzikler genellikle sözsüz ve kısa

seslerden oluşmaktadır.

C.5.2. Kavramı şarkı ile öğretme: Analizi yapılan Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde verilmek istenen kavram şarkı ile öğretilebilmektedir. Bu yöntem Pepee'dedaha çokkarşımıza çıkmaktadır. Örneğin; Pepee'nin “Hangisi Büyük Hangisi Küçük” isimli bölümünde büyük ve küçük kavramları öğretilirken izleyiciye şarkı yoluyla bu kavramlar öğretilmeye çalışılmıştır. Şarkının sözleri aşağıdaki gibidir:

Örnek:

İki ekmek aldım

Eve gidiyorum

Biri **büyük** biri **küçük**

İki ekmek aldım

Büyük ekmek bir

Küçük ekmek iki

Bu ekmek **büyük**

Bu ekmek **küçük**

Büyükküçük

Büyük küçük

Büyük küçük

C.6. Katılım Sağlama: İncelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde öğretilmek istenen kavram izleyiciye aktarılırken genellikle kahramanın, arkadaşlarının, ailesinin veya dış sesin olaylara katılımıyla verilmektedir. Bu sayede izleyicilerin kahramanlarla özdeşim kurarak kavramı öğrenmesi ve anlaması kolaylaşmaktadır. “Caillou Balığa Gidiyor” isimli bölümde Caillou, babası ve büyükbabası ile balık tutmaya gider. Balık tutmak için gerekli malzemeleri tanır ve nasıl balık tutulacağını kendisi, babası ve büyükbabası uygulayarak izleyiciye aktarır.

Örnek:

Dış anlatıcı: Caillou, balık tutmak için bu kadar çok şeye ihtiyaç duyulmasına şaşırmişti. (Arka planda balık tutmak için gerekli malzemeler gösterilmektedir.)

Caillou: Bunun boyu benim kadar baba. (Oltayı gösterir.)

Büyükbaba: Görüyor musun Caillou, bunlar kapan, bunlar da yem. Bunları balıkları kendimize çekmek için kullanıyoruz Caillou.

Baba: Yemleri aldım.

Caillou: Solucanlar.

Baba: Evet balıklar solucan sever. Bu da onların kavrulmuş findığı gibi bir şey.

(Balık tutma anı)

Dış Anlatıcı: Caillou, gerçekten çok sessiz olmaya çaba gösteriyordu. Birdenbire oltanın ucunda bir hareketlilik hissetti.

Caillou: Baba, baba bak bir balık.

Baba: Tamam Caillou, yavaşça çekelim hadi.

Büyükbaba: Aaa, aman Allahım, şuna bakın.

Caillou: Oooo.

Dış Anlatıcı: Caillou, balığın kaçmasına çok üzüldü.

Baba: Boşver canım zaten çok küçüktü.

C.7. Merak Unsuru Oluşturma: Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde izleyicinin dikkatini öğretecek kavrama çekmek amacıyla sorularla veya müziğin ritmiyle merak unsuru oluşturulmaktadır. İzleyicinin dikkatini kavrama çekmek için kahramana veya izleyiciye soru sorma işlevi bazen çizgi film kahramanları bazen de dış anlatıcı tarafından gerçekleştirilmektedir. Pepee'de dış anlatıcı kahramanlarla doğrudan diyaloga geçerek onlara soru sorabilmektedir.

Örnek: Pepee'nin ‘‘Bir Aşağıda Bir Yukarıda’’ isimli bölümünde arka ve yukarı kavramları öğretilirken soru sorularak ve müzik kullanılarak izleyicide merak oluşturulmakta ve dikkatler öğretilecek kavramın üzerine çekilmektedir.

Şuşu: Pepee bak bakalım Şila **nerde**?

Pepee: Şila nerde? Orda evin **arkasında**.

Şuşu: Şila **nerde** Pepee?

Pepee: Evet işte orda. Merdivenlerden **yukarı** tırmanıyor.

Şuşu: Şila **nerde** Pepee?

Pepee: Şila.

Şuşu: Evet işte orda. Merdivenlerden **yukarı** tırmanıyor.

Caillou'da kahramanlar olayların gelişimi içinde sık sık birbirlerine soru sorabilmektedir.

Örnek: Caillou çizgi filminin ‘‘Göstererek Açıkla’’ isimli bölümünde de soru sorma yöntemi ve müzik kullanılarak izleyicinin dikkati öğretilmek istenen kavramın üzerine çekilmektedir.

Caillou: Arabama bakın.

X: Ben bir Eskimo evi yaptım.

Caillou: Sen **ne yaptın** Clemantain?

Clemantain: Ben bir **çiçek bahçesi** yaptım.

X: Ben ne getireceğimi çok iyi biliyorum.

Caillou: Aslanımı mı getireceksin?

X: Hayır, bambaşka bir şey. Bir sürpriz.

Clemantain: Benimki de sürpriz Caillou.

C.8. Çatışma: Caillou ve Pepee çizgi filmlerinde öğretilecek kavram izleyiciye sunulurken bazı zamanlarda çatışma yöntemi kullanılmıştır. Bu yönteme göre öğretilecek olan kavram iç çatışma ve dış çatışma olarak izleyiciye sunulmuştur.

C.8.1. İç Çatışma: İç çatışma yönteminde çizgi film kahramanı öğretilen kavramı verirken kendi içerisinde karar veremez ve iç çatışma yaşar. Böyle durumlarda genellikle dış anlatıcı devreye girer ve kavramı öğreten çizgi film kahramanının yaşadığı çatışmayı açıklar.

Örnek:

(Caillou çizgi filminin “Göstererek Açıkla” bölümünde Caillou okula götürüp tanıtacağı kavramın ne olması gerektiği konusunda karar verememekte ve iç çatışma yaşamaktadır.)

Dış Anlatıcı: Caillou ne getireceğini bilemiyordu. Leo'nun ve Clemantain'in ne getireceğini bilmek isterdi. Caillou, gerçekten bu göster ve açıkla gösterisine çok özel bir şey getirmek istiyordu.

Anne: Ne yapmak istiyorsun Caillou?

Caillou: Yarınki göster ve açıkla gösterisi için sürpriz arıyorum anne.

Anne: İstersen önce üç şey ayır. Yemekten sonra göster ve anlat gösterisi için çalış. Belki bu karar vermen için yardımcı olur.

Dış Anlatıcı: Ertesi sabah Caillou, hangi oyuncakını götüreceğine karar verememişti.

Rozi: Caillou üzgün mü?

Caillou: Ne götüreceğimi bilemiyorum Rozi. Bayan Martin her şeyi götürebileceğimi söylemişti ama ben gerçekten herkes için sürpriz olabilecek bir şey götürmek istiyorum.

C.8.2. Dış Çatışma: Dış çatışma yönteminde kahramanlardan birisinin başkasıyla bir çıkar veya görüş çatışması yaşamaması söz konusudur.

Örnek:

(Pepee'nin "Gerçek Arkadaşlar Birbirlerini Üzmezler" bölümünde Pepee, Şila ve Zulu top oynamaktadır. Zulu topa hızlı biçimde vurduğu için onunla oynamak istemezler. Aralarında geçen konuşmalar dış çatışmaya örnektir.)

Pepee: Yavaş at biraz Zulu.

(Zulu yine topa hızlı biçimde vurur.)

Pepee: Hayır, Zulu. Sen topa çok hızlı vuruyorsun, bir de boyun çok uzun topları patlatıyorsun. Seninle oynamak istemiyoruz. Git, seninle oynamayacağız.

Şila: Seninle oynamayı istemiyoruz. Gitsene Zulu.

Pepee: Bize bakma seninle oynamayacağız işte.

C.9. Rol Oynama: Pepe ve Caillou çizgi filmlerinde öğretilmek istenen somut veya soyut kavramların izleyiciye aktarılması ve kavramın daha anlaşılır hale gelmesi için çizgi film kahramanları veya dış anlatıcı rol oynamaktadır. Rol oynama yöntemiyle izleyicinin öğretilmek istenen kavramı öğrenmesinin ve anlamasının kolaylaştırılması amaçlanmıştır. Caillou'nun, "İtfaiyeci Caillou" isimli bölümünde Caillou yangın sırasında neler yapılması gerektiğini itfaiyeci kıyafetleri giyerek izleyiciye göstermektedir.

Örnek:

Dış anlatıcı: Babası yangın alarmı çaldığında yapılacak ilk şeyin evden en hızlı şekilde çıkmak olduğunu anlattı.

Baba: İlk iş evden çabucak çıkmak tamam mı? Denemeye hazır mıyız?

(Yangın alarmı çalar)

Caillou: **Dışarı çikalım hadi, hadi Gilbert sende.**

Anne: Tamam, şimdi unutmayın yangın çıktığı zaman dışarı çıktıktan sonra bir daha eve girmek yok, tamam mı?

Caillou: Tamam.

Baba: Tamam şimdi herkesin burada olduğundan emin olmalıyız. Sonra da

bir komşunun evinden itfaiyeyi çağırmalıyız.

Dış Anlatıcı: Caillou yardıma gelen bir itfaiyeciymiş gibi yapmaya karar verdi. Caillou, çiçekler yanıyormuş gibi davrandı. İtfaiyeci oyununu çok sevmişti.

Caillou. Bak ben bir itfaiyeciyim.

2.3.2. Dış Anlatıcının İşlevi Formundaki Ölçütler

İncelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde kavramlar, kahramanlar ve bölüm başlığının yanında dış anlatıcı tarafından da vurgulanmaktadır. Dış anlatıcı; izleyiciye bilgi vermekte, bilinmeyeni açıklamakta, Pepee ve Caillou'ya yol göstermekte ve öğretilen kavramların anlaşılmasını sağlamaktadır.

Dış anlatıcı, kavramın izleyiciye öğretilmeye başlanması esnasında kahramanla iletişim kurup onu yönlendirmekte, kahramanların duygu ve düşüncelerini aktarmakta bazen de izleyici ile iletişim kurup kavramın öğretilmesinde rol oynamaktadır.

A. Kahramanla İletişim/ Yönlendirme: Pepeefilminde dış anlatıcı kavramın öğretilmesi sırasında kahramanla iletişim kurarak ya da kahramanı yönlendirerek kavramın öğretilmesi aşamasında etkili olmaktadır. Caillou da ise dış anlatıcı, filmin kahramanıyla doğrudan iletişime geçmemektedir. Sadece izleyiciye yönelik açıklamalar yapmaktadır. Pepee'den alınan aşağıdaki örnekte dış anlatıcı (Şuşu), Şila'nın yüksek bir yerden indirilmesi gerektiğini söyleyerek kahramanı yönlendirmektedir.

Örnek:

Şila:Pepee

Pepee: Aaa, Şila.

Dış Anlatıcı (Şuşu): Şila'yı oradan indirmenin bir yolunu bulmalısınız Pepee.

Pepee: Aaa, aklıma bir şey geldi. HaydiZulu daha çok balon yakalamalıyız. Bekle Şila seni almaya geliyoruz. Uçuyoruz. Yaşasın. Elini ver Şila.

Dış Anlatıcı(Şuşu): Aferin size. Güzel iş çıkardınız. Size iyi gezintiler. Ha, aman diyeyim siz yine de yaramaz balonlara dikkat edin çocuklar, hoşçakalın.

B. Duygu Aktarımı: İncelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde dış anlatıcı zaman zaman kahramanın duygularını betimlemektedir. Böylece izleyicinin kahramanın duygusal durumlarını daha iyi anlaması sağlanmaktadır.

Örnek:

Dış Anlatıcı: Caillou, Rozi'nin uyumasına **yardım ettiği** için **mutluydu** ve şimdi kendi uykusu da çok gelmişti.

Caillou: Belki ben Rozi'yi eğlendirebilirim.

Anne: Belki sen yardım edebilirsinCaillou. Onu uyutmayı denesene hayatım.

Caillou: Tamam.

Dış Anlatıcı: Caillou, kardeşinin ağladığını duyunca **çok üzülüyordu**. Onun kendisini iyi hissetmesini **istiyordu**.

C. Düşünce Aktarımı: İncelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde dış anlatıcı çoğu zaman kahramanın düşüncelerini izleyiciye aktarır. O esnada dış anlatıcının sesi arka planda beliren müzikle beraber kahramanın düşüncesini ortaya çıkartır. Bu sayede,izleyicinin kahramanın düşüncelerini daha iyi anlaması sağlanmaktadır.

Örnek:

Clemantain: Ben ne getireceğimi çok iyi biliyorum.

Caillou: Aslan mı getireceksin?

Clemantain: Hayır, bambaşka bir şey, sürpriz.

Dış anlatıcı: **Caillou, ne getireceğini bilemiyordu. Leo'nun ve Klemantain'in ne getireceğini bilmek isterdi. Caillou, gerçekten bu göster ve açıkla gösterisine çok özel bir şey getirmek istiyordu.**

D. İzleyici İle İletişim: İncelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde dış anlatıcı, bazen izleyiciye soru sorarak merak oluşturmakta, öğretilen kavram hakkında bilgi vermekte ve kavramın öğretildiği ortamı/bağlamı sunarak izleyicinin dikkatini kavram üzerine çekmekte ve izleyici ile iletişim halinde bulunmaktadır.

D.1. Bilgi verme: Dış anlatıcı, kurguya bağlı olarak öğretilen kavramın özelliklerini anlatmakta veya çizgi filmin kahramanı ile ilgili izleyiciye bilgi vermektedir. Aşağıda verilen örnekte dış anlatıcı, Caillou ve kardeşinin alışverişi ve sürprizi sevmeleri hakkında bilgi vermiştir.

Örnek:

Caillou: Olamaz hiç kalmamış. (Kahvaltı)

Anne: Alışverişe gittiğimiz zaman alırız. Tabi biraz da yumurtaya ihtiyacımız var. Çünkü özel bir pasta yapacağım canım.

Caillou: Özel bir pasta mı dedin? Eeveet.

Dış Anlatıcı: **Caillou ve Rozi annelerinin sürpriz pastalarını hep sevmişlerdir. Ama hiçbir zaman sürprizin ne olduğunu tam olarak bilmemişlerdir.**

Anne: Caillou, alışverişe çıkma zamanı. Botlarını ve montunu giy canım.

Caillou: Ama anne dinozorumla oynamak istiyorum ben.

Dış Anlatıcı: **Caillou her zaman alışverişe gitmeyi çok sevmiştir ama hazırlanması hep çok uzun sürmüştür. Çünkü oyun oynamayı da çok sever.**

D.2. Bağlam Oluşturma/Ortamı Sunma: Dış anlatıcı, genellikle öğretilecek olan kavramın izleyiciye aktarılmasından önce bağlamı oluşturmakta ya da izleyiciye ortamı sunmaktadır. Bu sayede dış anlatıcı, izleyicinin kurguya bağlı olarak bağlam ve ortam hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır.

Örnek:

Dış Anlatıcı: **Caillou'nun kano gezisi. Caillou, babası ve büyükbabasıyla tabiatın derinliklerine özel bir geziye gitmişti. Gece ağaçtan bir kulübede uyuyacaklardı.**

Büyükbaba: Babanı senin gibi küçük bir çocukken buraya getirirdim Caillou.

Baba: Kulübe küçük bir ev gibi her yeri ahşaptan.

Büyükbaba: Bu yoldan. Gözlerinizi ve kulaklarınızı açık tutun, doğada birçok sürpriz saklıdır.

Dış Anlatıcı: **Caillou'nun ilk sürprizle karşılaşması çok uzun sürmemiştir. (kelebek)**

2.4. Veri Çözümleme Teknikleri

Araştırmada elde edilen veriler nitel ve nicel değerlendirme yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada alt amaçlara yönelik olarak elde edilen veriler betimsel istatistik teknikleri (frekans, yüzde, ortalama vb.) kullanılarak değerlendirilmiştir.

Çalışmada ilk olarak tesadüfi örnekleme yolu kullanılarak Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin 20'şer bölümü seçilmiş ve incelemeye alınmıştır. Seçilen bölümler araştırmacı tarafından izlenerek senaryoları deşifre edilmiştir. Bu metinler üzerinde ana ve yardımcı kavramlar altı çizilerek belirlenmiş ve daha sonra "Kavram Öğretimi Değerlendirme Formuna" aktarılmıştır. Aktarılan kavramların sıklıkları, öğreticileri ve öğretim teknikleri tespit edilmiştir. Son olarak dış anlatıcının işlevini belirlemek için deşifre edilen metinlerde dış anlatıcının konuşmaları tespit edilmiş ve "Dış Anlatıcının İşlevi Formu" kullanılarak tablolar halinde bulgular sunulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda ulaşılan bulgular, genel araştırma sorusu ve alt araştırma sorularına bağlı olarak sunulmuştur.

3.1. Pepee ve Caillou'da Ana ve Yardımcı Kavramlar

Bu çalışmada Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin kavram öğretimi açısından değerlendirilmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu genel amaca bağlı olarak araştırmanın birinci alt problemi “Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde öğretilen kavramları belirlemek” şeklindedir. Belirlenen kavramlar şekiller yoluyla aşağıda verilmiştir.

Araştırmanın birinci alt amacı “Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde öğretilen ana ve yardımcı kavramların sıklık sayılarını belirlemek” şeklindedir.

Tablo 3: Pepee Çizgi Filminde Öğretilen Ana Kavramlar ve Yardımcı Kavramların Sayısı

No	Bölüm Adı	Ana Kavramın Adı	Ana Kavramın Sıklığı (f)	Yardımcı Kavram Sayısı	Yardımcı Kavram Sıklığı (f)
1	Bir Aşağıda Bir Yukarıda	Aşağı/Yukarı	10/6	6	15
2	Sabır, Sabır, Ya Sabır	Sabretmek	35	10	55
3	Asıl Küreklere Pepee	Kürek sporu	3	13	77
4	Balıkçı Pepee	Balıkçı	5	17	116
5	Zulu'ya Şaşırtı	Şaşırtı	81	12	49
6	Sevgili Doktor	Doktor	28	10	34
7	Şut ve Gol İşte Futbol	Futbol	29	24	127
8	Islak-Kuru	Yağmur	7	13	65
9	Dünyayı Keşfet	Keşfetmek	81	13	80
10	Çöpler Çöp Kovaşına Atılır	Çöp	4	5	26
11	Pepee Saklambaç Oynuyor	Saklambaç	11	7	42
12	Paylaşmak Güzeldir	Paylaşmak	1	4	14
13	Gerçek Arkadaşlar Birbirlerini Üzmezler	Üzmek	1	4	7
14	İlkbahar, Yaz, Sonbahar, Kış	Mevsim	5	24	60
15	Hangisi Büyük Hangisi Küçük	Büyük/Küçük	32/46	4	39
16	Hızlı-Yavaş, Hafif-Ağır	Hızlı/Yavaş/Hafif/Ağır	13/9/7/6	4	12
17	Pepee'nin Şekilleri	Şekil	8	8	76
18	Ay Ay Ay	Ay	79	21	55
19	Birlikten Kuvvet Doğar	Birlik	1	7	25
20	Yaşasın Farklılıklar	Farklılık	14	20	78
Toplam		25	522	226	1052

Tablo 3'e göre Pepee'nin 20 bölümünde 25 ana kavram ve 226 yardımcı kavram kullanılmıştır. Bazı bölümlerde yardımcı kavram sayısı 20'nin üstüne çıkarken (Şut ve Gol İşte Futbol=24, İlkbahar-Yaz-Sonbahar-Kış=24) bazı bölümlerde 5'in altındadır (Paylaşmak Güzeldir=4, Hangisi Büyük Hangisi Küçük=4, Gerçek Arkadaşlar Birbirini Üzmezler=4).

Pepee'de ana ve yardımcı kavramların filmde tekrarlanma sayıları (sıklıkları) arasında da önemli ölçüde farklılıklar olduğu görülmektedir. Bazı ana kavramların sıklığı çok yüksek (şaşırtı=81, keşfetmek=81) iken bazılarının sıklığı çok düşüktür (paylaşmak=1, üzmek=1, kürek sporu=3, çöp=4).

Benzer şekilde bazı bölümlerde yardımcı kavramların sıklığı çok yüksek iken (Şut ve Gol İşte Futbol=127, Balıkçı Pepee=116) bazı bölümlerde düşüktür (Gerçek Arkadaşlar Birbirlerini Üzmezler=7, Paylaşmak Güzeldir=14, Bir Aşağıda Bir Yukarıda=15).

Tablo 4: Caillou Çizgi Filminde Öğretilen Ana Kavramlar ve Yardımcı Kavramların Sayısı

No	Bölüm Adı	Kavramın Adı	Ana Kavramın Sıklığı (f)	Yardımcı Kavram Sayısı	Yardımcı Kavram Sıklığı (f)
1	Merhaba İlkbahar	İlkbahar	5	21	72
2	Ekşi ve Tatlı	Meyve suyu	6	16	38
3	Caillou Koyunlarla Tanışıyor	Koyun	20	10	32
4	Caillou ve Sevimli Böcekler	Böcek	9	6	24
5	Elektrik Kesintisi	Elektrik kesintisi	4	17	51
6	Caillou'nun Doktor Kontrolü	Dişçi	11	13	22
7	İtfaiyeci Caillou	İtfaiyeci	7	11	29
8	Caillou Kütüphaneci	Kütüphane	6	12	37
9	Caillou'nun Araba Yolculuğu	Yolculuk	3	17	45
10	Caillou Alışverişe Gidiyor	Alışverişe gitmek	4	11	30
11	Pinata	Pinata	9	13	23
12	Caillou Büyükbabasına Yardım Ediyor	Yardım etmek	4	5	8
13	Caillou Yardım Ediyor	Yardım etmek	2	8	11
14	Göstererek Açıkla	Göstermek ve açıklamak	8	11	38
15	Caillou'nun Gösterisi	Gösteri	4	13	23
16	Caillou Yol İşçisi	Fırtına	6	15	35
17	Caillou'nun Keşif Avı	Keşif avı	7	7	42
18	Caillou'nun Tekne Macerası	Tekne	16	17	40
19	Caillou'nun Kano Gezisi	Gezi	2	16	42
20	Bizim Uzay Gemimiz	Uzay gemisi	9	15	34
Toplam		20	142	254	676

Tablo 4'e göre Caillou'nun her bölümünde bir ana kavram kullanılmıştır. Ana kavramlar ve yardımcı kavramların sıklığında bölümler arasında farklılıklar olmakla birlikte bu fark Pepee'ye göre daha azdır. Ana kavramın sıklığı en düşük 2 iken (yardım etmek, gezi) en yüksek 20'dir (koyun).

Caillou'da yardımcı kavram sayısı ve sıklığında da Pepee'ye göre daha dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir. En fazla yardımcı kavram "Merhaba İlkbahar" adlı bölümde (f=21) kullanılırken en az yardımcı kavram "Caillou Büyükbabasına Yardım Ediyor" (f=5) adlı bölümde yer almıştır. Yardımcı kavram sıklığının ise genellikle 20 ile 50 arasında olduğu; en düşük sıklığın 8, en yüksek sıklığın 72 olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Pepee ve Caillou'da Ana ve Yan Kavramların Dağılımı

Film	Ana Kavram Sayısı	Ana Kavram (f)	Ana Kavram Ortalaması	Yardımcı Kavram Çeşidi	Yardımcı Kavram Sıklığı (f)	Bölüm Başına Y.K. Kullanımı Ortalaması
Pepee	25	522	20.88	226	1052	52.6
Caillou	20	242	7.1	254	676	33.8

Pepee ve Caillou'da çizgi filmlerinin incelenen 20'şer bölümünde ana ve yardımcı kavramların sayıları (çeşidi) birbirine yakındır. Pepee'de ana kavram sayısı 25 iken Caillou'da 20'dir. Pepee'de yardımcı kavram sayısı (çeşidi) 226 iken Caillou'da 254'tür.

Buna karşılık ana ve yardımcı kavramların kullanım sıklıkları bakımından Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde belirgin bir farklılık vardır. Pepee'de bölüm başına kullanım sıklığı ortalaması ana kavramda 20.88, yardımcı kavramda 52.6 iken Caillou'da ana kavramda 7.1, yardımcı kavramda 33.8'dir.

Buna göre Pepee'nin her bölümünde ana kavramların ve yardımcı kavramların Caillou'ya göre çok daha fazla tekrar edildiği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6: Pepee ve Caillou Çizgi Filmlerinin Ana ve Yardımcı Kavramın Söylenme Sayıları Açısından Karşılaştırılması

Çizgi Film	Ana Kavram		Yardımcı Kavram		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Pepee	522	%33.16	1052	%66.84	1574	%100
Caillou	142	%17.36	676	%82.64	818	%100

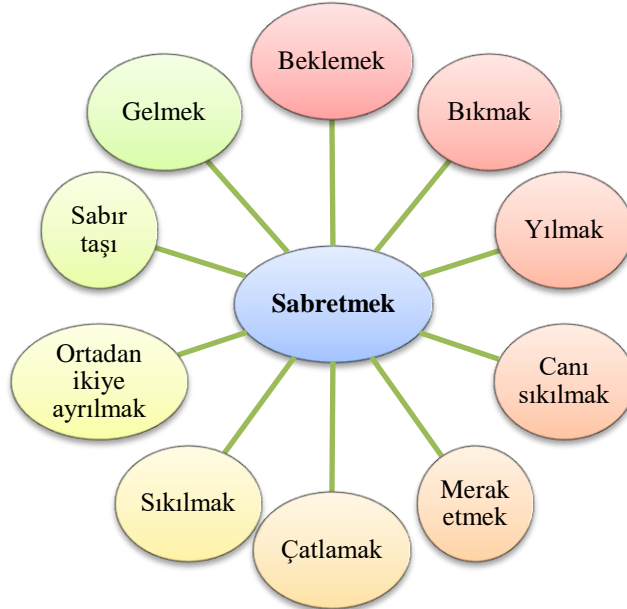
Tablo 6'ya göre toplam kavram kullanımı içinde ana kavram kullanım oranı Pepee'de %33.16 iken Caillou'da %17.36'dır. Bir başka deyişle Pepee'de bir ana kavrama karşılık 2 yardımcı kavram kullanılırken Caillou'da bir ana kavrama karşılık 4.76 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-1: Pepee'nin “Bir Aşağı Bir Yukarı” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 1’de görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Bir Aşağı Bir Yukarı” adlı bölümündeki “aşağı-yukarı” ana kavramlarıyla ilgili olarak 6 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-2: Pepee'nin “Sabır, Sabır, Sabır, Sabır” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 2’de görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Sabır, Sabır, Sabır, Sabır” adlı bölümündeki “sabretmek” ana kavramıyla ilgili olarak 10 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-3: Pepee'nin "Asıl Küreklere Pepee" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 3'te görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin "Asıl Küreklere Pepee" bölümünün "kürek sporu" ana kavramıyla ilgili olarak 13 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-4: Pepee'nin "Balıkçı Pepee" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

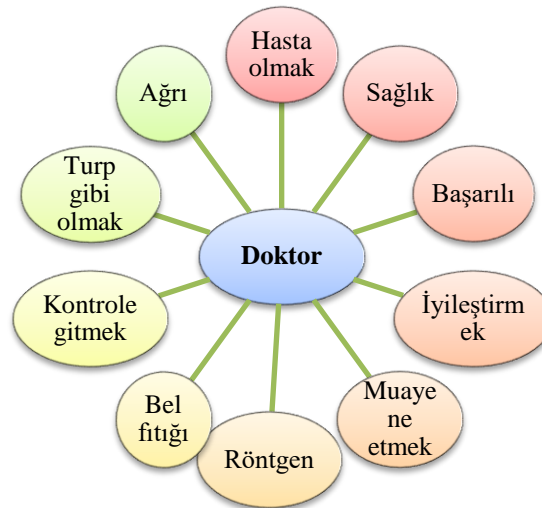
Şekil 4'te görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Balıkçı Pepee” adlı bölümündeki “balıkçı” ana kavramıyla ilgili olarak 17 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-5: Pepee'nin “Zulu'ya Şaşırtı” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

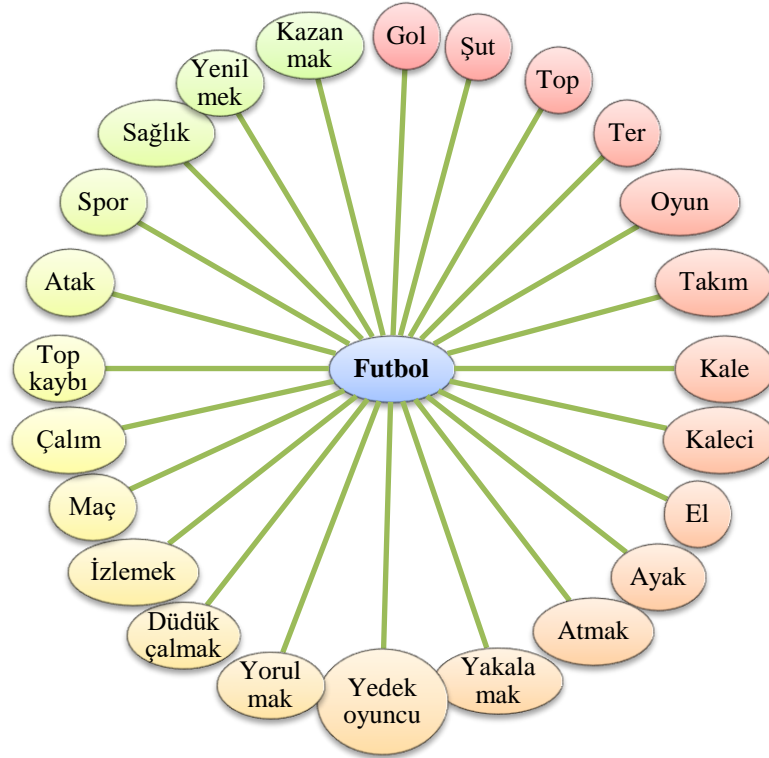
Şekil 5'te görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Zulu'ya Şaşırtı” adlı bölümündeki “şaşırtı” ana kavramıyla ilgili olarak 12 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-6: Pepee'nin “Sevgili Doktor” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

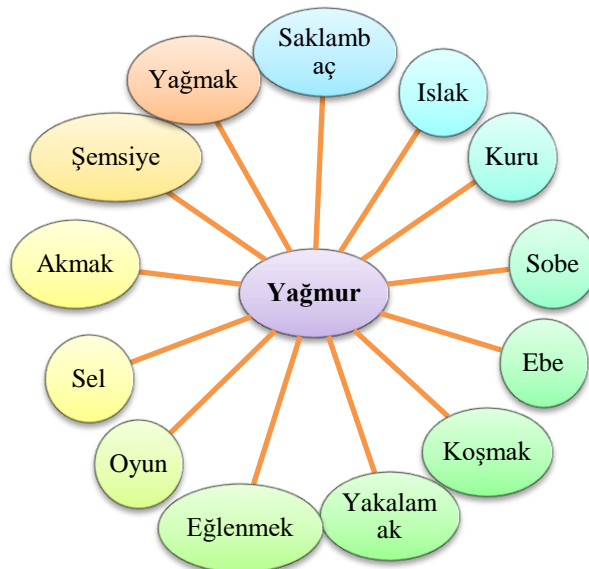
Şekil 6’da görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Sevgili Doktor” adlı bölümündeki “doktor” ana kavramıyla ilgili olarak 10 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-7: Pepee’nin “Şut ve Gol İşte Futbol” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 7’de görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Şut ve Gol İşte Futbol” adlı bölümündeki “futbol” ana kavramıyla ilgili olarak 24 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-8: Pepee’nin “Islak-Kuru” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

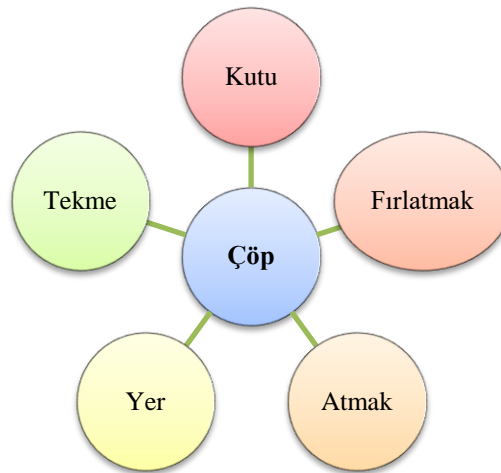
Şekil 8’de görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Islak-Kuru” adlı bölümündeki “yağmur” ana kavramıyla ilgili olarak 13 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-9: Pepee’nin “Dünyayı Keşfet” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

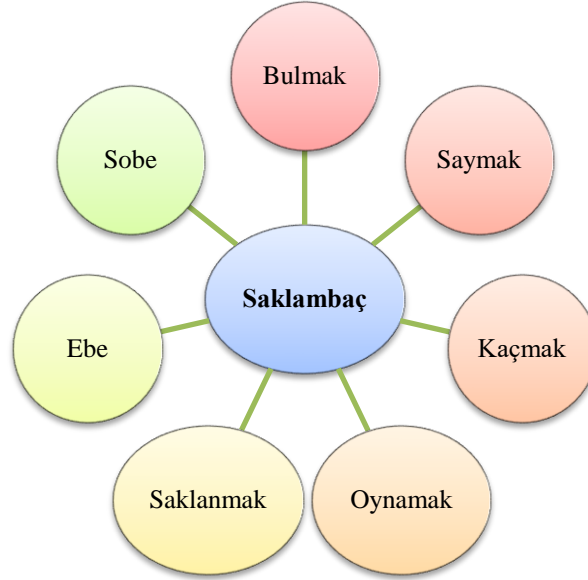
Şekil 9’da görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Dünyayı Keşfet” adlı bölümündeki “keşfetmek” ana kavramıyla ilgili olarak 13 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-10: Pepee’nin “Çöpler Çöp Kovaasına Atılır” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

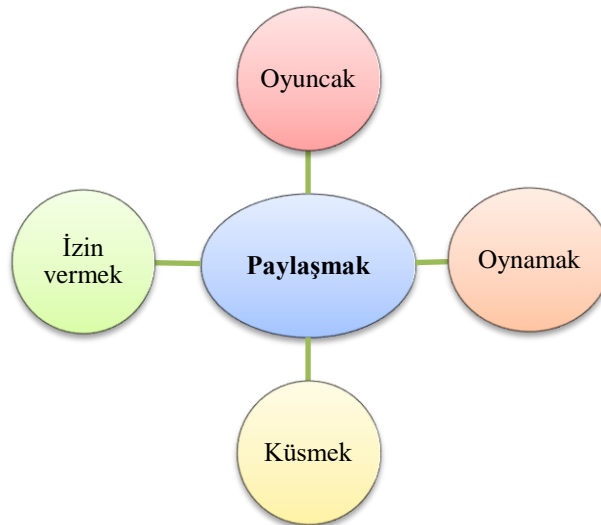
Şekil 10’da görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Çöpler Çöp Kovaına Atılır” adlı bölümündeki “çöp” ana kavramıyla ilgili olarak 5 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-11: Pepee’nin “Pepee Saklambaç Oynuyor” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 11’de görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Pepee Saklambaç Oynuyor” adlı bölümündeki “saklambaç” ana kavramıyla ilgili olarak 7 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-12: Pepee’nin “Paylaşmak Güzeldir” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 12’de görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Paylaşmak Güzeldir” adlı bölümündeki “paylaşmak” ana kavramıyla ilgili olarak 4 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-13: Pepee’nin “Gerçek Arkadaşlar Birbirlerini Üzmezler” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

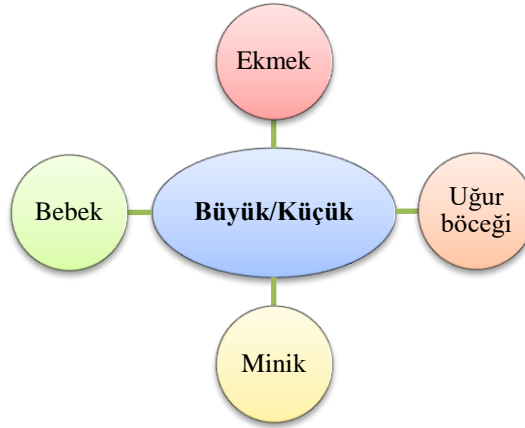
Şekil 13’te görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Gerçek Arkadaşlar Birbirlerini Üzmezler” adlı bölümündeki “üzme” ana kavramıyla ilgili olarak 4 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-14: Pepee'nin “İlkbahar, Yaz, Sonbahar, Kış” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

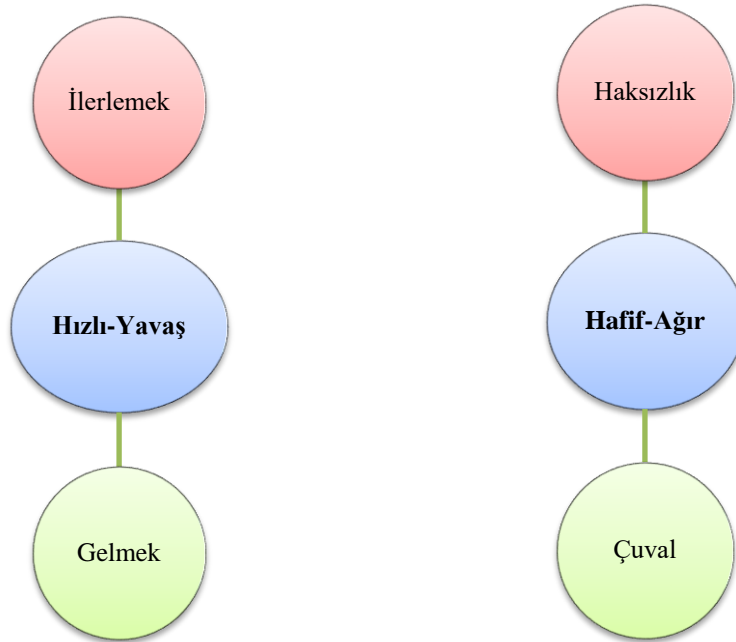
Şekil 14'te görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “İlkbahar, Yaz, Sonbahar, Kış” adlı bölümündeki “mevsim” ana kavramıyla ilgili olarak 24 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-15: Pepee'nin "Hangisi Büyük Hangisi Küçük" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

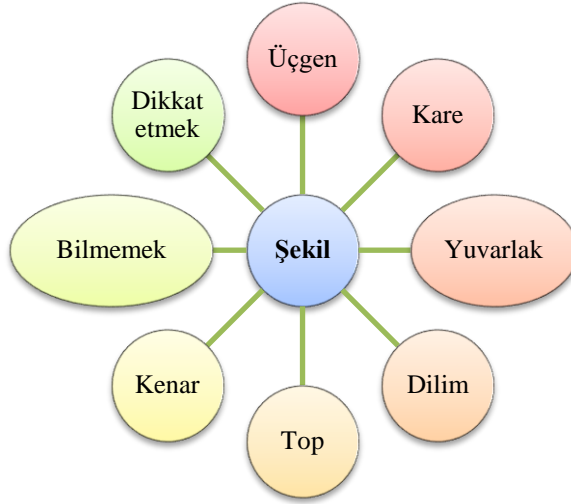
Şekil 15'te görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin "Hangisi Büyük Hangisi Küçük" adlı bölümündeki "büyük/küçük" ana kavramıyla ilgili olarak 4 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-16: Pepee'nin "Hızlı-Yavaş, Hafif-Ağır" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

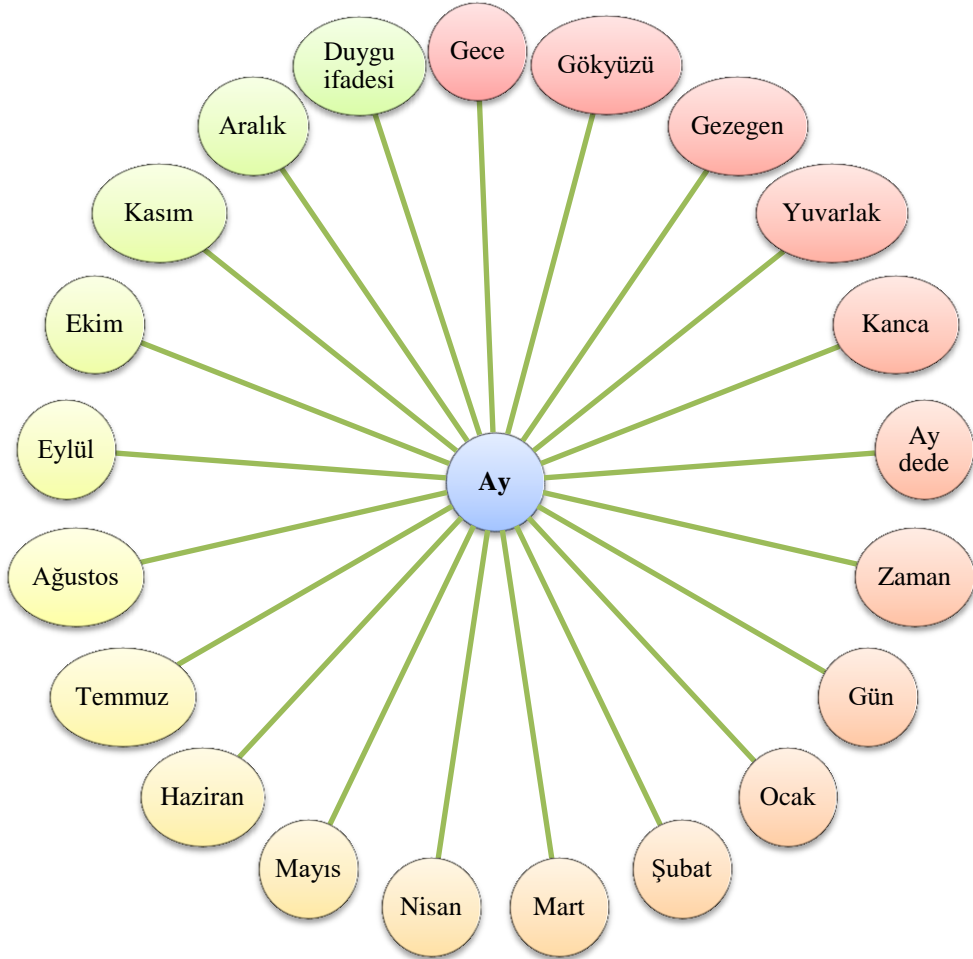
Şekil 16'da görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin "Hızlı-Yavaş, Hafif-Ağır" adlı bölümündeki "hızlı-yavaş, hafif-ağır" ana kavramıyla ilgili olarak 4 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-17: Pepee'nin "Pepee'nin Şekilleri" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 17'de görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin "Pepee'nin Şekilleri" adlı bölümündeki "şekil" ana kavramıyla ilgili olarak 8 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-18: Pepee'nin "Ay Ay Ay" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

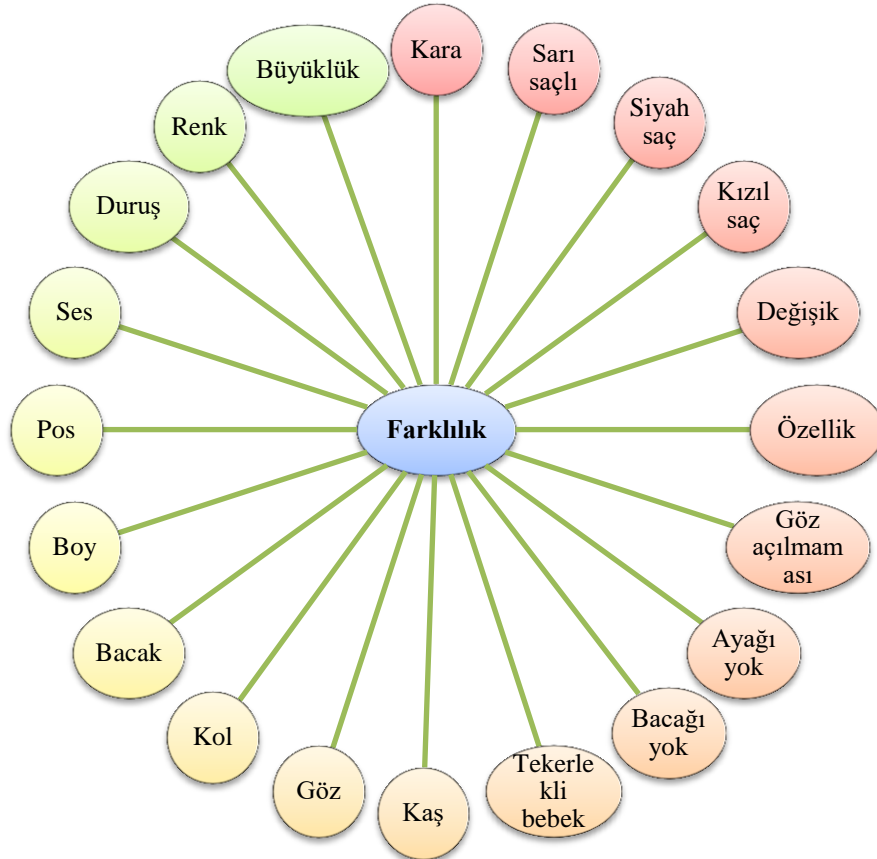
Şekil 18’de görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Ay Ay Ay” adlı bölümündeki “ay” ana kavramıyla ilgili olarak 21 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-19: Pepee’nin “Birlikten Kuvvet Doğar” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 19’da görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Birlikten Kuvvet Doğar” adlı bölümündeki “birlik” ana kavramıyla ilgili olarak 7 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-20: Pepee’nin “Yaşasın Farklılıklar” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

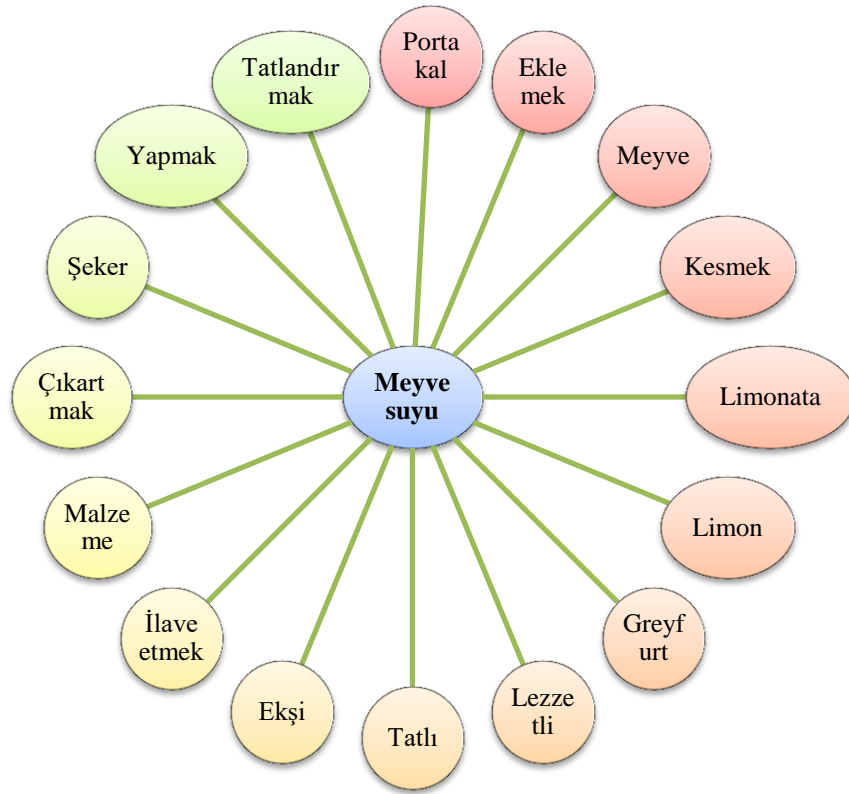
Şekil 20’de görüldüğü gibi Pepee çizgi filminin “Yaşasın Farklılıklar” adlı bölümündeki “faklılık” ana kavramıyla ilgili olarak 20 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-21: Caillou’nun “Merhaba İlkbahar” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

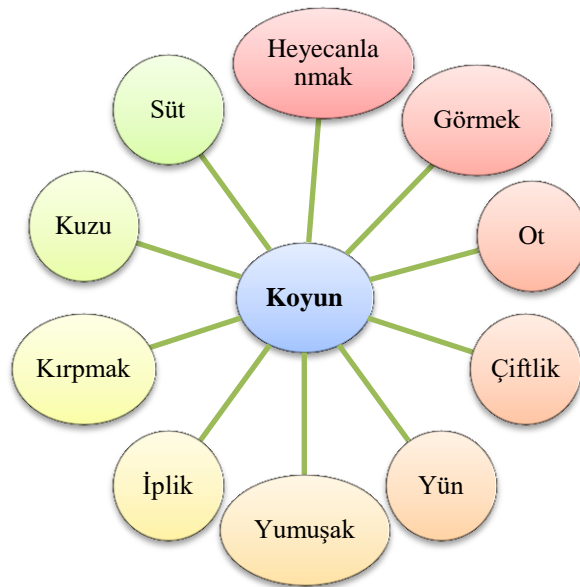
Şekil 21’de görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Merhaba İlkbahar” adlı bölümündeki “ilkbahar” ana kavramıyla ilgili olarak 21 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-22: Caillou'nun "Ekşi ve Tatlı" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

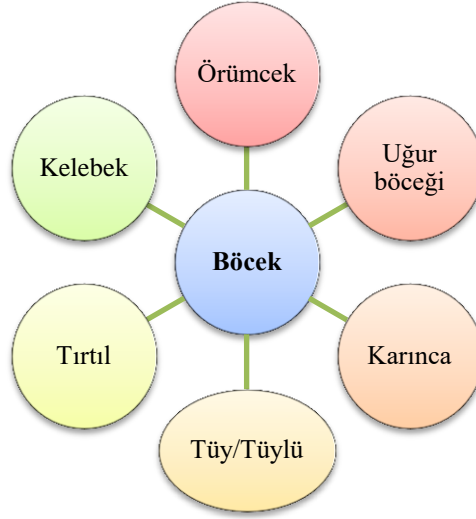
Şekil 22'de görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin "Ekşi ve Tatlı" adlı bölümündeki "meyve suyu" ana kavramıyla ilgili olarak 16 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-23: Caillou'nun "Caillou Koyunlarla Tanışıyor" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

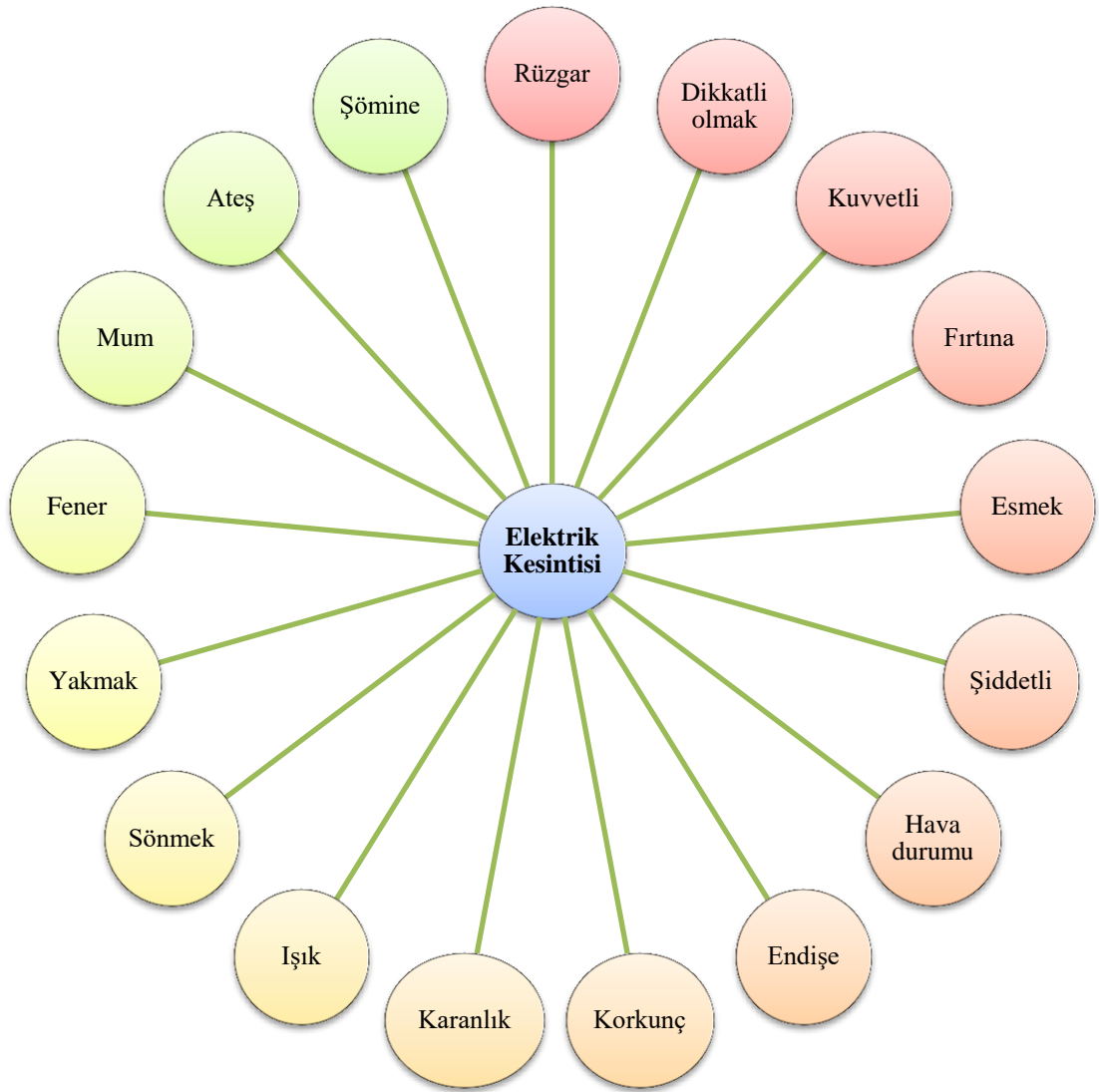
Şekil 23'te görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Caillou Koyunlarla Tanışıyor” adlı bölümündeki “koyun” ana kavramıyla ilgili olarak 10 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-24: Caillou'nun “Caillou ve Sevimli Böcekler” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

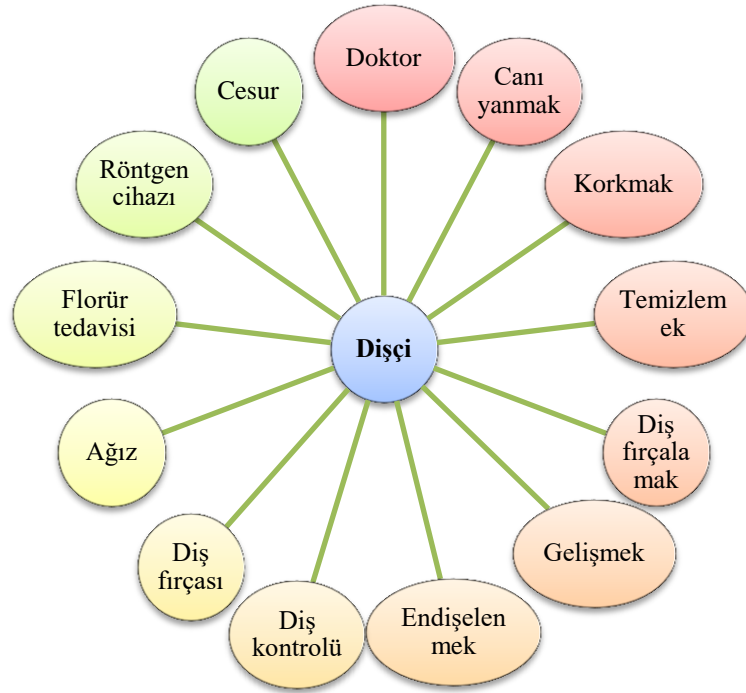
Şekil 24'te görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Caillou ve Sevimli Böcekler” adlı bölümündeki “böcek” ana kavramıyla ilgili olarak 6 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-25: Caillou'nun "Elektrik Kesintisi" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

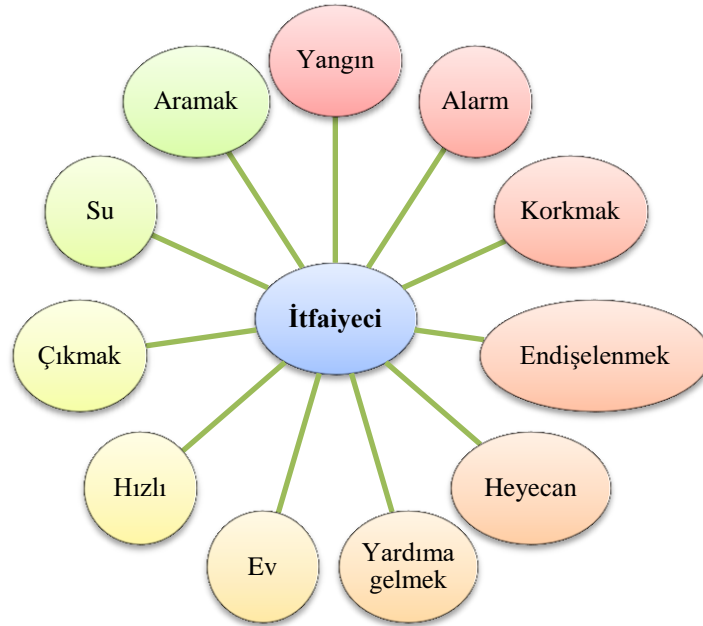
Şekil 25'te görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin "Elektrik Kesintisi" adlı bölümündeki "elektrik kesintisi" ana kavramıyla ilgili olarak 17 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-26: Caillou'nun "Caillou'nun Doktor Kontrolü" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

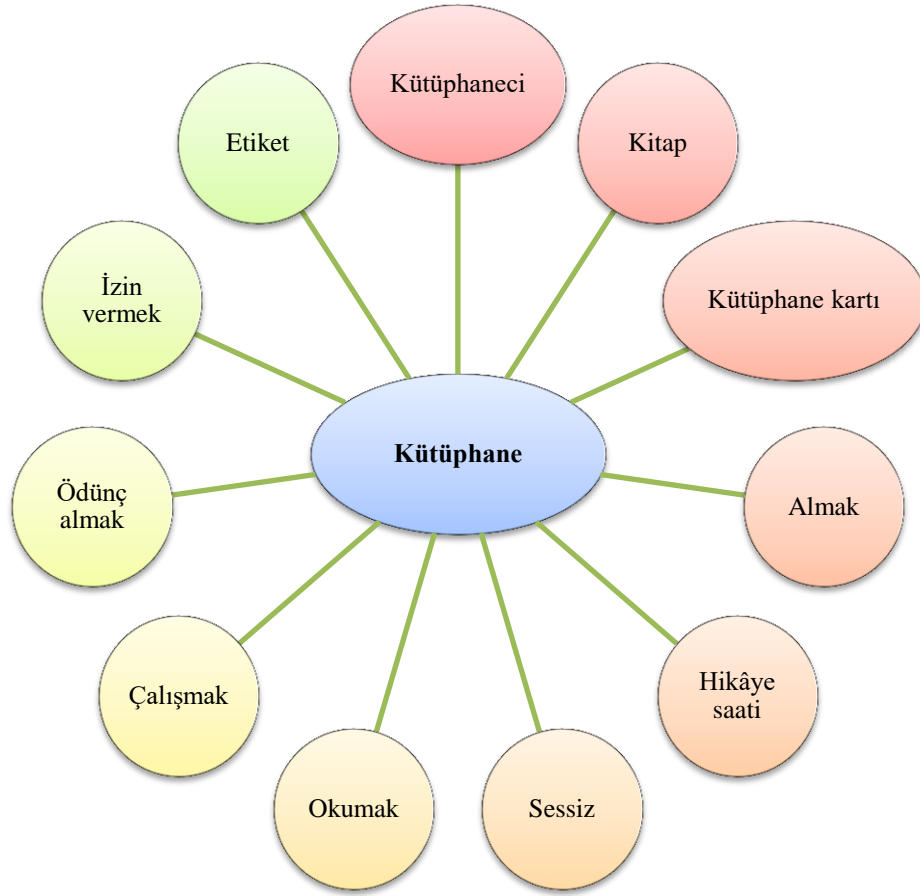
Şekil 26'da görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin "Caillou'nun Doktor Kontrolü" adlı bölümündeki "dişçi" ana kavramıyla ilgili olarak 13 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-27: Caillou'nun "İtfaiyeci Caillou" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

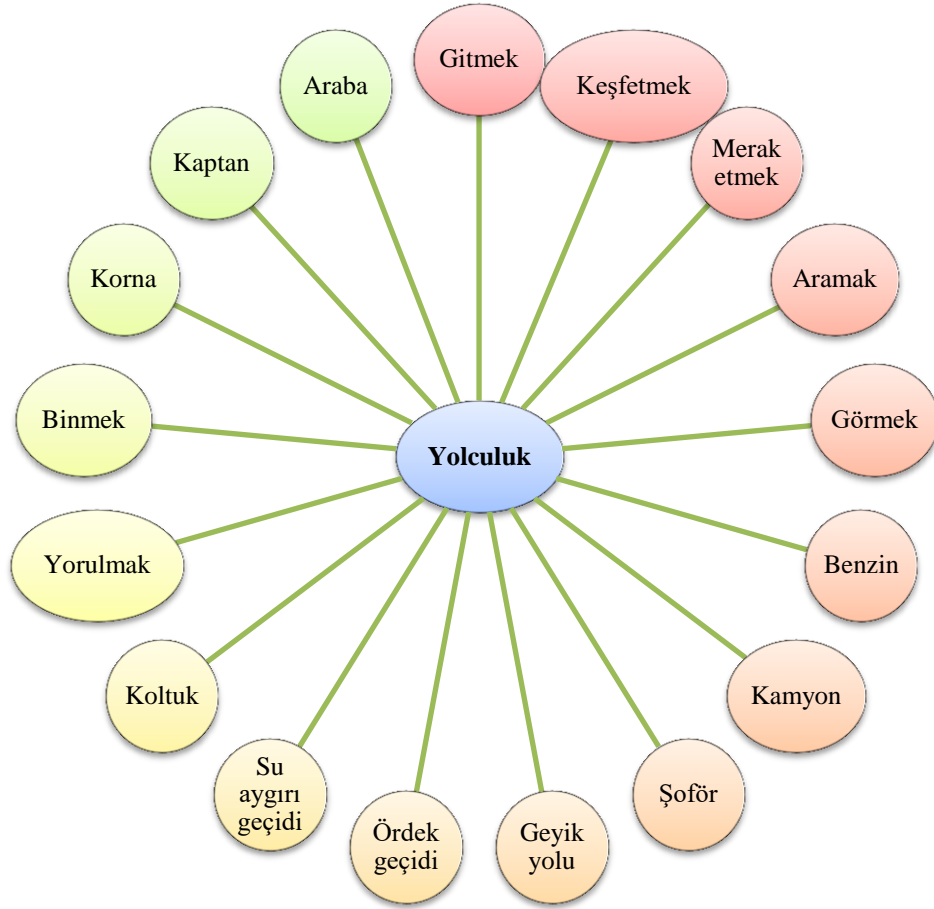
Şekil 27'de görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin "İtfaiyeci Caillou" adlı bölümündeki "itfaiyeci" ana kavramıyla ilgili olarak 11 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-28: Caillou Çizgi Filmi “Caillou Kütüphaneci” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 28’de görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Caillou Kütüphaneci” adlı bölümündeki “kütüphane” ana kavramıyla ilgili olarak 11 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-29: Caillou'nun "Caillou'nun Araba Yolculuğu" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

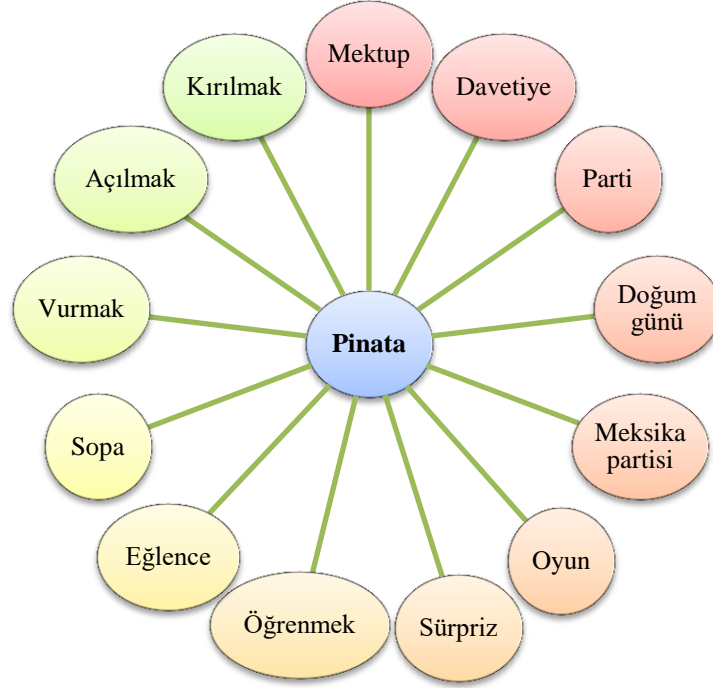
Şekil 29'de görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin "Caillou'nun Araba Yolculuğu" adlı bölümündeki "yolculuk" ana kavramıyla ilgili olarak 17 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-30: Caillou'nun "Caillou Alışverişe Gidiyor" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

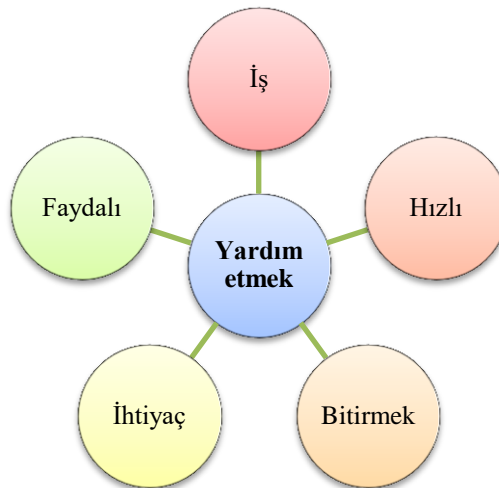
Şekil 30’da görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Caillou Alışverişe Gidiyor” adlı bölümündeki “alışverişe gitmek” ana kavramıyla ilgili olarak 11 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-31: Caillou’nun “Pinata” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 31’de görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Pinata” adlı bölümündeki “pinata” ana kavramıyla ilgili olarak 13 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-32: Caillou’nun “Caillou Büyükbabasına Yardım Ediyor” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

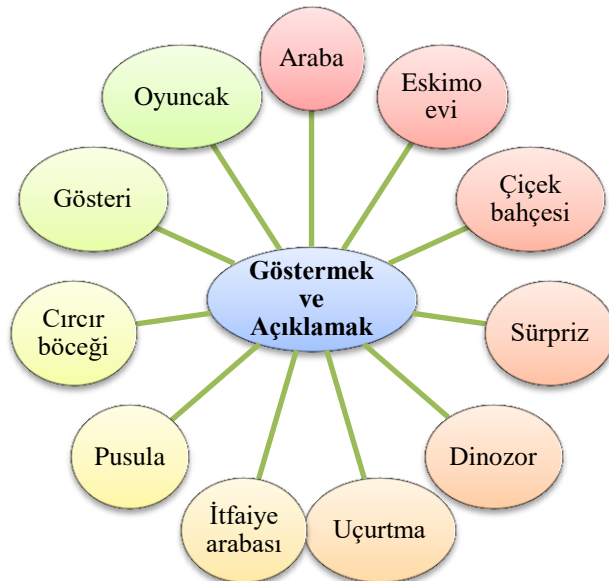
Şekil 32’de görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Caillou Büyükbabasına Yardım Ediyor” adlı bölümündeki “yardım etmek” ana kavramıyla ilgili olarak 5 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-33: Caillou’nun “Caillou Yardım Ediyor” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

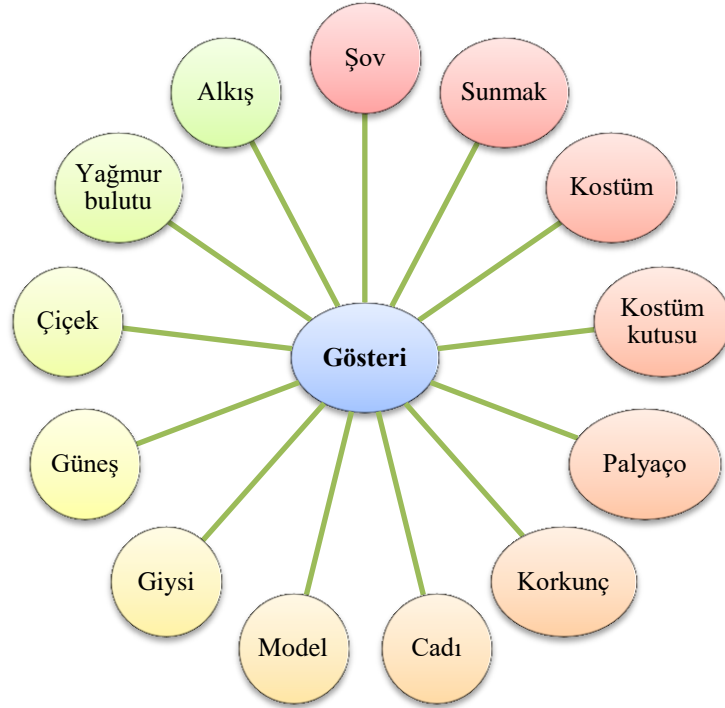
Şekil 33’de görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Caillou Yardım Ediyor” adlı bölümündeki “yardım etmek” ana kavramıyla ilgili olarak 8 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-34: Caillou’nun “Göster ve Açıkla” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

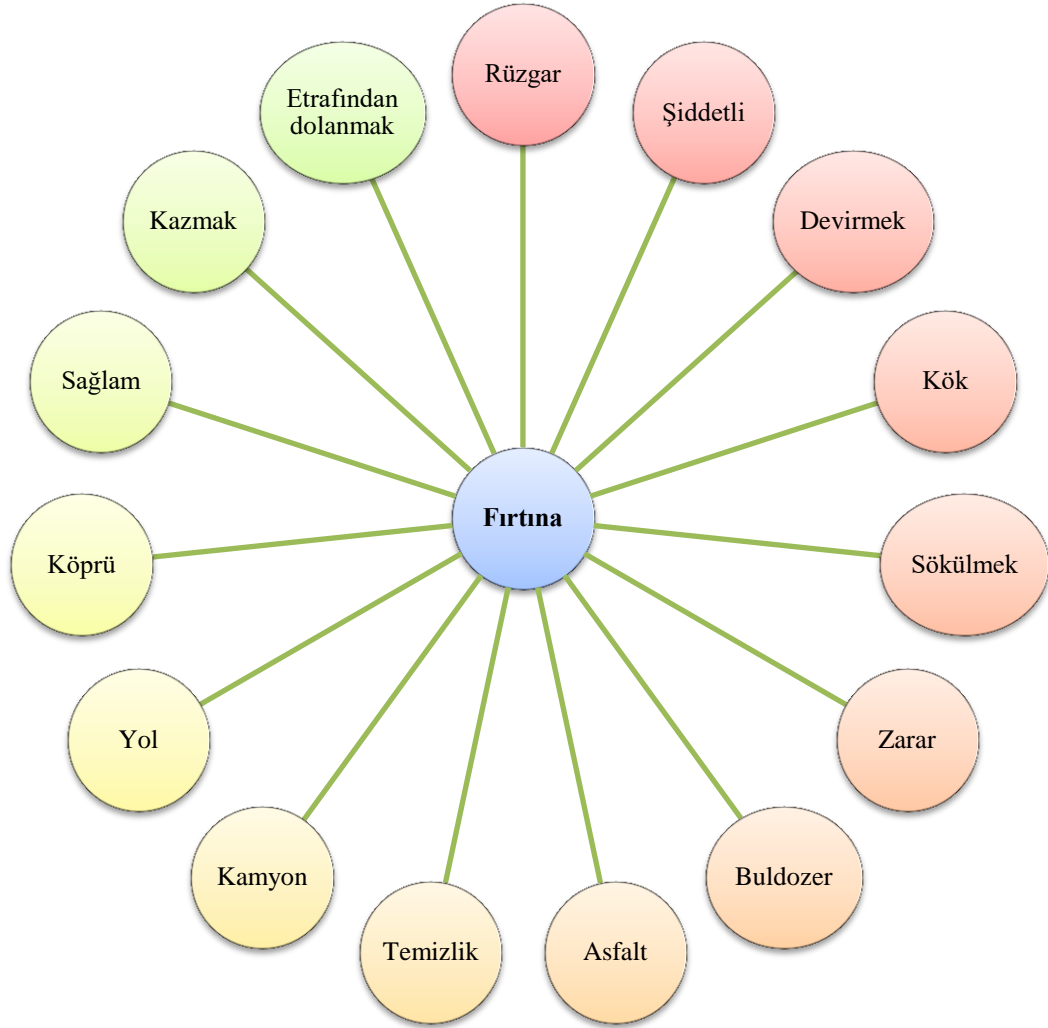
Şekil 34’te görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Göster ve Açıkla” adlı bölümündeki “göstermek ve açıklamak” ana kavramıyla ilgili olarak 11 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-35: Caillou’nun “Caillou’nun Gösterisi” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

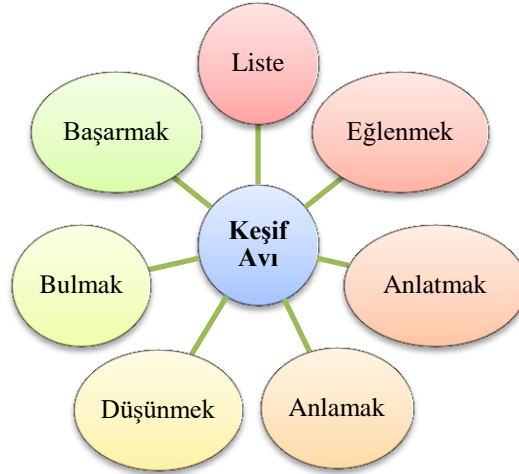
Şekil 35’te görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Caillou’nun Göstersi” adlı bölümündeki “gösteri” ana kavramıyla ilgili olarak 13 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-36: Caillou'nun "Caillou Yol İşçisi" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

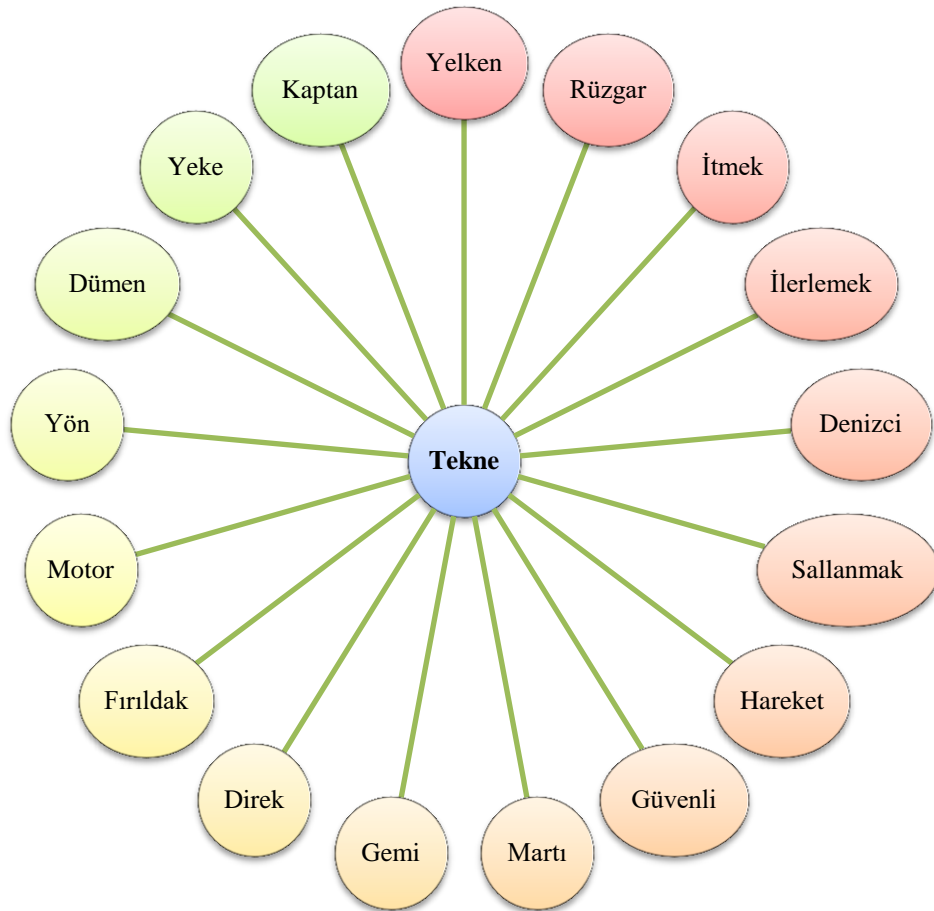
Şekil 36'da görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin "Caillou Yol İşçisi" adlı bölümündeki "fırtına" ana kavramıyla ilgili olarak 15 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-37: Caillou'nun "Caillou'nun Keşif Avı" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

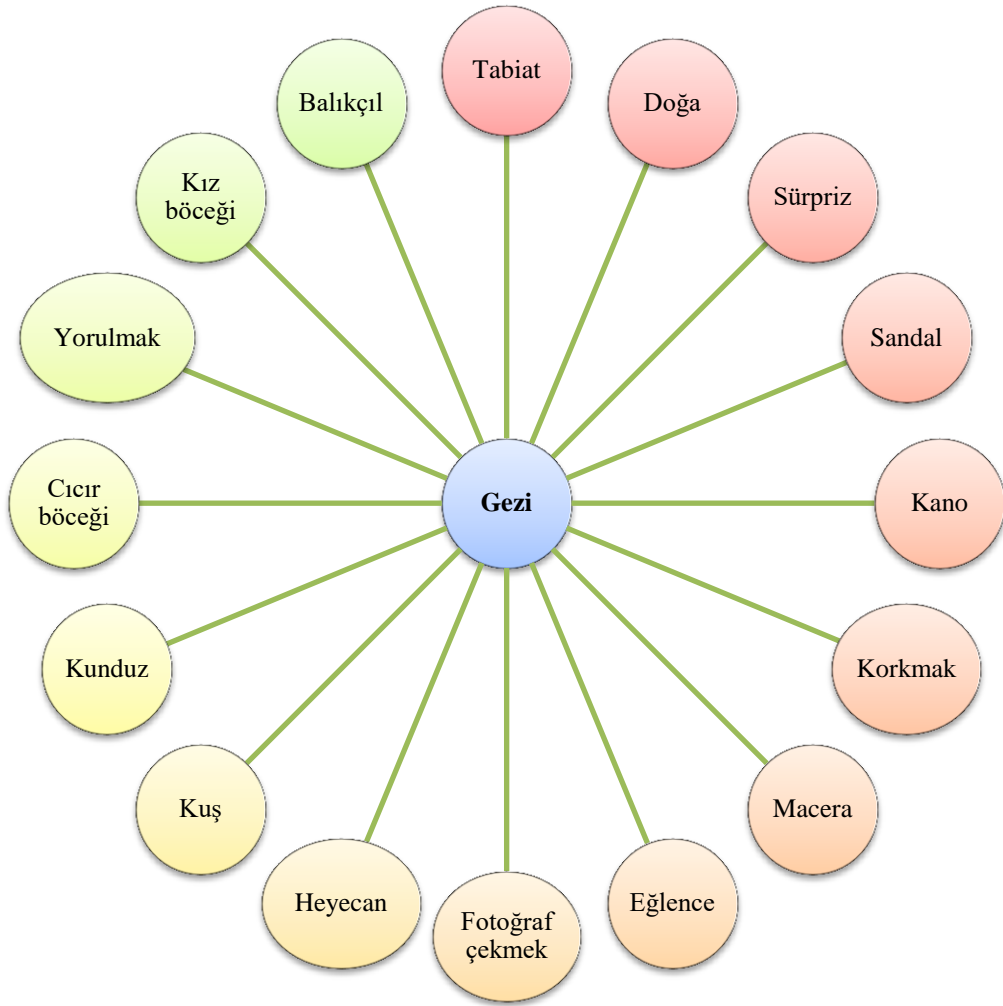
Şekil 37’de görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Caillou’nun Keşif Avı” adlı bölümündeki “keşif avı” ana kavramıyla ilgili olarak 7 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-38: Caillou'nun "Caillou'nun Tekne Macerası" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

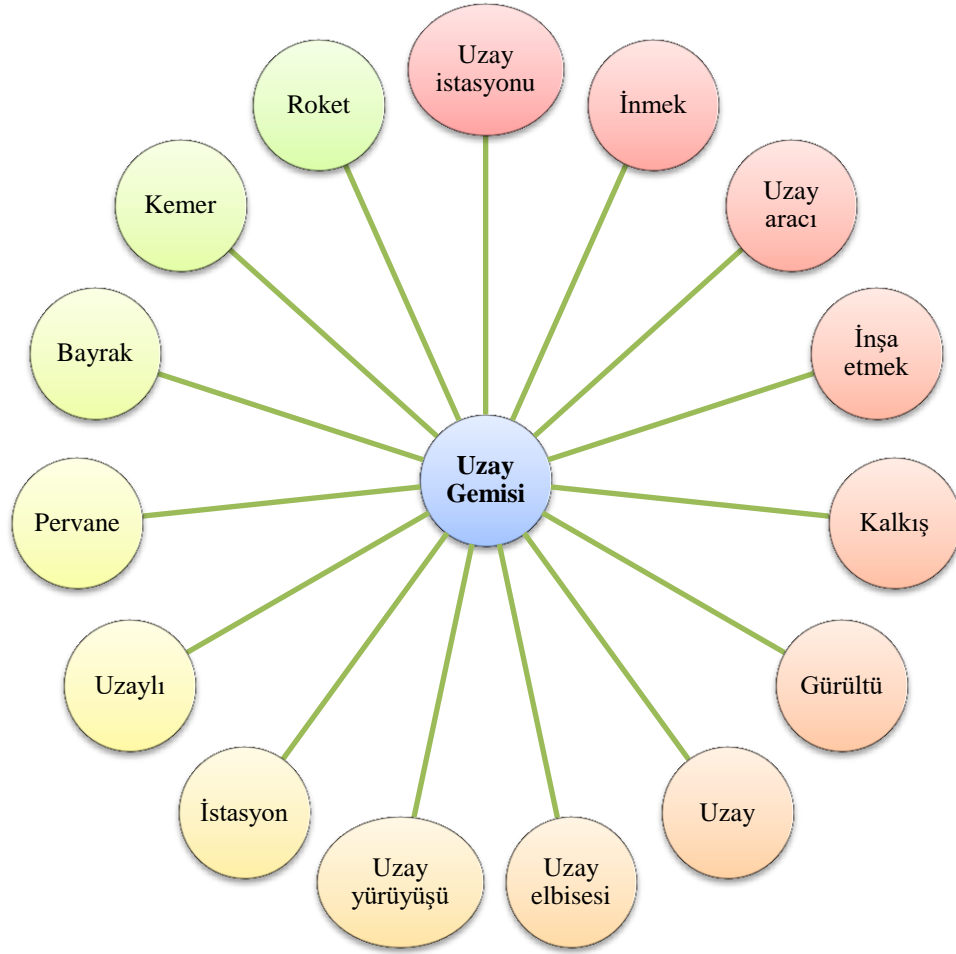
Şekil 38’de görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Caillou’nun Tekne Macerası” adlı bölümündeki “tekne” ana kavramıyla ilgili olarak 17 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-39: Caillou’nun “Caillou’nun Kano Gezisi” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 39’da görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin “Caillou’nun Kano Gezisi” adlı bölümündeki “gezi” ana kavramıyla ilgili olarak 16 yardımcı kavram kullanılmıştır.

Şekil-40: Caillou'nun "Bizim Uzay Gemimiz" Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

Şekil 40'da görüldüğü gibi Caillou çizgi filminin "Bizim Uzay Gemimiz" adlı bölümündeki "uzay gemisi" ana kavramıyla ilgili olarak 15 yardımcı kavram kullanılmıştır.

3.2. Pepee ve Caillou'da Somut ve Soyut Kavramlar

Araştırmanın ikinci alt amacı Pepee ve Caillou'da somut ve soyut kavramları belirlemek şeklindedir. Buna bağlı olarak tespit edilen ana ve yardımcı kavramlar türlerine göre somut-soyut olarak sınıflandırılmış, frekansları ve yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 7: Pepee Çizgi Filminde Ana Kavramların Somut ve Soyut Oluşuna Göre Dağılımı

Kavram Türü	Kavramlar	f	%		
Somut	Aşağı	Yağmur	Hızlı	18	72
	Yukarı	Keşfetmek	Yavaş		
	Kürek sporu	Çöp	Hafif		
	Balıkçı	Saklambaç	Ağır		
	Doktor	Büyük	Şekil		
	Futbol	Küçük	Ay		
Soyut	Sabretmek	Üzmek	Birlik	7	28
	Şaşırtı	Mevsim	Farklılık		
	Paylaşmak				

Tablo 7'ye göre Pepee çizgi filminde tespit edilen ana kavramların 18'i (%72) somut, 7'si (%28) soyut kavramlardır.

Tablo 8: Caillou Çizgi Filminde Ana Kavramların Somut ve Soyut Oluşuna Göre Dağılımı

Kavram Türü	Kavramlar	f	%		
Somut	İlkbahar	Kütüphane	Gösteri	18	90
	Meyve suyu	Yolculuk	Fırtına		
	Koyun	Alışverişe gitmek	Keşif avı		
	Böcek	Pinata	Tekne		
	Elektrik kesintisi	Göstermek ve açıklamak	Gezi		
	Dişçi		Uzay gemisi		
	İtfaiyeci				
Soyut	Yardım etmek			2	10
	Yardım etmek				

Tablo 8'ye göre Caillou çizgi filminde tespit edilen ana kavramların 18'i (%90) somut, 2'si (%10) soyut kavramlardır.

Tablo 9: Pepe Çizgi Filminde Yardımcı Kavramların Somut ve Soyut Oluşuna Göre Dağılımı

Kavram		Kavramlar			f	%
Türü						
Somut	Akmak	Derin	Kano	Ses	156	69.02
	Alabora	Dilim	Kara	Siyah saç		
	Araştırmak	Duruş	Kare	Sormak		
	Asılmak	Düdük çalmak	Karşılaşma	Spor		
	Atak	Dünya	Kaş	Su		
	Atmak	Ebe	Kaymak	Sürmek		
	Ay dede	El	Kaynamak	Şemsiye		
	Ayağı yok	Fırlatmak	Kenar	Şut Takım		
	Ayak	Gece	Kızıl saç	Tek başına		
	Bacağı yok	Gelmek	Kol	Tekerlekli		
	Bacak	Gezegen	Kolay	bebek		
	Bakmak	Gol	Kontrolle gitmek	Telefon		
	Balık	Gökyüzü	Koşmak	Ter		
	Bayram	Göl	Kuru	Tırmanmak		
	Beklemek	Görmek	Kutlama alanı	Top		
	Beraber	Göz	Kürek	Top kaybı		
	Bilim insanı	Göz	Maç	Tutmak		
	Boy	Göz açılmaması	Maske	Üçgen		
	Boy pos	Gün	Muayene etmek	Yağmak		
	Bulmak	Hasta olmak	Olta	Yakalamak		
Büyüklik	Islak	Oyun	Yarış			
Çalım	İlerlemek	Renk	Yarışmak			
Çekmek	İnmek	Röntgen	Yedek oyuncu			
Çıkmak	İzlemek	Saklanmak	Yem			
Çuval	Kale	Sandal	Yuvarlak			
Denemek	Kaleci	Sarı saçlı				
Deniz	Kanca	Sel				
Soyut	Ağrı	Değişik	Kötü	Sağlık	70	30.97
	Ağustos	Dikkat etmek	Davranmak	Sevinmek		
	Akıl yürütmek	Doğum günü	Küsmek	Sevmek		
	Anımsamak	Duygu ifadesi	Mart	Sıkılmak		
	Anneler günü	Eğlenmek	Mayıs	Sobe		
	Aralık	Ekim	Merak etmek	Sonbahar		
	Babalar günü	Elde etmek	Mutlu olmak	Şubat		
	Başarı	Eylül	Nisan	Temmuz		
	Başarılı	Gözlem	Ocak	Turp gibi		
	Başarmak	Haksızlık	Olağanüstü	olmak		
	Beğenmek	Haziran	Ortadan ikiye	Yaz		
	Bel fitiği	Heyecan	ayrılmak	Yenilmek		
	Bıkmak	İlkbahar	Öğrenmek	Yılmak		
	Bilimsel	İyileştirmek	Önce	Yorulmak		
	Bilmemek	İzin vermek	Özellik	Zaman		
	Canı sıkılmak	Kasım	Rastgele			
	Çabuk	Kazanmak	Sabır taşı			
Çatlamak	Kış	Sabretmek				

Tablo 9'a göre Pepee çizgi filminde tespit edilen yardımcı kavramların 156'sı (%69,02) somut, 70'i (%30,97) soyuttur. Pepee'de öğretilen yardımcı kavramların çoğunluğu somut kavramlardır.

Tablo 10: Caillou Çizgi Filminde Yardımcı Kavramların Somut ve Soyut Oluşuna Göre Dağılımı

Kavram Türü	Kavramlar			f	%	
Somut	Açılmak	Etiket	Kemer	Sağlam	202	79.52
	Açmak	Etrafindan	Kesmek	Sallanmak		
	Ağız	Dolanmak	Keşfetmek	Sandal		
	Ağlamak	Ev	Kırılmak	Sessiz		
	Alarm	Fener	Kışlık	Sıcak		
	Alkış	Fırlıdak	Kız böceği	Sopa		
	Almak	Fırtına	Kitap	Söktülmek		
	Anlamak	Florür tedavisi	Koltuk	Sönmek		
	Anlatmak	Fotoğraf çekmek	Korna	Su		
	Araba	Gelişmek	Kostüm	Su aygırı geçidi		
	Aramak	Gemi	Kostüm kutusu	Sunmak		
	Asfalt	Geyik yolu	Kök	Süt		
	Ateş	Gitmek	Köprü	Şapka		
	Atkı	Giysi	Kunduz	Şeker		
	Balıkçıl	Görmek	Kurabiye	Şiddetli		
	Bayrak	Gösteri	Kuru	Şoför		
	Benzin	Greyfurt	Kuş	Şömine		
	Binmek	Güneş	Kuvvetli	Tabiat		
	Bitirmek	Gürültü	Kuzu	Tatlandırma		
	Bulamamak	Hareket	Kütüphane kartı	Tatlı		
	Buldozer	Hava durumu	Kütüphaneci	Temizlemek		
	Bulmak	sunucusu	Limon	Temizlik		
	Cadı	Hazırlanmak	Limonata	Tırtıl		
	Cırcır böceği	Hızlı	Liste	Tüy/Tüylü		
	Çalışmak	Isıtmak	Malzeme	Uçurtma		
	Çıkartmak	Işık	Martı	Uğur böceği		
	Çıkmak	İlerlemek	Mektup	Uzay		
	Çiçek	İnce İnmek	Meyve	Uzay aracı		
	Çiçek bahçesi	İnşa etmek	Model	Uzay elbisesi		
	Çiftlik	İplik	Motor	Uzay istasyonu		
	Davetiye	İstasyon	Mum	Uzay yürüyüşü		
	Denizci	İstemek	Okumak	Uzaylı		
	Devirmek	İş	Ot	Vurmak		
	Dinozor	İtfaiye arabası	Oyun	Yağmur bulutu		
	Direk	İtmek	Oyuncak	Yakmak		
	Diş fırçalamak	Kalın	Öğrenmek	Yangın		
	Diş fırçası	Kalkış	Ördek geçidi	Yapmak		
	Diş kontrolü	Kamyon	Örümcek	Yaprak		
	Dişleri çıkarmak	Kano	Palto	Yeke		
	Doğa	Kaptan	Palyaço	Yelken		
	Doktor	Kar	Pasta	Yol		
	Dümen	Karanlık	Pervane	Yola koyulmak		
	Ekleme	Kardan adam	Portakal	Yorulmak		
	Ekşi	Karınca	Pusula	Yön		
	Eldiven	Kasa	Roket	Yumurta		
	Erimek	Kazmak	Röntgen cihazı	Yumuşak		
	Eskimo evi	Kelebek	Rüzgâr	Yün		
Esmek						
Soyut	Ağrı	Endişelenmek	İzin vermek	Parti	52	20.47
	Başarmak	Endişelenmek	Kırpma	Sonbahar		
	Canı yanmak	Faydalı Güvenli	Kış	Sürpriz		
	Cesur	Hava	Korkmak	Şov		
	Dikkatli olmak	Heyecan	Korkunç	Üzülme		
	Doğum günü	Heyecanlanmak	Lezzetli	Yardıma gelmek		
	Düşünmek	Hikâye saati	Macera	Yaz		
	Eğlenme	Huzursuz	Meksika partisi	Yorulmak		
	Eğlendirmek	İhtiyaç	Merak etmek	Zarar		
	Eğlenmek	İlave etmek	Mutluluk			
	Endişe	İyi hissetmek	Ödünç almak			

Tablo 10'a göre Caillou çizgi filminde tespit edilen yardımcı kavramların 202'si (%79.52) somut, 52'si (%20.47) soyuttur. Caillou'da öğretilen yan kavramların çoğunluğu somut kavramlardır.

Tablo 11: Pepee ve Caillou Çizgi Filmindeki Soyut ve Somut Kavramların Karşılaştırılması

Kavram Türü		Değer	Pepee	Caillou
Ana Kavram	Somut	f	18	18
		%	72	% 90
	Soyut	f	7	2
		%	28	% 10
Yardımcı Kavram	Somut	f	156	202
		%	% 69.02	% 79.52
	Soyut	f	70	52
		%	% 30.97	% 20.47
Toplam	Somut	f	174	220
		%	69.32	80.29
	Soyut	f	77	54
		%	30.67	19.70

Tablo 11'e göre hem Pepee hem de Caillou çizgi filmlerinde ana ve yardımcı kavramların çoğunluğunun somut kavramlar olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Pepee'deki soyut kavram oranının Caillou'dan daha fazla olduğu görülmektedir. Pepee'deki soyut kavram oranı Caillou'dakinden ana kavramlarda %18; yardımcı kavramlarda % 20 oranında daha fazladır.

Filmler arasındaki bu farkın kaynağı Pepee'de yardımlaşma, farklılıkları hoş görme, paylaşma, sevgi gibi değerlerin öğretimine özel önem verilmesi olabilir.

3.3. Pepee ve Caillou'da İsim ve Fiil Türündeki Kavramlar

Araştırmanın ikinci alt amacı "Pepee ve Caillou'da isim ve fiil türündeki kavramları belirlemek" şeklindedir. Buna bağlı olarak tespit edilen ana ve yardımcı kavramlar türlerine göre isim ve fiil olarak sınıflandırılmış, frekansları ve yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 12: Pepee Çizgi Filminde Ana Kavramların İsim ve Fiil Oluşuna Göre Dağılımı

Kavram Türü	Kavramlar			f	%
İsim	Aşağı	Yağmur	Yavaş	21	84
	Yukarı	Çöp	Hafif		
	Kürek sporu	Saklambaç	Ağır		
	Balıkçı	Mevsim	Şekil		
	Şaşırtı	Büyük	Ay		
	Doktor	Küçük	Birlik		
	Futbol	Hızlı	Farklılık		
Fiil	Sabretmek	Paylaşmak	Üzmek	4	16
	Keşfetmek				

Tablo 12'ye göre Pepee çizgi filminde tespit edilen ana kavramların 21'i (%84) isim, 4'ü (%16) fiildir.

Tablo 13: Caillou Çizgi Filminde Ana Kavramların İsim ve Fiil Oluşuna Göre Dağılımı

Kavram Türü	Kavramlar			f	%
İsim	İlkbahar	İtfaiyeci	Fırtına	16	80
	Meyve suyu	Kütüphane	Keşif avı		
	Koyun	Yolculuk	Tekne		
	Böcek	Pinata	Gezi		
	Elektrik kesintisi	Gösteri	Uzay gemisi		
	Dişçi				
Fiil	Alışverişe gitmek	Yardım etmek	Göstermek ve açıklamak	4	20
	Yardım etmek				

Tablo 13'e göre Caillou çizgi filminde tespit edilen ana kavramların 16'sı (%80) isim, 4'ü (%20) fiildir.

Ana kavramların türü (isim-fiil) bakımından Pepee ve Caillou çizgi filmleri arasında benzerlik bulunmaktadır.

Tablo 14: Pepe Çizgi Filminde Yardımcı Kavramların İsim ve Fiil Oluşuna Göre Dağılımı

Kavram Türü	Kavramlar				f	%
İsim	Ağrı	Doğa	Kardan adam	Sabır taşı	146	64.60
	Ağustos	Doğum günü	Kare	Sağlık		
	Alabora	Duruş	Karşılaşma	Sandal		
	Anneler günü	Duygu ifadesi	Kasım	Sarı saçlı		
	Aralık	Dünya	Kaş	Sel		
	Arkadaş	Ebe Ekim	Kenar	Ses		
	Atak	Ekmek	Kış	Siyah saç		
	Ay dede	El	Kızıl saç	Sobe		
	Ayağı yok	Eylül	Kol	Sonbahar		
	Ayak	Gece	Kolay	Spor		
	Babalar günü	Gezegen	Kuru	Su		
	Bacağı yok	Gol	Kutlama alanı	Şemsiye		
	Bacak	Gökyüzü	Kutu	Şubat		
	Balık	Göl	Kürek	Şut		
	Başarı	Göz	lkbahar	Takım		
	Başarılı	Gözlem	Maç	Tek başına		
	Bayram	Gün	Mart	Tekerlekli bebek		
	Bebek	Güneş	Maske	Tekme		
	Bel fitiği	Haksızlık	Mayıs	Telefon		
	Berber	Hava	Minek	Temmuz		
	Bilim insanı	Haziran	Nisan	Ter		
	Bilimsel	Heyecan	Ocak	Top		
	Boy	Heyecan	Olağanüstü	Top kaybı		
	Böcek	Isınma	Olta	Uğurböceği		
	Bulut	Islak	Oyun	Üçgen		
	Büyüklik	İnce	Oyuncak	Yağmur		
	Çabuk	Kale	Önce	Yaprak		
	Çalım	Kaleci	Özellik	Yarış		
	Çiçek	Kalın	Pos	Yaz		
	Çuval	Kanca	Rastgele	Yedek oyuncu		
	Değişik	Kano	Rengârenk	Yem		
	Deniz	Kar	Renk	Yer		
	Derin	Kar topu	Röntgen	Yuvarlak		
	Dilim	Kara	Rüzgâr	Zaman		
Fiil	Akıl yürütmek	Dikkat etmek	Kaynamak	Saymak	80	35.39
	Akmak	Düdük çalmak	Kazanmak	Serinlemek		
	Anımsamak	Eğlenmek	Kontrol gitmek	Sevinmek		
	Araştırmak	Elde etmek	Koşmak	Sevmek		
	Asılmak	Esmek	Kötü davranmak	Sıklıkmak		
	Atmak	Fırlatmak	Küsmek	Sormak		
	Bakmak	Gelmek	Merak etmek	Sürmek		
	Başarmak	Görmek	Muayene etmek	Tırmanmak		
	Beğenmek	Göz açılmaması	Mutlu olmak	Turp gibi olmak		
	Beklemek	Hasta olmak	Ortadan ikiye	Tutmak		
	Bıkmak	İlerlemek	ayrılmak	Üşümek		
	Bilmemek	İnmek	Oynamak	Yağmak		
	Bulmak	İyileştirmek	Oyundan atmak	Yakalamak		
	Canı sıkılmak	İzin vermek	Öğrenmek	Yarışmak		
	Çatlamak	İzlemek	Sabretmek	Yenilmek		
	Çekmek	Kaçmak	Saklanmak	Yılmak		
	Çıkmak	Kaymak	Sarmak	Yorulmak		
	Denemek					

Tablo 14'e göre Pepee çizgi filminde öğretilen yardımcı kavramların 146'sı (%64.6) isim, 80 tanesi (%35.9) ise fiildir.

Tablo 15: Caillou Çizgi Filminde Yardımcı Kavramların İsim ve Fiil Oluşuna Göre Dağılımı

Kavram Türü	Kavramlar				f	%
İsim	Ağız	Giysi	Köprü	Sessiz	179	70.47
	Ağrı	Gösteri	Kunduz	Sıcak		
	Alarm	Greyfurt	Kurabiye	Sonbahar		
	Alkış	Güneş	Kuru	Sopa		
	Araba	Gürültü	Kuş	Su		
	Asfalt	Güvenli	Kuvvetli	Su aygırı geçidi		
	Ateş	Hareket	Kuzu	Sürpriz		
	Atkı	Hava	Kütüphane	Süt		
	Balıkçıl	Hava durumu	kartı	Şapka		
	Bayrak	sunucusu	Kütüphaneci	Şeker		
	Benzin	Heyecan	Lezzetli	Şiddetli		
	Buldozer	Hızlı	Limon	Şiddetli		
	Cadı	Hikâye saati	Limonata	Şoför		
	Cesur	Huzursuz	Liste	Şov		
	Cırcır böceği	Işık	Macera	Şömine		
	Çiçek	İhtiyaç	Malzeme	Tabiat		
	Çiçek bahçesi	İnce	Martı	Tatlı		
	Çiftlik	İplik	Meksika partisi	Temizlik		
	Davetiye	İstasyon	Mektup	Tırtıl		
	Denizci	İş	Meyve	Tüy/Tüylü		
	Dinozor	İtfaiye arabası	Model	Uçurtma		
	Direk	Kalın	Motor	Uğur böceği		
	Diş fırçası	Kamyon	Mum	Uzay		
	Diş kontrolü	Kano	Mutluluk	Uzay aracı		
	Doğa	Kaptan	Ot	Uzay elbisesi		
	Doğum günü	Kar	Oyun	Uzay istasyonu		
	Doktor	Karanlık	Oyuncak	Uzay yürüyüşü		
	Dümen	Kardan adam	Ördek geçidi	Uzaylı		
	Eğlence	Karınca	Örümcek	Yağmur bulutu		
	Ekşi	Kasa	Palto	Yangın		
	Eldiven	Kelebek	Palyaço	Yaprak		
	Endişe	Kemer	Parti	Yaz		
	Eskimo evi	Kış	Pasta	Yeke		
Etiket	Kışlık	Pervane	Yelken			
Ev	Kız böceği	Portakal	Yol			
Faydalı	Kitap	Pusula	Yön			
Fener	Koltuk	Roket	Yumurta			
Fırıldak	Korkunç	Röntgen cihazı	Yumuşak			
Fırtına	Korna	Rüzgâr	Yün			
Florür tedavisi	Kostüm	Sağlam	Zarar			
Gemi	Kostüm kutusu	Sandal				
Geyik yolu	Kök					
Fiil	Açılmak	Dikkatli olmak	Heyecanlanmak	Merak etmek	75	29.52
	Açmak	Diş fırçalamak	Isıtmak	Okumak		
	Ağlamak	Dişleri çıkmak	İlave etmek	Ödünç almak		
	Almak	Düşünmek	İlerlemek	Öğrenmek		
	Anlamak	Eğlendirmek	İnmek	Sallanmak		
	Anlatmak	Eğlenmek	İnşa etmek	Sökülmek		
	Aramak	Ekleme	İstemek	Sönmek		
	Başarmak	Endişelenmek	İtmek	Sunmak		
	Binmek	Erimek	İyi hissetmek	Tatlandırmak		
	Bitirmek	Esmek	İzin vermek	Temizlemek		
	Bulamamak	Etrafindan	Kalkış	Üzölmek		
	Bulmak	dolanmak	Kazmak	Vurmak		
	Canı yanmak	Fotoğraf çekmek	Kesmek	Yakmak		
	Çalışmak	Gelişmek	Keşfetmek	Yapmak		
	Çıkartmak	Gitmek	Kırılmak	Yardıma gelmek		
	Çıkmak	Görmek	Kırpmak	Yola koyulmak		
	Devirmek	Hazırlanmak	Korkmak	Yorulmak		

Tablo 15'e göre Caillou çizgi filminde öğretilen yardımcı kavramların 179'u (%70.47) isim, 75 tanesi(%29.52) ise fiildir.

Tablo 16: Pepee ve Caillou Çizgi Filmindeki İsim ve Fiillerin Kavramların Karşılaştırılması

Kavram Türü		Değer	Pepee	Caillou
Ana Kavram	İsim	f	21	16
		%	%84	%80
	Fiil	f	4	4
		%	%16	%20
Yardımcı Kavram	İsim	f	146	179
		%	%64.60	%70.47
	Fiil	f	80	75
		%	%35.39	%29.52
Toplam	İsim	f	167	195
		%	%66.53	%71.16
	Fiil	f	84	79
		%	%33.46	%28.83

Tablo 16'ya göre incelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde öğretilen ana ve yardımcı kavramların türlerine (isim-fiil) göre dağılımı benzerlik göstermektedir. Her iki filmde de isim soylu kavramlar ağırlıktadır. Ana kavramlardaki isim oranı Pepee'de %84, Caillou'da %80'dir. Yardımcı kavramlarda ise bu oran azalarak Pepee'de %64.6'ya Caillou'da %70'e düşmektedir.

3.4. Pepee ve Caillou'da Kavramları Öğretenler

Araştırmanın bir diğer amacı Pepee ve Caillou'da kavramların öğretiminde rol alan kişileri belirlemektir. Buna bağlı olarak kavramı öğretenler tespit edilmiş, frekansları ve yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 17: Pepee Çizgi Filminde Kavramı Öğretenler, Öğrettikleri Kavram Sayıları ve Yüzdeleri

Öğretici	Kavram	
	f	%
Pepee	166	42,2
Dış Anlatıcı	193	48,8
Anne	21	5,3
Baba	9	2,2
Büyükanne	18	4,5
Büyükbaba	59	14,9
Öğretmen	0	0
Kardeş	90	22,7
Arkadaş	92	23,2
Diğer	10	2,5

Tablo 17'ye göre Pepee çizgi filminde kavramların izleyiciye aktarılmasında en etkin rolü çizgi filmin başkahramanı Pepee (f=166), dış anlatıcı (Şuşu) (f=193) ve arkadaşlar (f=92) oynamıştır.

Tablo 18: Caillou Çizgi Filminde Kavramı Öğretenler, Öğrettikleri Kavram Sayıları ve Yüzdeleri

Öğretimde Rol Alan Kişi	Kavram	
	f	%
Caillou	157	39,4
Dış Anlatıcı	131	32,9
Anne	103	25,8
Baba	77	19,3
Büyükanne	26	6,5
Büyükbaba	15	3,7
Öğretmen	16	4
Kardeş	19	4,7
Arkadaşlar	67	16,8
Diğer	27	6,7

Tablo 18'e göre Caillou çizgi filminde izleyiciye aktarılmasında en etkin rolü çizgi filmin başkahramanı Caillou (f=157), dış anlatıcı (f=131) ve anne (f=103) oynamıştır.

Araştırmanın bulgularına göre incelenen çizgi filmlerde kavram öğretiminde; Pepee'de başkahraman ve dış anlatıcının (Şuşu) ve arkadaşların; Caillou'da ise başkahraman Caillou'nun, dış anlatıcının ve annenin etkin rol oynadığı tespit edilmiştir.

3.5. Pepee ve Caillou'da Dış Anlatıcının İşlevleri

Araştırmanın bir başka amacı Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde dış anlatıcının işlevlerini belirlemektir. Buna bağlı olarak dış anlatıcının işlevleri (kahramanla iletişim/yönlendirme, duygu aktarımı, düşünce aktarımı, bilgi verme ve bağlam oluşturma/ortamı sunma) tespit edilmiş ve frekansları verilmiştir.

Tablo 19: Pepee ve Caillou Çizgi Filmlerinde Dış Anlatıcının İşlevleri

Çizgi Film	Kahramanla İletişim/ Yönlendirme (f)	Duygu Aktarımı (f)	Düşünce Aktarımı (f)	İzleyici ile İletişim		Toplam
				Bilgi Verme (f)	Bağlam Oluşturma/ Ortamı Sunma (f)	
Pepee	146	8	1	50	1	206
Caillou	0	66	40	58	26	190

Tablo 19'a göre Pepee çizgi filminde dış anlatıcının (Şuşu) kahramanla çoğunlukla iletişim/yönlendirme (f=146) ve izleyici ile iletişim (f=50) içinde olduğu,

Caillou çizgi filminde ise dış anlatıcı genellikle izleyiciye bilgi verip (f=58), kahramanın duygu (f=66) ve düşüncesini (f=40) aktardığı sonucuna ulaşılmıştır.

Pepee'de bağlam oluşturma sadece bir defa sunulurken Caillou'da kahramanla iletişim/yönlendirme tekniği hiç kullanılmamıştır.

3.6. Pepee ve Caillou'da Ana ve Yardımcı Kavramların Öğretim Tekniği

Araştırmanın bir başka amacı Pepee ve Caillou'da ana ve yardımcı kavramların öğretim tekniğini belirlemektir. Buna bağlı olarak ana ve yan kavramların öğretim teknikleri tespit edilmiş frekansları ve yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 20: Pepee ve Caillou Çizgi Filmlerinde Ana Kavram ve Yardımcı Kavramların Öğretim Tekniği*

Kavram Öğretim Tekniği	Pepee		Caillou	
	f	%	f	%
1. Doğrudan Gösterim	132	30.76	166	44.98
2. Tümevarım	0	0	3	0.81
3. Tümdengelim	19	4.42	22	5.96
4. Karşılaştırma	17	3.96	5	1.35
5. Müzik				
5.1. Vurgu	90	20.97	104	28.18
5.2. Şarkı	69	16.08	0	0
6. Katılım	46	10.72	34	9.21
7. Merak Unsuru Oluşturma	9	2.09	5	1.35
8. Çatışma				
8.1. İç Çatışma	3	0.69	1	0.27
8.2. Dış Çatışma	0	0	0	0
9. Rol Oynama	44	10.25	29	7.85

* Bir kavramın öğretiminde birden fazla teknik bir arada kullanılmışsa her teknik için ayrı frekans hesaplaması yapılmıştır.

Tablo 20'ye göre Pepee çizgi filminde kavramlar en fazla doğrudan gösterim (f=132), müzikle vurgu (f=90), şarkı (f=69) tekniğiyle izleyiciye aktarılmıştır. Tespit edilen kavramlar izleyiciye aktarılırken kahramanların katılım oranı (f=46) %10.72 iken öğretilen kavramın anlatımında kahramanların rol oynaması (f=44) %10.25 oranındadır.

Caillou çizgi filminde ise kavramlar en fazla doğrudan gösterim (f=166), müzikle vurgu (f=104) tekniğiyle izleyiciye aktarılmıştır. Tespit edilen kavramlar (f=369) izleyiciye aktarılırken kahramanların katılım oranı (f=34) %9.21 iken

öğretilen kavramın anlatımında kahramanların rol oynaması (f=29) %7.85 oranındadır.

Ana kavram ve yardımcı kavramların öğretim tekniği bakımından Pepee ve Caillou'nun benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte kavram öğretiminde şarkı kullanımı bakımından önemli bir fark vardır. Şarkıyla öğretime Pepee'de 69 kez başvurulurken Caillou'da hiç başvurulmamıştır.

3.7. Pepee ve Caillou'da Öğretilen Günlük İletişim Kalıpları

Araştırmanın bir başka amacı Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde öğretilen günlük iletişim kalıplarını ve türlerini belirlemektir. Buna bağlı olarak tespit edilen günlük iletişim kalıpları türlerine göre (takdir, sevgi, şaşkınlık, teşvik ve durumsal) olarak sınıflandırılmış ve frekansları verilmiştir.

Tablo 21: Pepee Çizgi Filminde Günlük İletişim Kalıpları, Türleri ve Frekansları

Tür	GİK	f	Tür	GİK	f
Takdir	Aferin	23	Durumsal	Afiyet olsun	1
	Harika	17		Buyurun	1
	Tebrik ederim	1		Efendim	8
	Harika bir fikir	3		Güle güle	1
Sevgi	Bir tanem	4		Günaydın	5
	Canım	19		Güven bana	1
	Kızım	2		Hoş geldin	2
	Koçum	4		Hoş bulduk	1
	Seni seviyorum	2		Hoşça kal	2
	Tatlım	3		Lütfen	4
	Yavrum	1		Memnun oldum	4
	Evlat	13		Merhaba	87
Şaşkınlık	Kerata	1		Of	3
	Allah Allah	1		Özür dilerim	4
	Eyvah	1		Sağ ol	1
	Hay Allah	3		Sakin ol	6
	Tüh be	1	Tabi	6	
	Vay be	1	Sevinç	İyi ki doğdun	2
Vay canına	2	Oley		1	
Teşvik	Çok yaşa	4	Yaşasın	42	
	Hadi bakalım	3			
	Maşallah	1			
	Yürü be	1			

Tablo 21'e göre Pepee çizgi filminde kullanılan günlük iletişim kalıplarının çoğunluğunu durumsal günlük iletişim kalıpları (f=137) oluşturmaktadır. En fazla kullanılan günlük iletişim kalıbının ise "merhaba" (f=87), "yaşasın" (f=42), "aferin" (f=23) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 22: Caillou Çizgi Filminde Günlük İletişim Kalıpları, Türleri ve Frekansları

Tür	GİK	f	Tür	GİK	f
Durumsal	Affedersiniz	1	Takdir	Harika	9
	Görüşürüz	3		Harika bir fikir	2
	Güle güle	5		İyi işti	2
	Günaydın	1	Sevgi	Canım	15
	Hoşgeldin	3		Hayatım	3
	Hoşçakal	6		Tatlım	16
	İyi geceler	5		Dostum	2
	Tabi	6	Şaşkın	1	
	Lütfen	13	Şaşkınlık	Aman Allahım	1
	Merhaba	37		Vay canına	23
	Özür dilerim	1	Teşvik	Çok iyi	2
	Pekâlâ	1		İyi bir fikir	2
	Sersem	1	Sevinç	Yaşasın	16
	Teşekkür ederim	23			
Üzgünüm	1				

Tablo 22'ye göre Caillou çizgi filminde kullanılan günlük iletişim kalıplarının çoğunluğunu durumsal günlük iletişim kalıpları (f=107) oluşturmaktadır. En fazla kullanılan günlük iletişim kalıbının ise "merhaba" (f=37), "teşekkür ederim" (f=23), "vay canına" (f=23) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 23: Pepee ve Caillou Çizgi Filmindeki Günlük İletişim Kalıplarının Karşılaştırılması

GİK	Değer	Pepee	Caillou
Takdir	f	44	13
	%	%15.01	%6.46
Sevgi	f	49	37
	%	%16.72	%18.40
Şaşkınlık	f	9	24
	%	%3.07	%11.94
Teşvik	f	9	4
	%	%3.07	%1.99
Durumsal	f	137	107
	%	%46.75	%53.23
Sevinç	f	15	16
	%	%5.00	%7.96
Toplam	f	293	201
	%	%100	%100

Tablo 23'e göre Pepee ve Caillou'da günlük iletişim kalıplarının türleri ve kullanım sıklıkları genel olarak birbirine benzemektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada ulaşılan sonuçlar değerlendirilmiş ve elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak bazı öneriler ifade edilmiştir.

4.1. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin kavram öğretimi açısından değerlendirilmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmada Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin yirmişer bölümü betimsel istatistik yöntemlerinden tarama modeliyle incelenmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen “Kavram Öğretimi Değerlendirme Formu” ve “Dış Anlatıcının İşlevi Formu” kullanılarak yapılan değerlendirmede şu sonuçlara ulaşılmıştır:

İncelemeye esas alınan Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin her bir bölümü için öğretilmek istenen ana kavramlar ve her kavramın öğretiminde kullanılan yardımcı kavramlar belirlenmiştir. Pepee’de öğretilmek istenen 25 ana kavram, izleyiciye 522 defa aktarılmış ve 226 yardımcı kavramla desteklenmiştir. Caillou’da ise öğretilmek istenen 20 ana kavram 142 defa tekrar edilmiş ve 254 yardımcı kavramla desteklenmiştir.

Güven’e (2004) göre etkili bir kavram öğretimi için öğretmen ana noktaları tekrar tekrar vurgulamalı, kavramlar arası genel ilişkileri göstermeli, ileri düzey düzenlemeler ve tekrarları içeren etkinliklerle derslerde öğrencileri öğrenmeye yöneltmelidir. Öğrenme aşamasında zaman zaman yapılan tekrarlar etkili bir öğretim için oldukça önemlidir.

Bu çalışmada Caillou ve Pepee’de ana ve yan kavramların bölüm içinde çeşitli şekillerde tekrar edildiği görülmektedir. Bu durum, filmlerin hedef kitlesindeki

çocukların kavramları öğrenmesini ve pekiştirmesini kolaylaştırması bakımından olumlu bir durumdur.

Pepee çizgi filminde ana kavramların ifade edilme sıklığı 522 iken yardımcı kavramların sıklığı ise 1052'dir. Caillou çizgi filminde ise ana kavramın sıklığı 142, yardımcı kavramın sıklığı ise 676 olarak bulunmuştur. Pepee'de bölüm başına kullanım sıklığı ortalaması ana kavramda 20.88, yardımcı kavramda 52.6 iken Caillou'da ana kavramda 7.1, yardımcı kavramda 33.8'dir.

Ana kavram kullanım oranı Pepee'de %33.16 iken Caillou'da %17.36'dır. Pepee'de bir ana kavrama karşılık 2 yardımcı kavram kullanılırken Caillou'da bir ana kavrama karşılık 4.76 yardımcı kavram kullanılmıştır. Bu sonuca göre Pepee ve Caillou'da ana ve yan kavram sayıları (çeşidi) birbirine yakınken Pepee'de kavramların tekrar edilme sıklığı Caillou'ya oranla çok daha fazladır. Bu durum filmlerin hedef kitlesindeki yaş farklılığından kaynaklanmış olabilir. Pepee öncelikli olarak 4-6 yaş grubu çocuklara seslenen bunun yanında 3-9 yaş aralığındaki kitleye de hitap eden bir karakter olarak karşımıza çıkmaktadır. Caillou ise 4 yaşındaki bir çocuğun insanlarla ilişkisini ve günlük yaşamını konu alır.

Duyu organlarımızla algıladığımız varlık ve durumlar somut kavramlarla, algılayamadıklarımız ise soyut kavramlarla ifade edilir. Cantekin, Çağdaş ve Albayrak'a (2000) göre çocuklar somut kavramları soyut kavramlara göre daha kolay öğrenmektedirler. Senemoğlu'na (2010) göre, çocuğun soyut kavramları öğrenebilmesi için soyut işlemler döneminde olması gerekmektedir. Bu tür soyut kavramları bilişsel gelişim bakımından somut işlemler döneminde olan ilkökul yıllarındaki çocuklar öğrenemezler.

İncelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinin ana kavramların türü (somut-soyut) bakımından incelendiğinde Pepee'de tespit edilen 26 ana kavramın 19'unun (%73.07) somut, 7'sinin (%26.92) soyut kavramlar olduğu; Caillou'da tespit edilen 20 ana kavramın 18'inin (%90) somut, 2'sinin (%10) soyut kavramlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretilen ana kavramların izleyici tarafından daha iyi anlaşılır hale gelmesi ve ana kavramın daha iyi öğretilmesi için Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde yardımcı kavramlar bulunmaktadır. Pepee’de verilen toplam 226 yan kavramın 156’sı (%69.02) somut, 70’i (%30.97) soyut kavramlardır. Caillou’da öğretilen toplam 254 yan kavramın 202’si (%79.52) somut, 52’si (%20.47) soyut kavramlardır.

İncelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde öğretilen ana ve yardımcı kavramların çoğunluğunun somut kavramlar olması bu çizgi filmleri izleyen çocukların yaş seviyelerine uygun olduklarını göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre Pepee’deki soyut kavram oranının Caillou’dan daha fazla olduğu görülmektedir. Pepee’deki soyut kavram oranı Caillou’dakinden ana kavramlarda %18; yardımcı kavramlarda % 20 oranında daha fazladır. Filmler arasındaki bu farkın kaynağı Pepee’de yardımlaşma, farklılıkları hoş görme, paylaşma, sevgi gibi değerlerin öğretimine özel önem verilmesi olabilir.

Yağlı’ya (2013) göre Pepee çizgi filmi bireylere toplumsal değerleri aktarmada onların bilgi düzeylerini artırmada ve dış dünyaya açılmalarında görsel bir köprü görevi görmektedir. Pepee Türk kültüründen yola çıkarak ele aldığı konularla ve özellikle de folklorik temalarıyla çocukların beğenisini kazanmaktadır.

Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde öğretilen ana ve yardımcı kavramların türlerine (isim-fiil) göre dağılımı benzerlik göstermektedir. Her iki filmde de isim soylu kavramlar ağırlıktadır. Ana kavramlardaki isim oranı Pepee’de %84, Caillou’da %80’dir. Yardımcı kavramlarda ise bu oran azalarak Pepee’de %64.6’ya Caillou’da %70’e düşmektedir.

MEB tarafından hazırlanan “*Çocuk Gelişimi ve Eğitimi- Dil Gelişimi*” adlı esere (MEB, 2013: 10) göre çocukların ilk kullandıkları sözcükler, nesne isimleri ya da fonksiyonları ile ilgilidir. Bebeklerin ilk sözcükleri geliştirmeleri uzun sürerken, on ya da daha fazla sözcük kullandıktan sonra sözcük hazinesi hızla gelişir. İlk sözcükler; kendine yakın insanlarla (anne, baba), hareket eden nesnelere (top, araba, ayakkabı), tanıdık durumlarla (bay bay, baş baş, yukarı) tanıdık hareketlerin

sonuçları (kirli, ıslak) ile ilgilidir. İkinci yılın son yarısında bebekler, duygularını “mutlu”, “üzgün”, “kızgın” gibi sözcüklerle nitelendirmeye başlarlar.

Araştırmamızda incelenen her iki filmde de isim soylu kavramların ağırlıkta olması yukarıda verilen bilgilerle uyumludur.

Öğretilen kavramın kim tarafından öğretildiği çocuk için önemlidir. Çocuklar, izledikleri film kahramanlarının yeteneklerine sahip olmak isterler ve kendilerini onlarla özdeşleştirirler. Doğruyu-yanlışı, güzeli-çirkini öğrenme yaşındaki çocuk için çizgi filmler örnek alınan eğitici konumundadır (Şirin, 1999). Buna göre öğretilen kavramların çoğunluğunun kahraman tarafından verilmesi kavramın öğrenilmesini ve akılda kalmasını sağlayacaktır.

Pepee çizgi filminde kavramların aktarılmasında en etkin rolü çizgi filmin başkahramanı Pepee (f=166), dış anlatıcı (Şuşu) (f=193) ve arkadaşlar (f=92) rol oynamıştır. Caillou çizgi filminde izleyiciye aktarılmasında en etkin rolü çizgi filmin başkahramanı Caillou (f=157), dış anlatıcı (f=131) ve anne (f=103) oynamıştır.

İncelenen Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde ana kavramlar, bölüm başlığının yanında dış anlatıcı tarafından da vurgulanmaktadır. Dış anlatıcı; izleyiciye bilgi vermekte, bilinmeyeni açıklamakta, kahramanlara veya izleyicilere yol göstermekte ve öğretilen kavramların anlaşılmasını sağlamaktadır. Pepee çizgi filminde dış anlatıcının (Şuşu) kahramanla çoğunlukla iletişim/yönlendirme (f=146) ve izleyici ile iletişim (f=50) içinde olduğu, Caillou çizgi filminde ise dış anlatıcının genellikle izleyiciye bilgi verip (f=58), kahramanın duygu (f=66) ve düşüncesini (f=40) aktardığı tespit edilmiştir.

Dış anlatıcının işlevi bakımından Pepee ve Caillou çizgi filmlerindeki en önemli fark; Caillou’da dış anlatıcının Pepee’deki gibi kahramanla (Caillou) veya kahramanlarla iletişime girmeyip yönlendirmede bulunmamasıdır.

Pepee çizgi filminde kavramlar en fazla doğrudan gösterim (f=132), vurgu (f=90), şarkı (f=69) öğretim tekniği yoluyla izleyiciye aktarılırken Caillou çizgi

filminde ise kavramlar en fazla doğrudan gösterim (f=166), müzik ile vurgu (f=104) tekniği yoluyla izleyiciye aktarılmıştır.

Ana kavram ve yardımcı kavramların öğretim tekniği bakımından Pepee ve Caillou'nun genel olarak benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte şarkıyla öğretime Pepee'de 69 kez başvurulurken Caillou'da hiç başvurulmamıştır.

Gökdayı'ya (2008: 89-110) göre günlük iletişim kalıpları bir toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler sırasında kullanılması adet olan sözlerdir ve hazır birim olarak kullanıldıklarından günlük yaşamdaki iletişimi düzenlemekte ve kolaylaştırmaktadırlar. Günlük yaşamda selamlaşmalarda, tanışmalarda, teşekkürlerde ve vedalaşmalarda sıklıkla kullandığımız kalıp birimleri çocuklara öğretmek önemlidir.

Araştırmada incelenen çizgi filmler günlük iletişim kalıpları bakımından da incelenmiştir. Pepee çizgi filminde kullanılan günlük iletişim kalıplarının çoğunluğunu durumsal ifadeler (f=137) oluşturmaktadır. En fazla kullanılan günlük iletişim kalıbının ise “merhaba” (f=87), “yaşasın” (f=42), “aferrin” (f=23) olduğu belirlenmiştir.

Caillou çizgi filminde de kullanılan günlük iletişim kalıplarının çoğunluğunu durumsal ifadeler (f=107) oluşturmaktadır. En fazla kullanılan günlük iletişim kalıbının ise “merhaba” (f=37), “teşekkür ederim” (f=23), “vay canına” (f=23) olduğu tespit edilmiştir. Pepee ve Caillou çizgi filmleri öğretilen günlük iletişim kalıpları açısından benzerlik göstermektedir.

4.2. Öneriler

Çalışmamızın bu bölümünde araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan yola çıkarak öneriler dile getirilmiştir.

- a. Öğrencilerin seviyeleri göz önüne alınarak her sınıf seviyesinde, çizgi filmlerle kavram öğretimi yapılabilir.
- b. Ülkemizde yerli çizgi film çalışmalarının son derece az olduğu dikkate alınarak çocuklara kavram öğretimine yönelik yerli yapımların sayısı arttırılmalıdır.
- c. İncelenen çizgi filmler, kavram öğretimi ve öğretilen kavramlar açısından sınıflandırılarak derslerde öğretmenler tarafından öğretim materyali olarak kullanılabilir.
- d. Televizyondaki çocuklara uygun olmayan yayınların olumsuz etkilerini azaltmak için incelenen çizgi filmler gibi nitelikli çizgi filmlerin çocuklarla buluşması sağlanmalıdır.
- e. Türkiye’de kavram öğretimine yönelik olarak yayınlanan diğer çizgi filmler üzerinde de kavram öğretimini inceleyen çalışmalar yapılmalıdır.
- f. Çizgi filmlerle kavram öğretiminin öğrencilerin dinleme ve anlama becerileri üzerindeki etkisi ile ilgili çalışmalar yapılabilir.
- g. Teknolojinin ve görsel unsurların hayatın her alanına girdiği bir dönemde öğretmenlere ve öğretmen adaylarına çizgi filmlerle kavram öğretimini nasıl yapılacağı konusunda eğitim verilmelidir.
- h. Üretilen çizgi filmler ders kitapları ile ilişkilendirilerek hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alan, İlkay. (2009). *Sevgi İçerikli Çizgi Filmlerin İlköğretim 5. Sınıftaki Çocukların Görsel Sanatlar Dersinde Yaptıkları Resimler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Alperen, Nusret. (2001). *Türkçe Okuma ve Yazma Eğitim Rehberi*. Ankara: Alperen Yayınları.
- Altun, Adnan. (2013). *Okul Öncesi ve Ortaokul Öğretmenlerinin Görüşleri: Medya Okuryazarlığı Derslerle Nasıl İlişkilendirilebilir?*, 1. Çocuk ve Medya Kongresi, Çocuk Vakfı Yayınları, 59-70, İstanbul.
- Aral, Neriman ve Aktaş, Yaşare. (1997). *Çocukların Televizyon Ve Diğer Etkinliklerle Harcadıkları Sürenin İncelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13, 99-105.
- Aral, Neriman; Ceylan Remziye ve Bıçakçı, Müdriye Yıldız. (2011). *Çocukların Televizyon Seyretme Alışkanlıklarının Yaş Ve Cinsiyete Göre İncelenmesi*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 19, 489-498.
- Arslan, Filiz; Ünal, Ayşe Sevim; Güler, Hamide ve Kardeş Kadriye. (2006). *Okul Çağı Çocuklarının Televizyon İzleme Alışkanlıklarının İncelenmesi*. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 5(6). 391-401.
- Aşçı, Ezgi. (2006). *Televizyondaki Çizgi Ve Animasyon Karakterlerin Farklı Yerleşim Yerlerinde Yaşayan Çocukların Tüketici Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Aşkaroğlu, Belgüzar. (2006). *Şiddet İçeren Çizgi Filmlerin İlköğretim Dönemi Çocuklarının Resimleri Üzerine Etkileri*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Atan, Uğur. (1995). *Animasyonun Kültür Aktarımındaki Yeri*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim İş Eğitimi Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

- Avşar, Zakir. (2014). *Medya Okuryazarlığı*. İletişim ve Diplomasi, 2(3), <http://www.iletisimvediplomasi.com/medya-okuryazarligi-prof-dr-zakir-avsar/>.
- Ayan, Selin ve Baş, Bayram. (2015). *Çizgi Filmlerdeki Söz Varlığıyla İlkokul Öğrencilerinin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma*. Ana Dili Eğitimi Drrgisi. 3(4), 84-99.
- Bacanlı, Hasan. (2002). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Bayındır, Nida. (2015). *Sınıf Öğretmenlerinin Çizgi Filmlerin Öğretimsel Rolüne İlişkin Görüşleri*. The Journal of Academiz SocialSciences Studies. (41). 109-117.
- Beydoğan, H. Ömer. (1998). *Çocuklarda Dil Edinimi ve Kavram Öğrenme*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Yay.
- Bilici, İbrahim (2014). *Medya Okuryazarlığı ve Eğitimi*, Ankara:Nobel Yayınları.
- Bilis, Pınar. (2011). *Çizgi Filmlerde Temsil Edilen Toplumsal Değerler Sistemi*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Bursalı Hamiyet. ve Ünal Topçuoğlu F. (2015). *Çizgi Dizilerin 5. Ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Söz Varlığına Katkısı*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12 (29), 60-74.
- Büyüköztürk, Şener, Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Can, Aytekin. (1995). *Okul Öncesi Çocuklara Yönelik Televizyon Programları İçinde Çizgi Filmlerin Çocukların Gelişimine ve İletişimine Etkileri*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Cantekin, Semra; Çağdaş, Aysel. ve Albayrak, Huriye. (2000). *Okul Öncesinde Kavram Gelişimi ve Bilişsel Etkinlik Örnekleri*. İstanbul: Ya-pa Yayınları.
- Centerwall, Brandon. S. (1992). *Television and Violence- The Scale of the Problem and Where to Go From Here*. Special Communication-Jama. 267(22). 3509-3060.
- Cesur, Sevim ve Paker, Oya. (2007). *Televizyon ve Çocuk: Çocukların TV*

- Programlarına İlişkin Tercihleri*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi www.e-sosder.com, 6 (19) (106-125).
- Cortes, E. Cortes. (2005). *How the Media Teach*. Yearbook of the National Society for the Study of Education, 104(1), 55.
- Çiçek, Ali. (2002). *0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Dil Gelişimi*. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(1). 115-124.
- Demir, Özcan. (2013). *Türk Televizyonlarında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Toplumsallaşma Sürecine Etkilerinin Değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Duman, B. (2008). *Eğitim ve Öğretimle İlgili Temel Kavramlar. Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Maya Akademi.
- Ergin, Muharrem. (2002). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Eskandari, Maryam. (2007). *İran'da Tv'de Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlkokul Öğrencilerinin Eğitimine Etkisi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Grafik Eğitimi Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Fidan, Özden. (2014). *"Anadili Edinimi"*. (Ed: Rezan Çeçen Eroğul, Filiz Yurtal). Eğitim Psikolojisi El Kitabı. Ankara: Mentis Yayınları. 181-211.
- Güven, İsmail. (2004). Etlili Bir Öğretim İçin Öğretmenden Beklenenler, Milli Eğitim Dergisi, 164.
- Gökdayı, Hürriyet. (2008). *"Türkçede Kalıp Sözler"*, Bilig, 44, 89-110.
- Işıtan, Sonnur, Özgül, Sinem ve Avcı, Kerem. (2012). *Çocukların Çizgi Film Tercihleri Üzerine Betimsel Bir Çalışma*, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi 3. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi. 65-70.
- İlhan, Vahit. Ve Çetinkaya, Çetin. (2013). *İlkokul Öğrencilerinin Tematik Çocuk Kanallarındaki Çizgi Filmleri İzleme Alışkanlıkları*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. 2(1). 317-325.
- İnce, Metin. (1991). *Çizgi Filmlerin 6-18 Yaş Grubu Bireylerin Yaşantılarında Yeri ve Önemi*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Sanatları Bölümü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Kaba, Fethi. (2001). *Türkiye’de Çizgi Film: Gelişimi ve Eğitimi*. Eskişehir.
- Kaptan, Fitnat. (1998). *Fen Öğretiminde Kavram Haritası Yönteminin Kullanılması*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 14, 95-99.
- Karadağ, Özay. (2013). *Kelime Öğretimi*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Karasar, Niyazi. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, Adem. (2008). *Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Kılıç, Figen. (2008). *Kavramların Öğretiminde Kavram Analizi Yönteminin Akademik Başarıya ve Bilişsel Esnekliğe Etkisi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 18 (2), 223-228.
- Kılıç, Zehra. (1997). *Özel Dershanelerde Fen Bilgisi Dersinin (Maddeyi Tanıyalım Ünitesi) Deneyle Öğretilmesinin Kavramların Kazanılmasına ve Hatırlanmasına Etkisi*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Korkmaz, Zeynep. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK yayınları.
- Köşker, Nilgün. (2005). *Televizyondaki Çizgi Filmlerin (Animasyon), İlköğretim Çağı Çocuklarının Eğitimi Üzerine Etkileri*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Malatyalı, Emine ve Yılmaz, Kaya. (2010). *Yapılandırmacı Öğrenme Sürecinde Kavramlar ve Önemi: Kavramların Pedagojik Açından İncelenmesi*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 3(14), 320-332.
- MEB. (2008). *Öğrencilerin Televizyon İzleme Alışkanlıkları*, Ankara.
- MEB. (2013). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi- Dil Gelişimi*. Ankara.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Sage Publication: London.
- Onan, Bilginer. (2013). *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Onaran, Alım Şerif. (1999). *Türk Sineması Cilt I*, Kitle Yayınları, Ankara.
- Oruç, Cemil; Tecim, Erhan ve Özyürek, Hilal. (2011). *Okul Öncesi Dönem*

Çocuğunun Kişilik Gelişiminde Rol Modellik ve Çizgi Filmler. Ekev Akademi Dergisi, 48, 964-968

- Özakçaoğlu, Nilüfer. (2009). *Çizgi Filmlerin Eğitilebilir Zihinsel Engelli Öğrencilerin Resimlerine Anlatım, Biçim ve Renk Olarak Yansımaları*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Özbay, Murat. (2001). *0-6 Yaş Grubu Çocuklarındaki Dil Gelişiminin Türkçe Öğretimi Açısından Önemi*. Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, 1(7), 97-103.
- Özbay, Yaşar. (2004). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi* (Kuram-Araştırma-Uygulama). 5. Baskı, Pegem A Yayınları: Ankara.
- Özer, Servet. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı*. Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde.
- Özön, Nijat. (1981). *Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- RTÜK ve MEB. (2007). *İlköğretim Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara.
- RTÜK. (2008). *Medya Okuryazarlığı Tarihçesi*.
- RTÜK (2009) *Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması 2*.
- Samur, Ayşe; Demirhan Tuğba; Soydan, Sema ve Önkol, Lemis. (2014). *Pepee Çizgi Filminin Ebeveyn Öğretmen ve Çocuk Gözüyle Değerlendirilmesi*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(26), 151-166.
- Senemoğlu, Nuray. (2010). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim* (17. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Şeker, Tülay ve Balcı, Emre Vadi (2013). *Yeni Türk Çocuk Dizi Fenomeni "Pepee" Çizgi Dizisinin Alımlama Analizi*. Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 243-263.
- Şimşek, S., Baran, G. (2001). *Televizyon ve Çocuk. Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı*, Ankara: Ya-pa Yayıncılık.
- Şirin, Mustafa Ruhi. (1999). *Kuşatılmış Çocukluğun Öyküsü*. İstanbul: İz Yayınları.

- TDK. (2005, 2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Tural, Ayşegül. (2011). *Sosyal Bilgilerde Yapılandırmacı Yaklaşımla Kavram Öğretimine Yönelik Model Geliştirme*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Turalı, Dilek. (2001). *Çizgi Film Sanatı ve Türkiye’de Çizgi Film Sanatının Batıya Göre Karşılaştırılması*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Lisans Bitirme Tezi.
- Türkmen, Nilgün (2012). *Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Rolü ve Pepe*, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 36 (2), 139-158.
- Tüzel, Sait (2012). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Medya Okuryazarlığı Eğitimi: Bir Eylem Araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale.
- Tüzel, Sait. (2009). *Animasyon Film ve Türk Masal Kahramanlarının Özelliklerinin Çocuk Eğitimi Açısından Karşılaştırılması*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Çanakkale.
- Ülgen, Gülten. (2004). *Kavram Geliştirme Kuramları ve Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Vygotsky, L. S. (1998). *Düşünce ve Dil*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Yağlı, Ali (2013). *Çocuğun Eğitiminde ve Sosyal Gelişiminde Çizgi Filmlerin Rolü: Caillou ve Pepee Örneği*. Turkish Studies, 8(10) 707-719.
- Yapıcı, Şenay. (2004). *Çocukta Dil Gelişimi*. İnsan Bilimleri Dergisi, 1 (1), 1-17.
- Yaşar, Mustafa. ve Paksoy, İpek. (2011). *Çizgi Filmlerdeki Saldırgan İçerikli Görüntülerin, Çocukların Serbest Oyunları Sırasındaki Saldırganlık Düzeylerine Etkisi*, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20 (2), 279-298.
- Yorulmaz, Bilal. (2013). *Pepee Çizgi Filminin Din ve Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 6 (24). 438-448.

www.bilisimdergisi.org/pdfindir/s147/pdf/106-113.pdf, (Erişim tarihi: 17.02.2015)

<http://www.haber7.com/televizyon/haber/787115-pepeenin-annesi-pepeeyi-anlatti>
(Erişim tarihi:23.12.2015)

<http://www.kundak.org/cizgi-filmler/caillou-kimdir.html> (Erişim tarihi:22.12.2015)

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Caillou> (Erişim tarihi:12.12.2015)

<http://www.evimizde.com/konudetay.php?kid=5> (Erişim tarihi:23.12.2015)

www.gorselsanatlar.org (Erişim tarihi:12.12.2015)

www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6112.doc (Erişim tarihi:23.12.2015)

http://ismek.ibb.gov.tr/ismeksanatlarikurslari/webedition/file/2014_hbo_program_modulleri/Dil_Gelisimi.pdf (Erişim tarihi:11.01.2016)

<http://talataksu.blogcu.com/bruner-in-bilissel-gelisim-kurami/49104>.
(Erişim Tarihi: 15.01.2016)

<http://www.medyaokuryazarligi.org.tr/tarihce.html>. (Erişim Tarihi: 15.01.2016).

EKLER

EK-2:Dış Anlatıcının İşlevi Formu:

No	Bölüm	Dış Anlatıcının İşlevi				
		Kahramanla İletişim- Yönlendirme (f)	Duygu Aktarımı (f)	Düşünce Aktarımı (f)	İzleyici İle İletişim	
					1= Bilgi verme (f)	2= Bağlam oluşturma /ortamı Sunma (f)
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						

EK-3: İncelenen Senaryo Örnekleri

Örnek-1: Pepee'nin "Asıl Küreklere Pepee" Adlı Bölümü

Şuşu: **Merhaba**, Pepee

Pepee: **Merhaba** Şuşu

Şuşu: Çok **heyecanlı** görünüyorsun hayırdır **canım** ne oldu?

Pepee: Şey Şuşu, dedem bugün bizim sınıfı göle götürecektir.

Şuşu: Ne güzel

Pepee: Orda bize yeni bir **spor** öğretecektmiş

Şuşu: Gölde ne **sporu** öğretecek acaba, ben de çok merak ettim.

Gölde yapılan bir **spor**. Hmm aklıma bir şeyler geliyor ama dur bakalım.

Pepee: Ben **spor**ların hepsini çok seviyorum şuşu.

Şuşu: Sen hangi **spor**ları biliyorsun Pepee?

Pepee: Aaa, şey futbol biliyorum, basketbol biliyorum.

Şuşu: Evet

Pepee: Bisiklete biniyorum örneğin, sonra koşmak, yürümek trampolinde zıplamak gibi **spor**ları da biliyorum. Ama aslında çok **spor** var değil mi Şuşu?

Şuşu: Evet **canım**. tenis, voleybol, jimnastik, dövüş **spor**ları gibi daha adını sayamadığım pek çok **spor** vardır **canım**.

Pepee: Ayy, ben hepsini **öğrenmek** istiyorum.

Şuşu: Ne güzel bir tanem, istersen öğrenirsin tabiki.

Dede: Pepee, oğlum.

Pepee: Dede, merhaba

Dede: **Merhaba koçum**, hazır mısın?

Pepee: Evet dede hazırım.

Dede: Ee hadi atla o zaman

Pepee: Çok **heyecanlı**yım. İlk kimi alacağız dede?

Dede: Şila'yla Zeze'yi alacağız Pepee. Zeze de Şilalara gelecekti.

Pepee: **Harika**, işte ordalar. Şıla, Zeze

Zeze: Ha, geldiler.

Şıla: **Merhaba**

Pepee: **Merhaba**

Dede: **Merhaba** kızlar

Şıla: Söylemeyecek misin dede, ne **sporu** öğreneceğiz bugün?

Dede: Herkesi alınca söyleyeceğim

Pepee: İşte Bibi'ler de orda

Dede: Ooo, hepsi toplanmışlar, ne güzel.

Pepee: Herkese **merhaba**

(hepsi birlikte) **merhaba**

Dede: İşte **takım** tamamlandı

Pepee: Şimdi söyleyebilirsin o zaman

Dede: Neyi söyleyebilirim pepe?

Zeze: Bugün hangi **spor**la tanışacağımızı tabi ki

Dede: Tabi ya

Bibi: Öyle merak ediyorum ki.

Mimi: Ben de, ben de

Keke: Ben meraktan çatladım bile

Bibi: Hadi söyle dede

Dede: Bugün sizi tanıştıracığım **sporun** adı "kürek".

Dudu: Aaa, kürek diye bir **spor** mu var?

Dede: Evet çocuklar, kürek çok eğlenceli **spor** dallarından biridir.

Zeze: Ayy, çok **heyecanlıyım** çok

Dede: Şimdi çocuklar, önce iki **takıma** ayrılacağız. Pepee, Zeze, Bibi, Dudu siz bir **takım** olun

Dudu: **Takım**ımıza bir ad bulalım mı dede?

Dede: Aaa tabi bulabilirsiniz. Keke, Tutu, Mimi, Şıla siz de diğer **takım**sınız.

Mimi: Biz de bir ad bulalım arkadaşlar.

Pepee: Bizim **takım**ımızın adı tonguç **takım**ı.

Tutu: Tonguç mu? Nerden buldunuz o adı?

Bibi: Biz yeni doğan bir **takım**ız ya tonguç doğuş demek. Babam söylemişti.

Dede: Çok güzel, çok anlamlı bir ad oldu bu. Dünyada önemli **başarı**lara imza atan ilk Türk kürekçimizin adı da Tonguç'tur çocuklar.

Dudu: Evet, Tonguç **takım**ı kürek çekmeye hazır.

Mimi: Ya biz de **takım**ımıza güzel bir isim bulalım.

Dede: **Kürek sporu**nun çok ama çok eski bir **spor** dalı olduğu söylenir.

Bakın çocuklar, bunlar kürek çekeceğimiz **kanolar**ımız

Pepee: Aaa, **sandala** benziyor ama zayıflamış **sandal** gibi

Dede: Evet Pepee doğru, çok eski zamanlarda insanlar ağaçları oyarak böyle **kanolar** yapmış ve kürek **yarış**larının ilk kez Mısır'da Nil nehrinde yapıldığı sanılıyor.

Keke: Aaa, bizim **takım**ımızın adı da Nil olsun o zaman. **Kürek sporu**nun doğduğu yer.

Mimi: **harika!**

Tutu: Ben de sevdim bu adı.

Şıla: Bence de çok güzel. Tonguç **takım**ına karşı.

Dede: Tamam. İki **takım** da o zaman üstünü giysin gelsin bakalım.

Şuşu: Çocuklar!

Bibi- Zeze- Tutu- Keke-Dudu-Şıla- Pepee: **Merhaba** Şuşu!

Şuşu: Ne kadar güzel olmuşsunuz böyle, çok güzel görünüyorsunuz.

Pepee: Dedem bize bugün **kürek sporu**nu öğretecekmiş Şuşu.

Şuşu: Ayy, çok güzel bir **spor** seçmiş deden Pepee.

Zeze: Hepimiz çok **heyecanlı**ız.

Tutu: Biz **spor** dallarını öğrenmeyi çok seviyoruz Şuşu.

Şuşu: **Aferin** hepinize bütün **spor**ları öğrenin çocuklar, hepsini yapmasanız bile **öğrenmek**, bu **spor**ları bilmek tanımak, sizin için çok faydalı.

Şıla: İşte dedem geliyor

Dede: Çocuklar çok güzel oldunuz yahu. Durun bir fotoğrafınızı çekeyim. Önce topluca, şimdi Nil **takımı** poz versin bakalım. Tonguç **takımını** göreyim. Çok güzel görünüyorsunuz çocuklar. Şimdi, önce sizlere bilmeniz gerekenleri anlatacağım, sonra da mini bir **karşılaşma** yapacağız kimin **kazandığının** çokta önemi olmaya, **spor** yapmaktan keyif alacağınız bir **karşılaşma**. Hadi şimdi bıkmadan, yılmadan çalışmalarımıza başlayalım. Evet öğrettiğim gibi. Düdükle başlıyorsunuz. Evet şimdi gerçek bir **sporcu** hiçbir zorlukta yorulmaz. Nil **takımı** binsin **kanosuna**. Gel keke sana da yardım edeyim çocuğum.

Pepee: Çok **heyecan**landım

Zeze: Ben de.

Dede: Ve Tonguç **takımı** da biniyor **kanosuna**. Dikkatli binin. **Kanoyu** **alabora** etmeyin.

Bibi: Aaa, ben ne yaptım?

Dede: Tüm **takım** iyi mi?

Pepee: Biraz ıslandık sadece.

Keke: Islak Tonguçlar.

Tutu: Olsun serinlemişsinizdir.

Zeze: Evet, çok güzelmiş.

Dudu: Ben de ıslanayım bari

Dede: Hadi yardım edin Tonguçlar şu **kanoyu düz** çevirelim.

Zeze: Evet, **kano** şu an **ters** duruyor.

Dede: Hadi gelin sizi **kanoya** bindirmeye yardım edeyim. Dikkatli binin şimdi evet şimdi iki **takım** da hazırsa düdükle başlıyorsunuz. Öğrettiğim gibi birbirinizle ahenk içinde küreklere **asılıp kanonuzu** karşı kıyıya doğru **sürüyorsunuz** ben sizi karadan takip edeceğim. Birbirinizle ahengi bozmayın, çok iyisiniz ahengi bozmayın, evet nil

takımı aynı anda **asılın** küreklere. Hadi, hadi, yetişebilirsiniz Tonguçlara. Hadi Tonguçlar, toparlanın nil **takımı** geliyor. Hadi **asılın** küreklere. Ha gayret az kaldı çocuklar.

Zeze: Aaa, Pepe(Pepee'nin küreği düşer)

Pepee: Bizi geçecekler

Dede: Olur böyle şeyler, durmayın, **asılın** küreklere, **asılın**, devam edin.

Pepee: Ee, dede kim yendi?

Mimi: Evet kim önce geldi karaya?

Dede: Vallahi göremedim tam çocuklar. Yani ben küreği almaya çalışırken hanginiz önce geldi fark edemedim.

Tutu: Aaa, **karşılaşmanın** sonucunu bilemeyecek miyiz yani?

Dudu: Boş verin sonucu kendisi çok eğlenceli değil miydi?

Zeze: Evet çok eğlenceliydi. Kollarımın şurası ağrıyor kürek çekmekten.

Keke: Benim de.

Bibi: Yine de sonucunu da bilsek güzel olurdu.

Pepee: Evet ya.

Şıla: Annemlere göstermek için biraz da **kanoda** fotoğrafımız olsaydı keşke.

Dede: Bir dahaki sefere artık üzülmeysin.

Pepe: Aaa, Maymuş.

Bibi: Maymuş bir sürü fotoğrafımızı çekmiş. Şunlara bakın.

Mimi: Sonucu da çekmiş mi?

Pepe: Aynı anda gelmişiz aynı anda.

Dudu: **Çok yaşa** Maymuş.

“Asıl Küreklere Pepee” Bölümünün Ana ve Yan Kavramları

Örnek-1: Caillou'nun "Elektrik Kesintisi" Adlı Bölümü

Muhabir: Bu akşam hava soğuk ve karlı olacak. Kuzeyden esen sert rüzgâr hava sıcaklığını düşürecek. Yetkililer bölge sakinlerinden dikkatli olmalarını istiyor.

Dış Anlatıcı: Caillou ve babası kuvvetli fırtınanın oturdukları bölgeye doğru ilerlediğinden henüz haberdar değillerdi.

Caillou: Gilbert. Dışarıya mı çıkmak istiyorsun Gilbert?

Baba: Onu niçin dışarı çıkarmıyorsun?

Caillou: Tamam. Hadi Gilbert. Baba, bak.

Dış Anlatıcı: Caillou, kardan çok etkilenmişti. Rüzgâr çok kuvvetli esiyordu. Karların havada daireler çizerek uçuşmasına dolayısıyla da görüş açısını oldukça daralmasına sebep oluyordu. Caillou, bir sonraki günün kardan adam yapmak için mükemmel bir gün olacağından emindi.

Baba: Gerçekten şiddetli bir fırtına. Hava durumu sunucusu bu gece don olabileceğini söyledi. Evin sıcaklığını arttırsam iyi olur. Hadi sen de gidip annene masayı hazırlarken yardım et.

Caillou: Tamam baba. (oyuncak arabalarını sürerek gider.)

Kırmızı ışık, yeşil ışık, kırmızı ışık.

Anne: Merhaba tatlım acıktın mı?

Caillou: Evet. Yeşil ışık. Tamam. Şimdi park ediyoruz.

Anne: Aaa, ne korkunç bir fırtına değil mi?

Baba: Daha da kötüye gidiyor gibi.

Anne: Peki endişelenmeye gerek yok, her şey kontrol altında. Hımm, neden akşam yemeğinde ellerini yıkamıyorsun Caillou?

Dış Anlatıcı: Caillou, anne ve babasının niçin bu kadar endişelendiğini merak etti.

Baba: Sanırım sihirli kelimeleri unuttuk.

Anne-Baba: Yeşil ışık.

Caillou: Heyy, baba (Elektrik kesilir)

Dış Anlatıcı: Caillou, karanlıkta kendini çok yalnız hissediyordu ve kendi kendine ışıkları yeniden yakmaya karar verdi. Caillou, bütün ışıkların bu şekilde kendi kendine nasıl sönebildiğini anlayamamıştı. Işıkları yakamayınca çok korktu.

Caillou: Baba

Baba: Geliyorum Caillou. Olduğun yerde kal.

Caillou: ışıklar çalışmıyor baba.

Baba: Fırtınadan dolayı elektrik kesilmiş olmalı.

Caillou: Bu ne demek?

Baba: Elektrik kesintisi olduğunda ışıklar yanmaz.

Dış Anlatıcı: Caillou, bir fırtınanın elektrik kesintisine sebep olabileceğini bilmiyordu. Böyle bir şeyi daha önce duymamıştı.

Baba: Hadi aşağı inip fenerlerimizi alalım.

Anne: Rozi, mumlara doğru üfleme tatlım. Görmek için onlara ihtiyacımız var.

Baba: bodrum kata inip fenerleri ve mumları getireyim olur mu?

Caillou: Ben de senin gelmek istiyorum.

Dış Anlatıcı: Caillou, fenerlerini bulması için babasına yardım etmek istedi.

Anne: Dikkatli olun orası daha karanlık.

Baba: Fenerleri bodrumda saklamak iyi bir fikir değilmiş değil mi Caillou?

Caillou: Çok dikkatli ol baba.

Dış Anlatıcı: Caillou, cesur olmaya çalışıyordu ama karanlıkta yalnız kalmaktan hoşlanmadı.

Caillou: Baba.

Baba: Her şey yolunda Caillou. Olamaz, işte bak mumum söndü. Fenerlerin burada bir yerde olduğundan eminim.

Caillou: Baba.

Dış Anlatıcı: Caillou, karanlıkta tek başına oturmaktan çok korkmuştu. Babasını artık göremeyeceğini düşündü.

Baba: İşte geldim.

Dış Anlatıcı: Babasının görüntüsü önce Caillou'yu çok korkuttu ama onun elinde elektrik fenerini görünce çok rahatladı.

Baba: Özür dilerim Caillou, seni korkutmak istememiştim. İşte bunu da sen al. Öyle yapma beni korkutuyorsun.

Caillou: Gilbert, seni sersem kedi.

Rozi: Gilbert.

Baba: İşte oldu.

Dış Anlatıcı: Caillou, evde yeniden ışık olduğu için mutluydu. Artık akşam yemeğini yiyebileceklerini anladı.

Caillou: Ne zaman yiyebiliriz anne?

Anne: Hımm, bu güzel bir soru Caillou.

Baba: Ateşi yakmak için biraz odun getireceğim. Şöminenin yanında bir şeyler yiyebiliriz. Tıpkı kamptaymışız gibi.

Caillou: Gerçekten mi?

Dış Anlatıcı: Caillou, oturma odasındaki şöminede nasıl yemek pişirilebileceğini hayal edemedi. Oturma odasını bir kamp yeri gibi hazırlamanın eğlenceli olabileceğini düşündü.

Caillou: oturma odasında kamp yapmak çok güzel baba.

Baba: Evet, oldukça eğlenceli ama umarım elektrik bir an önce gelir. Ev gittikçe soğuyor.

Caillou: Sence ışıklar ne zaman gelecek baba?

Baba: emin değilim canım. Biraz zaman alır.

Dış Anlatıcı: Caillou, elektrik kesintisinin neden uzun sürebileceğini anlamadı ama şu an üzerinde çok da fazla durmadı.

Baba: Tatlı zamanı diye düşünüyorum.

Caillou: Tatlı olarak ne var peki?

Baba: Kamp yaparken senin sevdiğin tatlı hangisiydi Caillou?

Caillou: Marshmallow.

Rozi: Yaşasın.

Caillou: Henüz pişmedi mi?

Baba: ah, pişti galiba ama önce üfle çünkü çok sıcak.

Anne: Sanırım yatma zamanı geldi.

Caillou: Ben yatağa gitmek istemiyorum anne.

Baba: Hepimizin bu gece burada uyuyabileceğini düşünüyorum.

Caillou: Yaşasın.

Dış Anlatıcı: Caillou, televizyonun sesinden irkilerek uyandı. Ama şöminenin başında kamp yapmayı gerçekten çok istiyordu.

Baba: Elektrik gelmiş.

Caillou: Gece burada uyumaya devam edebilir miyiz baba?

Baba: Tabi ki canım. İyi geceler Caillou.

Caillou Çizgi Filminin “Elektrik Kesintisi” Bölümünün Ana ve Yardımcı Kavramları

